

ญาณสัมปันโนวาท

เนื่องในโอกาสสิริอายุครบ ๙๔ ปี

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๐

พระธรรมวิสุทธิมงคล

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ญาณสัมปันโนวาท

ญาณสัมปันโนวาท

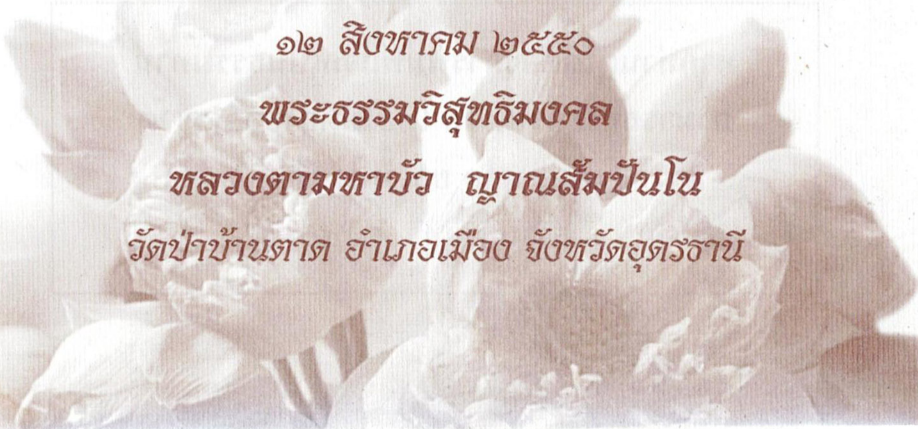
เนื่องในโอกาสสิริอายุครบ ๙๔ ปี

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๐

พระธรรมวิสุทธิมงคล

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ญาณสัมปันโนวาท

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๐
จำนวน ๑๐,๕๐๐เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐
จำนวน ๕,๐๐๐เล่ม
ศิลป์และปก ฐานุตฺตโร ภิกขุ
ISBN 978-974-7512-46-5

ผู้ดำเนินการ สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน
คลื่นความถี่ F.M. 103.75 MHz อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
F.M. 105 MHz อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
คณะผู้จัดพิมพ์ อาจารย์เครือวัลย์ เสนพงศ์ และเพื่อนๆ
เอื้อเฟื้อข้อมูล จาก WWW.LUANGTA.COM
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด
๔๙ หมู่ ๑ ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ
แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐
โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๔๓๓๕๑-๙
โทรสาร ๐-๒๔๔๔๐๐๗๘

คำนำ

หนังสือ ญาณสัมปันโนวาท ที่ได้ปรากฏเป็นรูปเล่มนี้ ทางคณะศรัทธา ศิษยานุศิษย์ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแผ่ พระธรรม คำสอน ขององค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน แจกเป็นธรรมทานเนื่องในโอกาส สิริอายุครบรอบ ๙๔ ปี ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ และน้อมบูชาพระคุณอันเป็นวิสุทธิคุณของพ่อแม่ครูอาจารย์ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ที่มีเมตตาต่อสัตวโลกอย่างหาที่สุดประมาณมิได้

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยโปรดประทานพรแด่ทุกๆ ท่านให้ได้ประสบแต่ความผาสุก ร่มเย็น เจริญในธรรมโดยทั่วกัน และขออุทิศกุศลผลบุญ ยังประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้ได้เสวยผลบุญ เกษมสำราญโดยทั่วกันตลอดอนันตกาลเทอญ

คณะศรัทธาศิษยานุศิษย์ผู้จัดทำ

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๐

สารบัญ

พระประธาน

วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

"ไม่มีใครตาดีหูเร็วยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้นเป็นตาทิพย์ด้วย หูทิพย์ตาทิพย์สว่างจ้าไม่เหมือนตาภายนอก มีกระดาษใบเดียวแผ่นเดียวมาปิดบังไม่เห็นแล้วตานอก แต่ตาในปิดเท่าไหร่ไม่อยู่ทะลุหมดเลย พระพุทธเจ้าสอนโลกด้วยความทะลุทุกอย่าง จึงเรียกว่า **โลกวิทู** รู้แจ้งโลก รู้แจ้งหมดทั้งโลกนอกโลกตลอดทั่วถึง..."

"...เราโง่ต้องเชื่อท่านผู้ฉลาดคือจอมปราชญ์ พระพุทธเจ้าจอมปราชญ์ทุกๆ พระองค์สอนแบบเดียวกันหมด เพราะทุกสิ่งทุกอย่างมีแบบเดียวกันอย่างเดียวกันมาดั้งเดิม พอตรัสรู้ปึ๋งขึ้นมาก็จ้า มองเห็นหมด..."

"...เราเป็นลูกของท่านจงเป็นลูกที่ดี ให้เชื่อครูเชื่อพ่อของเราได้แก่พระพุทธเจ้า พ่อของเราเป็นผู้สิ้นกิเลส เป็นผู้เลิศประเสริฐในโลกทั้งสามนี้ไม่มีใครเสมอเหมือนแล้ว จึงเรียกว่า **ศาสดาเอก** คือ ไม่มีใครเสมอ..."

(เชื่อพระพุทธเจ้าเถิด ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗)

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

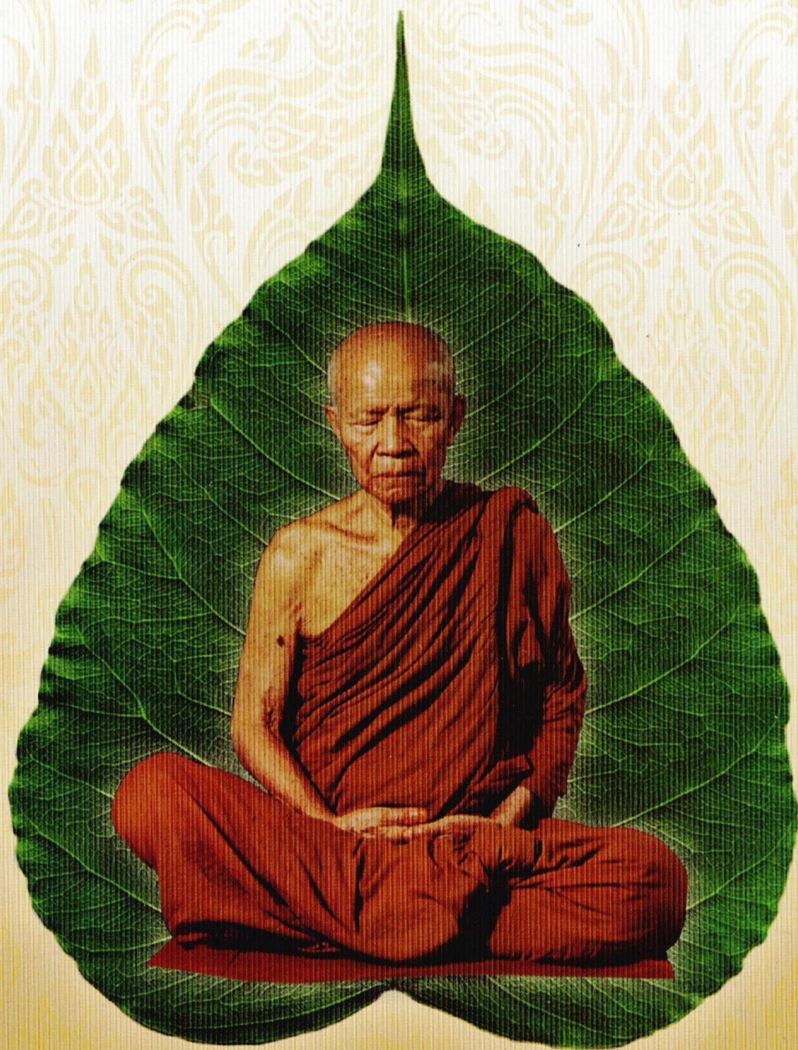
"ไปกราบพ่อแม่ครูอาจารย์ที่สกลนคร ก่อนจะไปไหน ไปกราบท่านเสียก่อน หลักใหญ่อยู่ที่นั่น อัฐิของท่านกลายเป็น พระธาตุอยู่ที่นั่น จึงเรียกว่าต้นตอใหญ่อยู่ที่นั่น เราจึงต้องไป กราบท่านอยู่เสมอ พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น แหม ซึ้งสุดหัวใจเราเลย สุดหัวใจเลย ไม่มีคำว่าจืดจาง ไม่มี เป่ากระหม่อมเราเลย สุดทุกอย่างเราอยู่ในนั้นหมด เทิดทูนทุกอย่าง เราก็พอใจถึงจะโง่แสนโง่ท่านเป็นจอมปราชญ์ เราก็ถวายหมดแล้ว ท่านจะสับจะเขกอะไรก็แล้วแต่เรียกว่าเราภูมิใจ ได้ปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์ องค์ที่เราเทิดทูนสุดหัวใจไม่มีอะไรเหลือเลย เรามอบถวายท่าน...

...ตอนสำคัญเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เราจะพัวพันอยู่ในนั้นเลยไม่ไปไหน เวลาท่านเจ็บมากจริงๆ แล้วเราอยู่ในมุ้งกับท่านเลย กลางคืนอยู่ในมุ้งกันสองต่อสองเท่านั้นแหละ พระเณรนั่งล้อมอยู่นอกมุ้งเต็มไปหมดนั่นแหละ การถ่ายหนักถ่ายเบาไม่ให้ใครเห็น เราเป็นคนจัดการเองหมดเลย เราเองเป็นคนปฏิบัติต่ออวัยวะของท่านจะไม่ยอมให้ใครเห็น เพราะเรารัก เราสงวนเราเทิดทูนท่านสุดหัวใจทุกอย่าง...

...ทุกอย่างท่านเป่ากระหม่อมหมดเลยนะ หลวงปู่มั่นท่านเป็นผู้เป่ากระหม่อมความรู้ ตั้งแต่ ก.ไก่ ก.กา เรื่อยมาจนกระทั่งวาระสุดท้าย ท่านจากไปเราปฏิบัติท่านเต็มกำลังของเรา เราถวายท่านหมดตลอดจนวาระสุดท้าย เราเห็นด้วยตาของเรา โห น้ำตาพังเลยนะ นี่มันบอกว่าหมดที่พึ่ง นี่แหละสุดขีดพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น ที่แก้ธรรมะเราแก้ปัญหาเรา...

...เราจึงเทิดทูนสุดหัวใจ นี่ท่านล่วงไปแล้วดูเหมือน ๕๗ ปีแล้ว เดือนพฤศจิกายน ๒๔๙๒ นะที่ท่านล่วงไป"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐)

พระธรรมวิสุทธิมงคล

(หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน)

วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

“เราประกาศอย่างโจ่งแจ้งออกจากหัวใจว่า

บริสุทธิ์สุดส่วนแล้ว

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓

บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร

เวลา ๕ ทุ่มพอดี

เป็นเวลาตัดสินกันระหว่างกิเลสกับธรรม

ที่พาเราให้ตายกองกันอยู่ในโลกอันนี้

ได้ขาดสะบั้นลงไป ประหนึ่งว่าฟ้าดินถล่ม

ตั้งแต่บัดนั้นมาเป็นอันว่าลงเวที

ม้วนเสื่อกิเลสเรียบร้อยแล้วก็ลงเวที”

องค์เอกอัครศาสนมหาบุรุษผู้ภักดีแผ่นดิน
หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

ผู้ซึ่งสร้างบารมีมาเป็นอเนกอนันต์ กว่าจะมาเป็น **พ่อแม่ครูอาจารย์** ที่มีวิถีชีวิตและวิถีจิตเป็นแบบอย่างอันดีงามมาโดยตลอด มิใช่จะเป็นได้โดยง่าย เพียงแค่นึกคิดเอาเองเท่านั้นแต่องค์ท่านได้อุตสาหพยายาม มาด้วยความยากลำบากจนถึงขั้นเดนตาย มุ่งมั่นในการออกปฏิบัติธุดงคกรรมฐาน เพื่อค้นหาสัจจธรรม ตามคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ท่านเปี่ยมด้วยคุณธรรมอันประเสริฐมหาศาล จึงขอนำมากล่าวโดยย่อดังต่อไปนี้

- ปัญญาเฉลียวฉลาด แหลมคม มีปฏิภาณไหวพริบว่องไว
- จริงจังจริงใจ มุ่งมั่น ขยัน อดทน
- เข็มแข็ง องอาจ อาจหาญ เด็ดเดี่ยว
- เสียสละมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสมอภาค
- สะอาด เรียบร้อย รวดเร็ว ละเอียดลออ รอบครอบ
- ช่างสังเกต ความจำเป็นเลิศ กตัญญูรู้คุณ
- มีอารมณ์ ตลกขบขัน ประหยัด มีเหตุผล อ่อนน้อมถ่อมตน
- มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย
- รักชาติ รักแผ่นดิน ยิ่งกว่าชีวิต
- มีความเพียรเป็นเลิศ มีสติรวดเร็วฉับพลัน
- เทศนาว่าการถูกต้องแม่นยำ หาที่คัดค้านไม่ได้
- มีอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบชัดเจน ฟังแล้วเข้าใจง่าย
- ตอบโต้ได้รวดเร็วเกินกว่าคนปกติธรรมดาจะคิดทัน
- สำนวนโวหารลึกซึ้งคมคาย แหลมคมถึงจิตถึงใจผู้ฟัง
- ธรรมะขององ์ท่านแผ่บารมีไปทั่วไพศาล เป็นหลักใจของชาวโลกมีปาฏิหาริย์เป็นที่น่าอัศจรรย์ใจยิ่ง
- พระผู้เลิศด้วยความเมตตากรุณามากยิ่ง ประดุจมหาสมุทรทะเลหลวง แผ่ไปทั่วสามแดนโลกธาตุ
- พระผู้เป็นทักขิไณยบุคคล
- พระผู้เป็นเนื้อนาบุญของโลกโดยแท้จริง
- พระผู้เลิศด้วยปัญญาญาณวิสุทธิธรรม

พุทธพจน์

นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา

ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายแห่งคนดี

ธมฺมกาโม ภวํ โหติ ผู้ชอบธรรม เป็นผู้เจริญ

ธมฺมเทสฺสี ปราภโว ผู้เกลียดธรรม เป็นผู้เสื่อม

สพฺพรตึ ธมฺมรติ ชินาติ

ความยินดีในธรรมะ ย่อมชนะความยินดีทั้งปวง

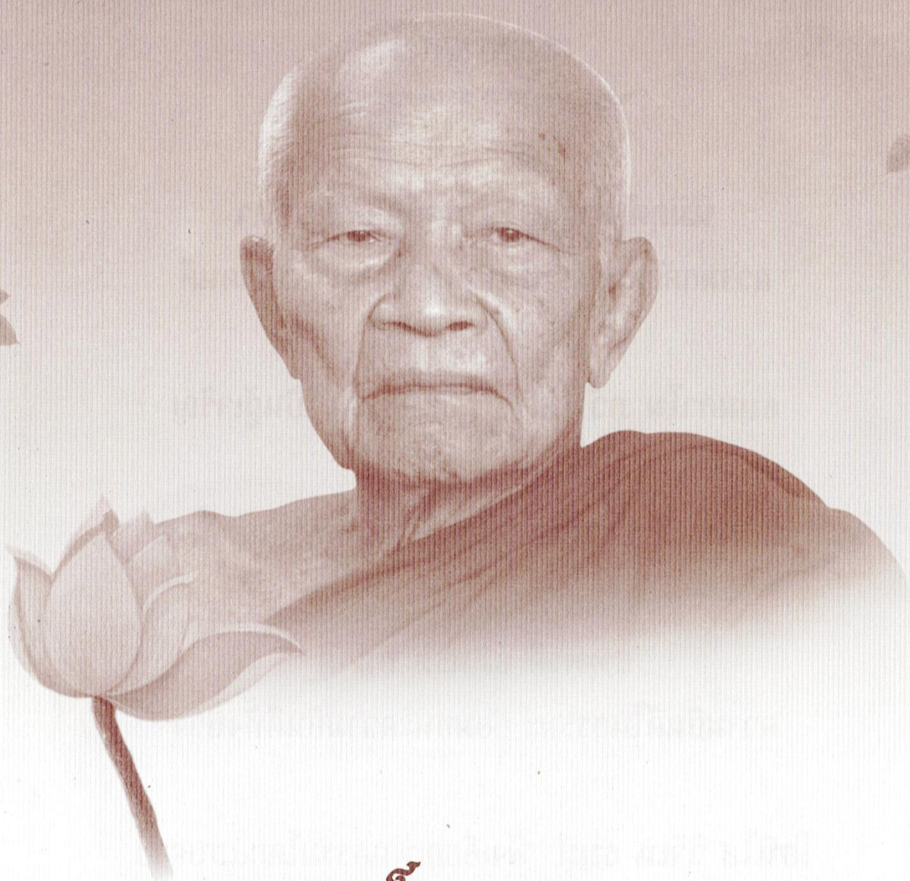
โยนิโส วิจิเน ธมฺมํ พึงเลือกเฟ้นธรรมโดยแยบคาย

กณฺหํ ธมฺมํ วิปฺปหาย บัณฑิตควรละธรรมดำเสีย

สุกฺกํ ภาเวถ ปณฺฑิโต บัณฑิตควรเจริญธรรมขาว

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

การให้ธรรม ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

เทศน์อบรมพระ

พระมหาบัว ญาณสัมปันโน.

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ท้าวสักกเทวราชมาขอ

"เอ้อ มันแปลกประหลาดยังไงก็ไม่รู้ เมื่อวานได้พูดอยู่ได้สองสามคืนผ่านมานี้ มันแปลก ไม่ใช่นั่งภาวนานะ เราหลับปรากฏว่า**ท้าวสักกเทวราชมาขอฟัน** ฝันนะไม่ใช่นั่งภาวนา เรานอนหลับฝัน ฝันว่าท้าวสักกเทวราชลงมา เป็นหัวหน้าบริษัทบริวารลงมา คำฝันมันชัดเจนมากนะ แต่ฝันไม่ใช่ภาวนา มาขอฟันเราไปกราบไหว้บูชา ให้ทวยเทพทั้งหลายได้กราบไหว้บูชา นี่คำฝันนะ ถ้าคำฝันโกหกเราก็โกหกด้วย เพราะฝันอย่างนั้นจริงๆ ถึงท้าวสักกเทวราช แต่ในใจของเราก็ปลงใจให้นะปลงใจให้ฟัน มันมีฟันอันหนึ่งที่มันโยกคลอนอยู่ยังไม่ถอน ปล่อยมันไว้นั่นล่ะ

พอดีท้าวสักกเทวราช มาขอฟัน เราในความรู้สึกในความฝันว่าได้ปลงใจให้ท้าวสักกเทวราช ฟันซี่นี้นะ พอตื่นเช้ามาฟันนี้หายเลย อันนี้เราก็อัศจรรย์เหมือนกัน ฟันที่ว่านี้มันโยกคลอนหายเลย ไม่ทราบหายไปไหน หลังจากฝันมาแล้วหายเลย นี่เป็นเองนะ เราเป็นเอง ฝันเองจริงๆ ท้าวสักกเทวราชมาขอฟันนั้น คำฝันไม่ใช่ภาวนา มาขอฟันเราก็ปลงใจให้ท้าวสักกเทวราช พอตื่นนอนขึ้นมาฟันซี่นั้นหายจริงๆ ไม่มีเหลือเลย ที่มันโยกคลอนมันจะหลุดอยู่ จะปล่อยให้มันหลุดเองเราว่างั้น พอดีท้าวสักกเทวราชมาขอไป คำฝันก็สดๆ ร้อนๆ พอตื่นขึ้นมาฟันหาย หายจริงๆ

มันก็แปลกนะ เป็นจริงๆ ก็มันเป็นกับเราเอง เราไม่ได้โกหกใคร โฮ้ เป็นอย่างนี้ก็เป็น พอตื่นนอนขึ้นมาฟันนี้หายแล้วไม่ทราบหายไปไหน คงเป็นท้าวสักกเทวราชเอาไป

เอ้า ผิดก็ผิดผิดในคำฝันเป็นอะไรไป เราไม่ได้โกหก มันฝันว่างั้นเราก็พูดตามความฝัน พอท้าวสักกเทวราชมาขอฟันเราปลงใจให้นะ พอตื่นนอนขึ้นมาฟันซี่นี้หายเลย ที่มันโยกคลอนหาย หายเงียบเลย ได้สองสามวันนี้ เอ้อ อันนี้ก็แปลกอยู่

มันแปลกเราก็บอกว่าแปลก มันฝันไปอย่างนั้น ฝันว่าท้าวสักกเทวราชพร้อมกับบริษัทบริวารมา ไม่ใช่เรานั่งภาวนานะ ปรากฏมาจริงๆ คล้ายกับภาวนา แต่เวลานั้นมันฝันไม่ใช่ภาวนา มาขอฟัน พอตื่นนอนขึ้นมาฟันซี่นี้หายเลย หายเงียบ แต่คืนวันนั้นละ ไม่ทราบหายไปไหน คงไปแล้วละในคำฝันเรา ถ้าคำฝันโกหกเราก็โกหก พวกนี้ก็หูโกหกไปด้วยกันหมด มันแปลกอยู่นะ ตกลงฟันเราก็หายแต่คืนนั้นละ หายเงียบเลย ไม่ทราบไปไหน (งั้นเข้าใจแล้วเจ้าค่ะว่าที่พระพุทธเจ้าขึ้นไปจำพรรษาบนดาวดึงส์ได้ ที่มีอยู่พรรษาหนึ่งที่พระพุทธเจ้าไปโปรดพุทธมารดาบนดาวดึงส์)

(ที่ท้าวสักกเทวราชมาขอฟันหลวงตาน่ะ ว่าเอาขึ้นไปให้ทวยเทพเขากราบไหว้บูชา ถ้าให้มนุษย์แล้วมันยุ่งก็เลยขอ) คำฝันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ ก็พูดอย่างนั้น ท้าวสักกเทวราชว่าถ้าให้มนุษย์มันยุ่ง (พวกหนูไม่ยุ่งแล้ว แต่ขอขันธ์หลวงตาเอาไว้กับพวกหนู) เราพูดตามความฝัน คำฝันว่าไงเราก็พูด

ว่างั้น ไม่ใช่เป็นความรู้ทางด้านภาวนา มันฝัน แต่ว่าฟันซี่นี้หายจริงๆ นะ มันฝันอะไรก็ไม่รู้หายเงียบเลย (ท้าวสักกเทวราชสงสารพวกเรามวลมนุษย์ก็เลยเอาแต่ฟันไป ขอหลวงตาอยู่) แล้วตื่นขึ้นมาฟันหายเลย หายจริงๆ ก็พอดีกับที่เราปลงใจให้นะ ในคำฝันว่าปลงใจให้ พอตื่นขึ้นมาฟันซี่นั้นหายเลย

มันโยกคลอนเราปล่อยให้มันหลุดเอง ถ้าจะไปถอนมันเกิดเรื่อง ให้มันหลุดเองเราก็เก็บไว้เลย เราคิดว่างั้น พอดีท้าวสักกเทวราชมาขอเลยหายเงียบไปเลยนี่ก็ดี เอ้อ มันมีหลายแบบนะ อันนี้เป็นคำฝัน แต่อันนี้มันหายจริงๆ คำฝันฝันว่าอย่างนั้น แล้วฟันซี่นี้ก็หายไปจริงๆ ด้วย เอ๊ แปลกอยู่"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

"เบื้องต้นขณะที่บวชท่านทรงสอนว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ, ตโจ ทันตา นขา โลมา เกสา ทำไมท่านจึงสอนอย่างนี้ทุกรูปทุกนามไป เว้นเสียไม่ได้ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ไม่ว่าอุปัชฌาย์องค์ใดจะชอบกรรมฐาน ไม่ชอบกรรมฐานก็ตาม เวลาบวชกุลบุตรจำต้องสอนกรรมฐานห้านี้ ให้เพื่อเป็นงานหรือเป็นศาตราวุธฟาดฟันหั่นแหลกกับความรักความชอบความหลงใหลใฝ่ฝันในสิ่งที่กล่าวนี้ กรรมฐานนี้จึงไม่ใช่เป็นเรื่องเล็กน้อยถ้าจะเทียบแล้วก็หนายิ่งกว่าภูเขาทั้งลูก ใหญ่ยิ่งกว่าภูเขาทั้งลูก หนักอึ้งยิ่งกว่าภูเขาทั้งลูกเสียอีก เพราะสิ่งเหล่านั้นสามารถจะทำลายได้ด้วยเครื่องมือเครื่องจักรเครื่องยนต์ต่างๆ จนราบเป็นหน้ากลองก็ได้ไม่นานนักเลย

(อย่าประมาทนอนใจ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๓)

“**จีวร** เครื่องนุ่งห่ม ก็พอได้อาศัยปกปิดสกลกาย กันร้อนกันหนาวเหลือบยุงต่างๆ ให้เป็นไปวันหนึ่งๆ ไม่ถือว่าเป็นของจำเป็นและวิเศษเกินความจำเป็นของมัน การมาบวชในศาสนามาปฏิบัติธรรมก็ไม่ได้ถือว่าจีวรเป็นของวิเศษยิ่งกว่าอรรถกว่าธรรม ซึ่งเป็นแดนมุ่งหมายของการบวชและการปฏิบัติธรรม”

“**บิณฑบาต** ก็พอยังอัตภาพให้เป็นไป นี่คือปัจจัยเครื่องอาศัยแต่ละอย่างๆ อาหารการบริโภคพอยังชีวิตอัตภาพให้เป็นไปในวันหนึ่ง เพื่อบำเพ็ญสมณธรรม ให้ถึงแดนแห่งความหลุดพ้นซึ่งเป็นธรรมวิเศษ ยังผู้บรรลุให้ถึงวิเศษเท่านั้น ไม่ฉันเพื่อบำรุงร่างกายให้สวยงามเปล่งปลั่งด้วยรสอันเอร็ดอร่อยแห่งอาหารคาวหวานแต่อย่างใดฉันพอพยุงชีวิตร่างกายไว้เพื่อความเพียร จึงเรียกว่าปัจจัยสิ่งอาศัยของสมณะ”

(อย่าประมาทนอนใจ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๓)

“**เสนาสนะ** ที่อยู่ที่อาศัย เช่น กระต๊อบ กุฏิ เป็นต้น นี้ก็เป็นปัจจัยสิ่งอาศัยเพื่อ บังลมกันแดดกันฝนแต่ละอย่าง เท่านั้น ไม่เป็นสำคัญยิ่งกว่าธรรมแดนหลุดพ้น”

“**คิลานเภสัช** ยาแก้โรคแก้ภัย ก็เพียงเป็นปัจจัย เครื่องจำกัดปัดเป่าโรคภัยไข้เจ็บซึ่งเกิดมีขึ้นในร่างกาย เพื่อ บรรเทาหรือแก้ไขกันไปตามสมควรแก่เหตุที่พอเป็นไปได้ เท่านั้น ไม่ถึงกับต้องเป็นกังวลในหยูกยาจนเกินไป เพราะ ความกลัวตายมีมากกว่าความหวังพ้นทุกข์”

“ไม่ถือปัจจัยทั้งสี่นี้เป็นของวิเศษวิโสจนลืมธรรม เรา เป็นนักปฏิบัติเหตุใดจึงมาถือสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นของจำเป็น และวิเศษวิโสไปเสียหมดยิ่งกว่าแดนแห่งความพ้นทุกข์ที่ พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้”

(อย่าประมาทนอนใจ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๓)

"การบิณฑบาตเป็นวัตร ก็ให้ทำหน้าที่ของตนตาม **ปิณฺฑิยาโลปโภชนํฯ** ซึ่งพระองค์ประทานให้ตั้งแต่วันบวช อย่าขี้เกียจขี้คร้าน อย่าลืมตัวเพราะมีอดิเรกลาภมากน้อย ใครๆ จะมาถวายก็ตามพึงเห็นว่าเป็นของพิเศษหรือเป็นของเหลือเฟือไม่เป็นของจำเป็น ยิ่งกว่าที่เราบิณฑบาตหามาได้ด้วยปลีแข้งของเรา ซึ่งเป็นหน้าที่ของพระ เป็นงานของพระซึ่งทำงานของตนโดยถูกต้องได้มาโดยเหมาะสมจริงๆ สมกับ **ปิณฺฑิยาโลปโภชนํฯ** ในอนุศาสน์ที่ท่านสอนไว้แน่ะ ฟังซินี่เหมาะสม ท่านจึงสอนให้บิณฑบาตซึ่งเป็น**งานที่บริสุทธิ์อันดับหนึ่งของพระ**"

(ธุดงควัตรเครื่องห้ามล้อกิเลส ๑๙ ม.ค. ๒๕๒๐)

"นักปฏิบัติที่ยึดศาสดาเป็นสรณะจริงๆ ควรระลึกถึง **ธรรม** ที่ประทานไว้ให้มากกว่าคิดถึงความลำบากต่างๆ มีความกลัวตายเป็นตัวการสำคัญ"

(ปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐาน หน้า ๓๔)

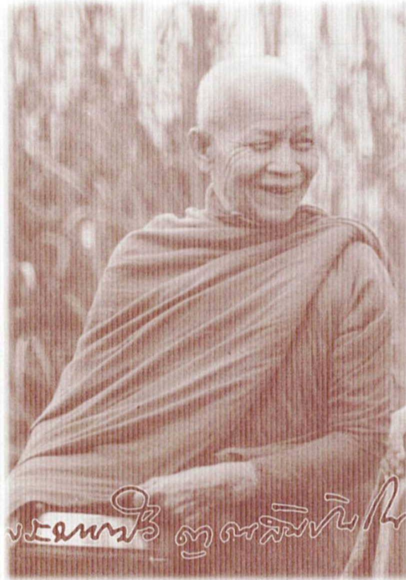
"ไม่เคยมีใครบรรลุธรรม ด้วยการ อยู่ไป กินไป นอนไป ตามใจชอบไป โดยไม่มีการฝืนจิตทรมานใจบ้างเลย"

(ปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐาน หน้า ๓๔)

“**การอดอาหาร**ต้องให้รู้จักเจ้าของนะ ธาตุขันธ์ของเจ้าของต้องรู้เองนะ ให้คนอื่นไปบอกไปแนะไม่เหมาะ คือ การอดอาหารนี้มันเป็นอุบายช่วย เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยการแก้กิเลสให้ง่ายขึ้นแต่ไม่ใช่เป็นเรื่องแก้กิเลส คือเวลาไม่อดอาหารมันเป็นอย่างหนึ่ง การภาวนามันไม่สะดวก จิตมันคึกคะนองนี่ล่ะสำคัญกว่าเพื่อน คือ ธาตุขันธ์มันมีกำลังและกายมันก็เป็นเครื่องส่งเสริมจิตให้คึกคะนองได้ เมื่อมีกำลังแล้วมันก็ไปหนุนจิตนั่นแหละทำให้คึกคะนองได้ แล้วภาวนาให้สงบมันไม่ยอมสงบ มันดิ้นรน เราจึงต้องพักอาหาร เพื่อให้อาหารน้อยลงไป เมื่ออาหารน้อยลงไป ร่างกายนี่มันก็ไม่หนุนจิต ไม่กวนจิต จิตมันก็ไม่ดีดไม่ดิ้นมากเหมือนตอนที่ธาตุขันธ์มีกำลัง ทีนี้การภาวนาก็ค่อยสงบตัวลงไปได้ง่าย นี่เห็นชัดเพราะฉะนั้นจึงต้องได้อดบ่อยๆ เพื่อให้ภาวนาละเอียดเข้าไปๆ ช่วยการภาวนาของเราด้วยการอดอาหาร นี่พูดถึงเรื่องจิตที่ยังไม่สงบ มันสงบได้ง่ายกว่ากัน ถ้าจิตสงบแล้วก็สงบได้ดี ถ้าออกทางด้านปัญญามันก็คล่องตัว นั่นมันเป็นอย่างนั้นนะ”

(ความลึกลับซับซ้อนของจิตวิญญาณ หน้า ๒๐๘)

"ปัญญาขั้นใดก็ตาม สติต้องติดแนบไปด้วยกัน **สติ** กับ **ปัญญา** เป็นคู่เคียงกันอย่างสนิท แยกกันไม่ออก เบื้องต้นสติต้องไปก่อนพอพยายามผลิตปัญญาขึ้นมาแล้วสติเป็นพี่เลี้ยงปัญญาตามกันไป พอถึงขั้นเต็มกำลังทั้งสติทั้งปัญญาย่อมกล้าหาญชาญชัยต่อการทำหน้าที่ของตน ปราบกิเลสตัณหาอาสวะประเภทต่างๆ ไม่มีคำว่ากลัวว่าถอย นอกจากรุดหน้าท่าเดียว สติปัญญาเป็นเหมือนเชือกที่ฟั่นกันเป็นเกลียวเดียวกลมกลืนกันไปเลย ไม่มีแยกกันเหมือนแต่ก่อน"

(กิเลสเป็นภัย ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๓)

"**จิต** เป็นสิ่งลึกลับมากเพราะกิเลสพาให้ลึกลับ กิเลสมันเอาจิตเข้าไปหมกไปซ่อนไว้ในสถานที่ที่เราไม่อาจเอื้อมรู้ได้เห็นได้ ถูกกิเลสตัวจอมปลอมปิดบังไว้หมด ตัวมันออกหน้าออกตา หลอกไว้ตลอดเวลาจึงไม่เห็นโทษของตน ไม่เห็นโทษของกิเลสที่พาให้เกิดให้ตาย"

"เอาให้จริง ให้จังนักปฏิบัติ อยู่ที่ไหนให้ถือความเพียรเป็นสำคัญ ให้ถือว่ากิเลสเป็นข้าศึกต่อเราอยู่เสมอ ผู้นั้นแหละจะพ้นจากแหล่งแห่งทุกข์นี้ไปได้โดยไม่สงสัย"

(กิเลสเป็นภัย ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๓)

"ธรรมชาติที่บริสุทธิ์ที่เรียกว่ารู้แท้รู้จริง นั้นเป็นอันหนึ่งต่างหากจากอาการทั้งหลายเหล่านี้ เพราะฉะนั้น **ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค** จึงเป็นเพียงสมมุติด้วยกัน ทั้งฝ่ายผูก ฝ่ายมัด ทั้งฝ่ายแก้ฝ่ายถอดถอน ธรรมชาติที่บริสุทธิ์อย่างแท้จริงนั้นไม่ใช่สัจจธรรมทั้งสี่ **ทุกข์** ให้กำหนดรู้ เป็นกิริยาอันหนึ่ง **สมุทัย** แดนผลิตทุกข์ ก็เป็นอาการอันหนึ่ง **นิโรธ** ความดับสมุทัยและทุกข์ก็เป็นกิริยาอันหนึ่ง **มรรค** มีสติปัญญาเป็นต้นเครื่องดับสมุทัยและทุกข์ก็เป็นกิริยาอันหนึ่ง แต่ละอย่างๆ เป็นสมมุติ"

(อย่าประมาทนอนใจ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๓)

"เพราะฉะนั้นเพศของนักบวช จึงมีแต่การฆ่ากิเลสโดยถ่ายเดียว ไม่มีคำว่าสั่งสมกิเลส จะเป็นกิเลสประเภทใดต้องชำระสะสางออกให้หมดด้วยความพากเพียรเต็มสติกำลังความสามารถ จึงถูกต้องตามเพศ ตามหน้าที่ และเจตนาของการบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา อันเป็นสถาบันแก้กิเลสโดยถ่ายเดียว และถูกต้องตามนโยบายแห่งธรรมที่สอนไว้แล้ว ทั้งถูกตามพระประสงค์ของพระพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนสัตวโลก เพื่อแก้กิเลสตัณหา ทุกประเภท"

(กิเลสเป็นภัย ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๓)

"พระธรรมของพระพุทธเจ้านั้นใหม่เอี่ยมอยู่เสมอ อย่าลืมว่าใหม่เอี่ยมเสมอมัชฌิมาปฏิปทา คือ ธรรมใหม่เอี่ยมไม่อับเฉา ไม่เก่าแก่คร่ำคร่าชราเหมือนวัตถุต่างๆ ที่เราใช้มานาน **มัชฌิมา** คือ ท่ามกลางธรรมเป็นที่เหมาะสมแก่การแก้กิเลสทุกประเภทอยู่ตลอดมา สุดท้ายก็เป็นมัชฌิมาในหลักธรรมชาติ เพราะการแก้กิเลสหลุดพ้นไปแล้วภายในจิตกลายเป็น **จิตมัชฌิมา** คือ เสมอตัวภายในใจตลอดไป"

(ธุดงควัตรเครื่องห้ามล้อกิเลส ๑๙ มกราคม ๒๕๒๐)

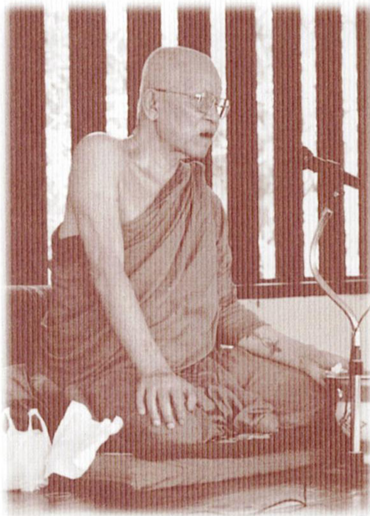

"เพราะฉะนั้น ขอให้ทุกท่านจงดำเนินจิตใจของตน ด้วยความเอาจริงเอาจังในงาน คือ จิตตภาวนา อย่าได้ลดละท้อถอย ตายก็ตายเถอะ **พุทฺธํ ธมฺมํ สงฺฆํ ปูเชมิ** ตายบูชา **พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์** ดีกว่าตายเพื่อกิเลสบูชากิเลสเป็นไหนๆ เราเคยเชื่อ เราเคยยอมจำนนต่อกิเลส คล้อยตามกิเลส เคลิ้มตามกิเลสมาหลายภพหลายชาติจนนับไม่ได้แล้ว ให้กิเลสพอกพูนหัวใจจนมองหาดวงใจอันแท้จริง ไม่เห็นเลยมานานนักแล้ว ทั้งขนทุกข์มาทับถมโจมตีเราจนขนาดไม่รู้จักเป็นจักตาย หากำหนดกฎเกณฑ์ไม่ได้ว่าเมื่อไรทุกข์จะหลุดลอยออกไปจากใจ ถ้าไม่แก้ตัว **สมุทัย** ให้หลุดลอยลงไปแล้วไม่มีทางที่ทุกข์จะหลุดลอยลงไปได้"

(เปิดเผยโลกธาตุ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๑)

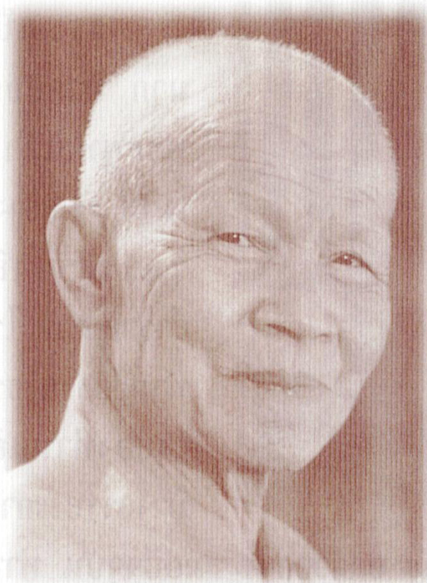

"ธรรมเป็นสิ่งสำคัญมาก มาตลอดอนันตกาล พระพุทธเจ้าก็ดีสาวกก็ดี ไม่ใช่ นักสร้างโบสถ์ สร้างวิหารสร้างสิ่งรโหฐาน สำราญตาอะไรเลย แต่ว่าท่านรู้อรรถรู้ธรรม ภายในใจของท่านแล้วเป็นยังไงบ้างการประกาศธรรม สอนโลกของท่านน่ะ ยกตัวอย่าง สมัยปัจจุบัน ท่านอาจารย์มั่น ท่านสร้างอะไร นอกจากท่านสร้างจิตสร้างใจท่านอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มสติกำลังความสามารถด้วยจิตตภาวนา จนเป็นผู้ฉลาดแหลมคม เต็มภูมิแล้วย้อนมาสั่งสอนโลกอย่างเต็มภูมิ"

"ใจเป็นสิ่งสำคัญ มีอำนาจมาก สามารถทำประโยชน์ได้มากมาย เมื่อมีคุณสมบัติอยู่ภายในใจแล้ว แล้วโบสถ์หลังไหนที่มีอำนาจวาสนามาก ไปเที่ยวประกาศศาสนาสอนโลกสงสารให้คนเข้าถึงธรรม ธรรมถึงใจซาบซึ้งเป็นคนดีขึ้นมาได้"

(ยึดแบบฉบับของผู้เห็นภัย ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๒)

"การสร้างตัวเราเองนี่แหละสำคัญมากยิ่งกว่าสร้างสิ่งอื่นใด จะหนักจะเบาก็ช่างเถอะ มันเท่าตัวของเรานี่แหละ ไม่สุดวิสัยกำลังของเราไปได้ พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ให้พอเหมาะพอสมกับเราอยู่แล้ว ปริมาณแห่งธรรมที่พอประมาณก็ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ สรุปลงแล้ว ก็คือ **ศีล สมาธิ ปัญญา** หรือ **โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ** ก็ไม่เห็นมากมายจนเกินความสามารถ และอยู่ในวงกายกับจิตของเรานี้ทั้งนั้น ทำไมเราจะทำไม่ได้ รู้ไม่ได้เล่า"

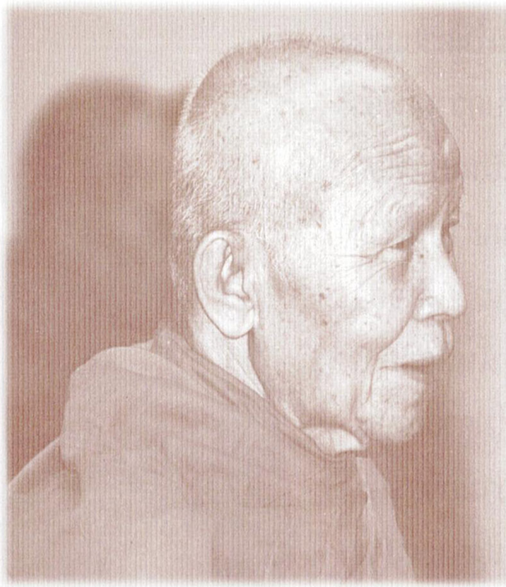
(ยึดแบบฉบับของผู้เห็นภัย ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๒)

"มันไม่ตายแหละ
การประกอบความเพียร
ฆ่ากิเลสนี่เป็นแต่เพียง
ความลำบากลำบนมาก
น้อยเท่านั้น แต่เรื่อง
ตายจริงๆ นั้นคือกิเลส
มันตายเราไม่ตายแหละ
ตายด้วยความเพียรน่ะ
กิเลสนั่นแหละเป็น
ผู้จะตายแต่เรามัน
กลัวตายเสียก่อนน่ะซิ
มันถึงไม่สามารถ
ฟาดฟันหั่นแหลก
กิเลสได้ พอให้ถลอก
ปอกเปิกไปบ้าง หรือ
ให้ถึงขั้นกิเลส ตาย เพราะฉะนั้นจงเอาให้ถึงขั้นกิเลสตาย
อย่าเอาเพียงแต่กิเลสถลอกปอกเปิกเฉยๆ ใช้ไม่ได้ เอาให้
กิเลสตายชิ"

(นอนใจ นอนจม ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๓)

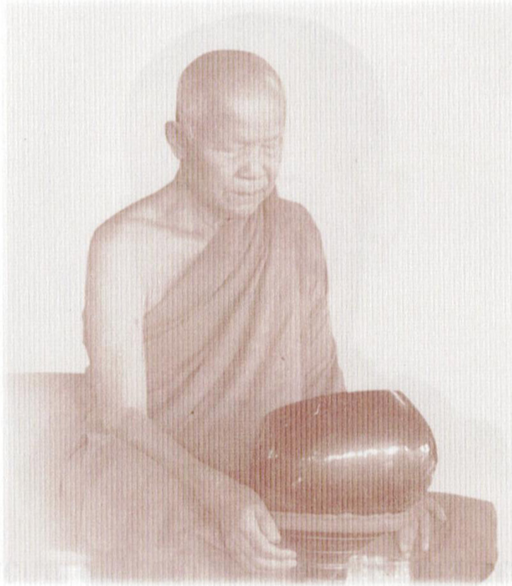

"พระลูกศิษย์ตถาคตต้องอดต้องทน เพศนี้เป็นเพศที่อดทน พระพุทธเจ้าพาอดพาทนมาแล้วจนได้ผล เพียรก็ไม่มีใครเกินพระพุทธเจ้าจนเป็นตัวอย่างอันดีเยี่ยม แก่โลกมาแล้ว คำว่า **สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ** ของพวกเราก็ไม่ปรากฏว่าองค์ไหนที่ล้างมือเปิบ มีแต่แทบล้มแทบตายมาด้วยกันทั้งนั้น นั่นแหละการฆ่ากิเลสเป็นสิ่งที่ฆ่าได้ยาก เพราะเหนียวแน่นมั่นคงมากแต่ไหนแต่ไรมา อย่าเข้าใจว่าฆ่ายากตายยาก เฉพาะกิเลสอยู่บนหัวใจเราสมัยนี้เท่านั้น"

(นอนใจ นอนจม ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๓)

"ธรรมะที่กล่าวไว้ว่า ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ นั้น มีพอประมาณเท่านั้น ไม่ได้มากมายอะไรเลย ถ้าตามภูมิของศาสดาแล้ว ทรงสั่งสอนโลกมากต่อมาก สอนอยู่ถึง ๔๕ พระพรรษาจึงเสด็จปรินิพพาน ธรรมจะมีเพียง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์เท่านั้น จะทันกับโรคกิเลสตัณหาของสัตว์ทั้งสามโลกธาตุนี้ได้อย่างไร ถ้าธรรมไม่มากมาย ยิ่งกว่านั้นเป็นไหนๆ ธรรมต้องมีมากต่อมากสมภูมิศาสดานั่นแลจึงจะทันกับกิเลสของสัตว์ ซึ่งมีมากต่อมากด้วยกัน"

(อุบายแก้ความกลัว ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๒)

"**การบวช** ท่านกล่าวไว้ว่าบวชได้ยากบวชแล้วการประพฤติตามธรรมวินัยก็เป็นของยาก การจะดำเนินทางด้านจิตใจของนักบวช เพื่อรู้แจ้งเห็นจริงตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าก็เป็นของยาก ทำไมจึงเป็นของยาก เพราะกิเลสไม่ใช่ของง่ายดาย กิเลสเป็นสิ่งที่เหนียวแน่นมั่นคงมาก การประพฤติปฏิบัติเพื่อถอดถอนหรือต่อสู้กับกิเลส จึงเป็นของยากทุกๆ ประโยคไปความเป็นนักบวชก็คือความเป็นนักรบเป็นนักต่อสู้กับสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่จิตใจของตน ไม่ว่าจะเป็นครั้งใดสมัยใดก็ตาม หลักความจริงมีมาอย่างนั้น"

(การบวชเป็นของยาก ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๒)

"พระองค์ไม่ทรงชมเชยกิจการงานใดสำหรับสมณะผู้เป็นนักบวชอยู่แล้ว ว่าให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ หรือสิ่งนั้นดีงานนั้นดี นอกจากความเพียรเพื่อถอดถอนกิเลสอาสวะโดยถ่ายเดียวเท่านั้น ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด พระองค์ไม่ให้ท้อถอยในการบำเพ็ญในการต่อสู้ นั่งอยู่ก็ต่อสู้ ยืน เดิน นอน เว้นเสียแต่หลับเป็นท่าต่อสู้ของนักรบ ด้วยความมี **สติ มี ปัญญา** เครื่องรักษาตัว"

"ไม่เห็นงานใดที่จะวิเศษวิโสยิ่งกว่างานถอดถอนกิเลสอาสวะเพื่อความหลุดพ้นถึงแดนเกษม ดังพระพุทธเจ้าทรงเป็นมาแล้ว และประทานพระโอวาทไว้เพื่อบรรดาสัตว์ได้พบเห็นด้วยตัวเอง จากการตะเกียกตะกายของตัวเอง"

(อย่าประมาทนอนใจ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๓)

"ทางการปฏิบัติก็เอาให้จริงจังอย่าเหลาะๆ แหละๆ อย่าเล่น อย่าสำคัญว่าวันคืนเดือนปีเป็นของมีค่ามีราคา มันมีค่ามีราคาที่ไหน มืดกับแจ้งเอาราค่ำราคามาจากไหน สถานที่โลกอันนี้ก็มีแต่แผ่นดิน ไปที่ไหนอยู่ที่ไหนก็อยู่แผ่นดินใครสูงใครต่ำที่ไหนก็อยู่กับแผ่นดินด้วยกันนี้ ใครจะวิเศษวิโสไปที่ไหนถ้าไม่ทำจิตใจให้วิเศษวิโสด้วยธรรม ซึ่งเป็นของประเสริฐอยู่แล้ว และเป็นของคู่ควรกับใจ นอกนั้นไม่มีสิ่งใดคู่ควรกัน ใจเป็นภาชนะอันเหมาะสมอย่างยิ่งกับธรรมมีเท่านี้ ให้พากันสนใจตั้งหลักตั้งเกณฑ์ลงให้ดี"

(คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

"การเกิดในภพน้อยภพใหญ่ เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ เป็นสัตว์เป็นบุคคล เป็นเปรต เป็นผี เป็นยักษ์เป็นมาร เป็นเทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม ก็อยู่ในวงแห่งวัฏจักรของคนและสัตว์ที่มีกิเลสด้วยกัน ไม่นอกเหนือจากธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ไปได้เลย"

"ท่านว่า **อวิชชา** คือความมืดบอดนั้นเองเป็นตัวการใหญ่ รู้ก็รู้แบบอวิชชา เห็นแบบอวิชชา อะไรๆ เป็นแบบของมันทั้งสิ้นไม่ได้เป็นแบบธรรม พอที่จะให้เกิดความสว่างกระจ่างแจ้งแก่จิตใจได้เลย มันจึงลำบากสำหรับมวลสัตว์ผู้มืดบอดด้วยอวิชชา ตัณหา อุปาทานฝังใจ"

(การบวชเป็นของยาก ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๒)

"ผู้ปฏิบัติต้องใช้ความพินิจพิจารณา ไม่พิจารณาไม่ได้ พระเรานั่นล่ะเป็นผู้เก็บความรู้สึกได้ดีหนึ่ง เป็นผู้สำรวมระวังหนึ่ง เป็นผู้ใคร่ครวญหนึ่ง ใช้ความพากเพียรหนึ่ง ใช้สติ วิริยะ ใช้ปัญญาหนึ่ง นี่ล่ะผู้จะก้าวเดินเพื่อนำตนให้หลุดพ้นจากทุกข์ และสอนประชาชน โลกทั่วๆ ไปให้ได้รับผลประโยชน์ ต้องเอาตัวเป็นหลักเกณฑ์ พระพุทธเจ้าทรงดำเนินอย่างไร พระองค์เอาพระองค์เป็นหลักเกณฑ์สอนโลก สาวกทั้งหลายท่านก็ดำเนินอย่างนั้น เราเอาเราเป็นหลักเกณฑ์ได้ตัวแล้วคนอื่นก็ค่อยๆ ตามกันมาๆ อย่างนั้นล่ะ ให้พากันตั้งอกตั้งใจ"

(เหลือเฟือด้วยอาหารไม่เป็นท่า ๑ เมษายน ๒๕๔๙)

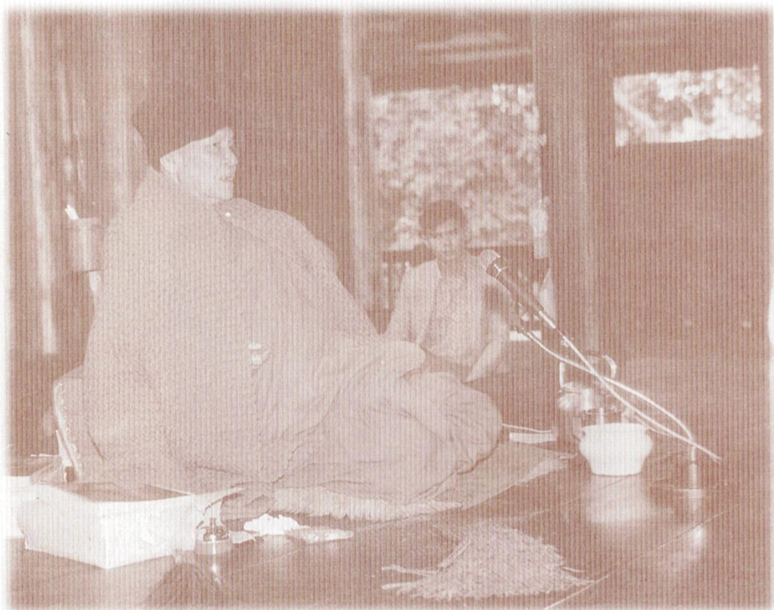

"ขอให้พระลูกพระหลานตั้งใจปฏิบัติให้มี**หิริโอตตัปปะ**ประจำ กาย วาจา ใจของพระเรา จะเป็นพระที่สวยงาม มีความรื่นเริงบันเทิงในศีลในธรรมของตน ไปที่ไหนสง่างาม ไปอยู่บ้านใดเมืองใดก็ดี พระผู้มีศีลมีธรรมจะเป็นผู้สง่างาม นำชาวบ้านชาวเมืองให้เป็นความสงบร่มเย็น ให้รู้จักบาปจักบุญ เพราะตนเป็นผู้นำในทางที่ถูกที่ดี คนที่จะไปเป็นผู้นำผู้อื่นต้องนำตัวเองเสียก่อน"

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

"เอาให้จริงให้จัง มรรคผลนิพพานคอยอยู่กับหัวใจทุกคนนั่นแหละ ไม่ได้อยู่ที่ไหนอยู่ที่ใจ เป็นแต่เพียงตัวสมุทัยนี่มันครอบไว้หมด มันไม่ให้เห็นตัวมรรคผลนิพพานที่อยู่ภายในนั้นมันปิดม่านไว้หมดเสีย หุ้มห่อไว้หมดเสียไม่ให้เห็นหลอกเราเรื่อยมา อันไหนจะเป็นไปตามมัน มันหลอกเราไปลากจูงเราไป จงเข้าใจให้ดีนะ อย่าเสียกลให้กิเลสอีก"

(คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

“ผู้ที่จะพิจารณาให้ถึงพระนิพพาน ต้องเดินเหยียบย่างไปในไตรลักษณ์ คือ พิจารณาไปกับเรื่องทุกขัง เรื่องอนิจจัง อนัตตา และอัตตา ซึ่งเป็นกองแห่งกิเลสสุมเต็มอยู่ในนั้น ให้ถอนอัตตานุทิฏฐิ คือ ความเห็นว่าเป็นตนเป็นตัวเหล่านี้ออกเสียได้ จิตจึงจะหลุดพ้นเป็นพระนิพพาน เพราะฉะนั้น **พระนิพพานจึงเป็นพระนิพพานเท่านั้น** เป็นอัตตาเป็นอนัตตาไม่ได้ เพราะอัตตากับอนัตตานั้นเป็นทางเดินเพื่อพระนิพพาน”

(นิพพานคือนิพพาน)

"น้ำตกลงบนใบบัว ย่อมกลิ้งตกไป โดยที่ว่าใบบัวก็ไม่ได้สลัด น้ำก็ไม่ได้ตั้งใจจะซึมในใบบัว หากเป็นธรรมชาติที่กระทบกันแล้วตกไปๆ นี่อารมณ์แห่งสมมุติทั้งหลายก็เป็นอย่างนั้น หลักธรรมชาติของจิตซึ่งเป็นเหมือนใบบัวก็เป็นเช่นนั้นเอง เพราะฉะนั้น การเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นความทุกข์ขนาดไหน ถึงล้มถึงตายก็ตาม จะไม่มีแง่ใดส่วนใดเลยที่จะเข้าไปกระทบกระเทือนในบัว คือจิตที่บริสุทธิ์ของท่านให้มีความด่างพร้อยไป ดังที่โลกสงสัยกันหรือสำคัญกัน ไม่มีเพราะนั้นเป็น อฐานะ เป็นอะไรอีกไม่ได้แล้ว จะให้เป็นแบบสมมุติทั้งหลายเป็นไปไม่ได้แล้ว เพราะไม่ใช่สมมุติ"

(ความเพียรเพื่อความหลุดพ้น ๒๒ เมษายน ๒๕๓๑)

"เราเห็นโทษเรื่องความเกลื่อนกล่นวุ่นวายกับหมู่คณะ ในเวลาอยู่ศึกษาอบรมกับครูบาอาจารย์ มาทำเหลาะๆ แหละๆ ให้เห็นต่อหน้าต่อตา เคยเห็นมาแล้วอย่าให้เห็นอีกนะ นี่ได้เห็นมาแล้วต่อหน้าต่อตา ถึงขนาดที่เคยพูดกันอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยกับหมู่คณะ ในเวลานั้นมันก็เป็นอย่างที่พูด ไม่เห็นผิดไปนี่ เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์มันซ่อนเล็บนะ มันไม่กางเล็บออกมา แต่ก็เห็นเล็บที่ซ่อนอยู่จนได้นั่นแหละ"

"วงปฏิบัตินี้ต้องเป็นเหมือนอวัยวะเดียวกัน มันถึงอยู่กันได้ด้วยความผาสุก ถ้าไม่เหมือนอวัยวะเดียวกันแล้วอยู่ด้วยกันไม่ได้ **ธรรม** นั้นแหละที่จะทำจิตใจของแต่ละท่านแต่ละองค์ที่อยู่จำนวนมากนี้ให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ด้วยความสัตย์ความจริง ด้วยความมุ่งอรรถมุ่งธรรม ไม่ใช่อะไรจะพาให้รวม อย่างอื่นอย่าเอาเข้ามาเกี่ยวข้อง"

(คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

"**สอุปาทิเสสนิพพาน** ก็ได้นิพพานแล้วทั้งๆ ที่ธาตุขันธ์ยังครองตัวอยู่นี้ อนุปาทิเสสนิพพาน เมื่อปล่อยขันธ์หมดความรับผิดชอบโดยประการทั้งปวงแล้ว นั่นคือ **อนุปาทิเสสนิพพาน** นี่เป็นผล สืบเนื่องมาจากความเพียร ที่พยายามตะเกียกตะกาย ความเพียรนี้มีคุณค่าถึงขนาดนั้น..."

(อริยสัจสี่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๑)

"เราอยากให้หมู่เพื่อนปฏิบัติให้รู้ภายในจิตใจ แล้วมาเล่าให้ฟังนา ผลเป็นยังไง เราอยากรู้ผลแห่งการอบรมสั่งสอนหมู่เพื่อน และการปฏิบัติของหมู่เพื่อน มีแต่ผ้าเหลืองมีแต่รูปพระเฉยๆ ไม่มีอรรถมีธรรมในหัวใจไว้เป็นสมบัติของตนออกโชว์กันบ้าง มันน่ารื่นเริงน่าอนุโมทนาสาธุการที่ไหน ถ้าเอาจริงเอาจังมันต้องรู้ไม่ต้องสงสัย อย่างทุกวันนี้พูดจริงๆ ตามความรู้สึกโง่ๆ นี่แหละ มันไม่เคยไปหนักในอดีตอนาคตอะไรเลย เช่นครั้งพุทธกาลท่านเป็นอย่างนั้นๆ ครั้งนี้เป็นอย่างนี้ๆ ไม่เลยเพราะแน่ใจว่ามัชฌิมาปฏิปทานี้คงเส้นคงวา ตลอดมา กิเลสก็เป็นตัวคงเส้นคงวาในหัวใจสัตว์นั่นเอง ถ้าไม่แก้ไม่ถอดถอนออกจากใจให้เบาบางและสิ้นไป"

(ยึดแบบฉบับของผู้เห็นภัย ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๒)

"เรามาอยู่กับครูอาจารย์ อย่ากลัวท่านเกินไป ใจจะเดือดร้อนนั่งนอนไม่เป็นสุข ผิดถูกประการใดท่านจะสั่งสอนเราไปตามจารีตแห่งธรรม การกลัวท่านอย่างไม่มีเหตุผลนั้นไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย จงกลัวบาปกลัวกรรมที่จะนำทุกข์มาเผาลนตนให้มากกว่ากลัวอาจารย์ ผมเองมิได้เตรียมรับหมู่คณะไว้เพื่อดุด่าเฆี่ยนตีโดยไม่มีเหตุผลที่ควร"

(จากหนังสือ หยดน้ำบนใบบัว)

"การแสดงธรรมแก่หมู่เพื่อนทั้งหลายนี้ ผมไม่ได้แสดงด้วยความด้นเดา ผมเรียนตามตรงในฐานะที่หมู่เพื่อนมาอาศัยผม ผมมีความรู้สึกเป็นเหมือนอวัยวะเดียวกัน จึงไม่มีปิดบังลี้ลับ ได้รู้เห็นอย่างใดๆ นำมาสอนจนไม่มีอะไรเหลือแล้ว ภายในพุงนี้ไม่มีเหลือ ได้แสดงออกมาอย่างหมดเปลือกทีเดียว ไม่มีความรู้สึกแม้นิดหนึ่ง ที่จะเป็นการโอ้อวดต่อหมู่เพื่อนแสดงตามสิ่งที่ปรากฏ..."

(เปิดเผยโลกธาตุ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๑)

“**งานของธรรมงานของพระแท้ๆ** คือการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มีสติปัญญาระมัดระวังรักษาตน ให้มีความรู้สึกกับสติติดแนบกันไป คนนั้นจะไม่ลืมเนื้อลืมตัวอย่างง่ายดายแล้วปฏิบัติตัวให้เป็นคนดีไปตลอด นี่ละเรียกว่าธรรมคุ้มครองเรา”

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

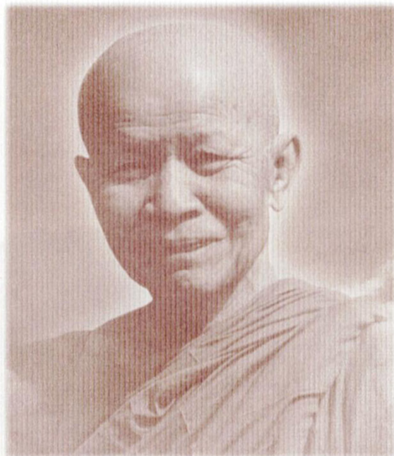

"ภาวนาสติเป็นพื้นฐานนะ จำให้ดีพระเรา สติไม่ขาด ตั้งได้ไม่สงสัย จิตนี่มันจะเหาะเหินเดินฟ้าไปไหน กิเลสจะลากมันไปไหนสู้ธรรมไม่ได้ ธรรมลากมาให้หมอบได้เลย **สติธรรม ปัญญาธรรม** จำให้ดี พูดต้องย้ำแล้วย้ำเล่า ไม่เช่นนั้น กิเลสจะเอาไปถลุงหมด"

(เหลือเฟือด้วยอาหารไม่เป็นท่า ๑ เมษายน ๒๕๔๙)

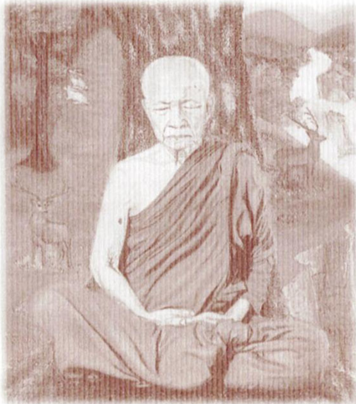
"สติ เป็นทำนบใหญ่ที่สุดสำหรับกั้นกิเลสประเภทต่างๆ มันจะมีคลื่นมาหนักขนาดไหนก็ตาม สติเป็นสำคัญมาก ถ้าลงสติจับติดอยู่แล้ว กิเลสประเภทใดจะขึ้นไม่ได้ว่างั้นเถอะ"

(สติจับ ปัญญาฟัน ๑ กันยายน ๒๕๔๘)

"สำหรับพระ สติเป็นสำคัญ เคยสอนย้ำแล้วย้ำเล่า สติเป็นของสำคัญมาก อย่าเผลอสติ อยู่ไหนถ้าเป็นคนไม่เผลอสติแล้ว ยืนเดินนั่งนอนมีคุณค่ามีราคาตลอด ถ้าเผลอสติเมื่อไรคุณค่าราคาลดลงๆ ถ้าเลยจากนั้นไปเขาก็เรียกคนบ้า ไม่มีสติแล้วเป็นคนบ้าทั้งนั้น"

(ศาสนาถือไม่ถูกเป็นภัยได้ ๔ เมษายน ๒๕๔๙)

"สติของผู้ตั้งใจปฏิบัติอรรถธรรมจริงๆอยู่ในป่าในเขานี้ สตินี้เหมือนว่าคอยรับเหตุการณ์อยู่อย่างนี้ตลอด และปลุกประสาทปลุกใจให้รู้เนื้อรู้ตัว ไม่ใช่เป็นการกอบโกยกิเลส เป็นการปัดกิเลสออกเรื่อยๆ ท่านจึงสอนให้อยู่ในป่า"

(ตำหนิพระพุทธเจ้าได้ไง ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ไปที่ไหนให้มีสติ **สติ** นี่สำคัญนะ **สติ สพฺพตฺถ ปตฺถิยา** สติจำต้องปรารถนาในที่ทั้งปวงไม่มีเว้น สติสำคัญมาก จากนั้นก็ปัญญาแทรกกันไปๆ เมื่อยังไม่ถึงขั้นสติปัญญาเป็นอันเดียวกัน มันเป็นขั้นๆ สติปัญญาขั้นเกรียงไกรแล้วกลมกลืนเป็นอันเดียวกัน กระดิกพับสติปัญญาไปพร้อมกันๆ"

(ตำหนิพระพุทธเจ้าได้ไง ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ตั้งใจปฏิบัติพระ การภาวนาถือสติเป็นสำคัญ เคยย้ำแล้วย้ำเล่า จะเป็นธรรมขั้นใดก็ตาม สตินี้ตั้งแต่พื้นจนกระทั่งถึงนิพพาน ถึงก้าวขึ้นนู้นแล้วเป็น**มหาสติ-มหานิพพาน** นี้ละเครื่องมือสังหารกิเลสอันยอดเยี่ยม ได้แก่**มหาสติ-มหาปัญญา**"

(ฤทธิ์คำสัตย์คำจริง ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"**อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา** อวิชชาเป็นคลังกิเลส คลังวัฏวน อยู่ที่อวิชชา อวิชชานี้อยู่ที่หัวใจของสัตว์ ดันออกมาให้เป็นสังขาร **อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา** ดันออกมาให้คิดอยากคิดอยากปรุงอยากรู้อยากเห็นอยากทุกอย่าง ออกจากสังขารนี้หมด"

(สติจับ ปัญญาฟัน ๑ กันยายน ๒๕๔๘)

"ไม่มีอะไรเก่งกล้าสามารถยิ่งกว่าสตินะการฆ่ากิเลส **กิเลสกลัวสติ** ใครสติดีแล้วผู้นั้นจะตั้งเนื้อตั้งตัวได้ สติเป็นสำคัญมาก กิเลสจะมีมากมีน้อยข้ามสติไปไม่ได้ สติเอาอยู่ๆ ทีเดียว จึงได้มาเป็นคำบอกเล่าให้หมู่เพื่อนฟัง หรือเป็นคำสอนก็แล้วแต่จะพิจารณาเอง"

(สติจับ ปัญญาฟัน ๑ กันยายน ๒๕๔๘)

"ธรรมสดๆ ร้อนๆ อยู่ตลอดเวลาในหัวใจเรา เป็นแต่เพียงว่ากิเลสมันก็สดๆ ร้อนๆ เหมือนกัน มันเหยียบอยู่ที่หัวใจ ถ้าว่าจะไปทางดีมันพลิกปั๊บไปทางชั่วเสียอย่างนี้ ให้ดูเอานะหัวใจ"

(สติจับ ปัญญาฟัน ๑ กันยายน ๒๕๔๘)

"เรื่องของโลกไปเทียบกับเรื่องของธรรมไม่ได้ ผิดกันมากมาย ธรรมเป็นวิสัยของจิต จิตนี้กับนามธรรมเข้ากันได้สนิท มันเป็นสิทธิของแต่ละชนิดๆ ในตัวของเราเองก็มีสิทธิต่างกัน ท่านจึงเรียกว่าอินทรีย์"

(วิสัยของธรรม วิสัยของโลก ๒๑ เมษายน ๒๕๔๗ เย็น)

"**เอกนามกิํ** คืออะไร หนึ่งไม่มีสอง แปลแล้ว หนึ่งไม่มีสอง คืออะไร คือพระพุทธเจ้า เวลาอุบัติก็อุบัติขึ้นมาทีละองค์เท่านั้น ไม่เคยมีสองเลย"

(วิสัยของธรรม วิสัยของโลก ๒๑ เมษายน ๒๕๔๗ เย็น)

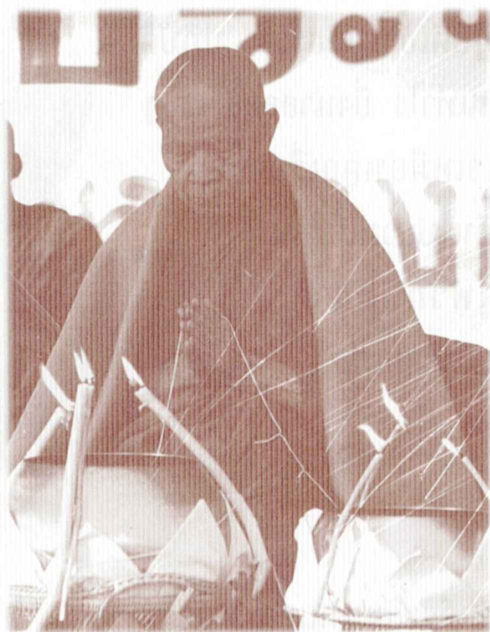
"ปฏิบัติเข้าไปซิธรรม ปฏิบัติเท่าไรยิ่งเห็นเท่าไร ยิ่งน่าสลดสังเวชๆ เหมือนมูตรเหมือนคูถเรื่องของกิเลส เราเดินไปสัวมไปถานดู มูตรดูคูถดูพวกหิมชาติ ดูพวกหนอน พวกอะไร มันน่าดูไหม พิจารณาซิ เรื่องธรรม ดูกิเลสก็แบบเดียวกันนั่นแหละ"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖ บ่าย)

"ศาสนาเจริญที่ไหน ศาสนาต้องเจริญที่จิตใจมีความมุ่งมั่นต่อธรรม และปฏิบัติต่ออรรถต่อธรรมเพื่อแก้ไขสิ่งจอมปลอมทั้งหลาย และสกปรกโสมมคือกิเลสที่ศาสดาสอนไว้ตลอดมานี่"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖ บ่าย)

"เวลาเรานั่งภาวนานี้ถ้าเป็นภาพพจน์แล้วก็เหมือนกับว่าเราที่นั่งอยู่นี่เป็นเหมือนหัวตอ ความทุกข์ทรมานทั้งหลายที่เกิดขึ้นในเวลาเรานั่งนั้นน่ะ มันเหมือนกับเป็นเปลวไฟรอบตัวเรา เราเป็นซุง หรือว่าเป็นตอไม้ให้ไฟ คือความทุกข์ความทรมานทั้งหลายเผาอยู่ขนาดนั้น ไม่ยอมลุกเอาๆ จะเป็นจะตายก็ให้มันเป็นมันตาย ซัดกันเลย พิจารณาไม่ถอยนะ"

(จิตขั้นอัตโนมัติ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

"ภาคปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นอกาลิโก เป็นพื้นเป็นฐาน เป็นมรรค ผล นิพพาน อยู่ตลอดเวลาสำหรับผู้ปฏิบัติ ไม่มีคำว่าครึ ว่าล้าสมัย มีแต่เรื่องกิเลสกล่อมใจของคนให้ไปลบล้าง**มรรค ผล นิพพาน** ส่วนกิเลสที่อยู่ในหัวใจมันไม่ยอมให้ลบล้างมัน มันยิ่งพอกพูนขึ้นมา มากขึ้นมาโดยลำดับนะ"

(จิตขั้นอัตโนมัติ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

"สติปัญญา นี้เวลาเชื่อมกันเข้าไป ก้าวเข้าถึง**มหาสติมหาปัญญา**ละเอียดลออ ซึมซาบไปหมด กับกิเลสทั้งหลายโผล่ขึ้นมาไม่ได้ ขาดสะบั้นๆ ไปเลย นี่เห็นไหมสติปัญญาฆ่ากิเลส เมื่อมีกำลังจากการอบรมแล้ว จะเห็นชัดเจนกับผู้ปฏิบัตินั้นแล"

(จิตขั้นอัตโนมัติ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

"**ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราตถาคต** ธรรมเต็มหัวใจพระพุทธเจ้ารู้ยังไงรู้ธรรม ธรรมประเภทไหนมันก็รู้อยู่ในหัวใจเจ้าของแล้ว แล้วจะไปหาพระพุทธเจ้าที่ไหนอีก แน่ะธรรมเต็มหัวใจเป็นที่หายสงสัยก็คือผู้รู้ธรรมมากน้อย"

(ณ วัดป่ากุง อ.ศรีสมเด็จ จ.ร้อยเอ็ด ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖)

"**โย ธมฺมํ ปสฺสติ โส มํ ปสฺสติ นาม** ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเราตถาคต ตถาคตแท้ๆ คือธรรม ไม่ใช่รูปร่างกลางตัวเป็นตถาคต พอรู้นี้แล้วก็ยอมรับๆ ไม่ได้สงสัยเลย พระพุทธเจ้ากี่ล้านๆ พระองค์ก็ตามหายสงสัยหมดเลย"

(ณ วัดป่ากุง อ.ศรีสมเด็จ จ.ร้อยเอ็ด ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖)

"นี่ละธรรมที่ครองโลก **คือธรรมธาตุ มหาวิมุตติ มหานิพพาน** หรือธรรมธาตุ นี้ละครอบโลกธาตุอยู่เวลานี้ เท่ากับน้ำมหาสมุทร แต่น้ำมหาสมุทรนี้ยังแคบไป เมื่อเราเทียบแล้วน้ำมหาสมุทรนี้สู้ธรรมธาตุไม่ได้เลย ธรรมธาตุนี้ไม่มีประมาณ"

(ณ วัดป่ากุง อ.ศรีสมเด็จ จ.ร้อยเอ็ด ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖)

"**พระสารีบุตร**ผู้ที่มีปัญญาเฉลียวฉลาดแหลมคม ในบรรดาสาวกของพระพุทธเจ้าไม่มีใครเกินพระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็นที่หนึ่ง ฝนตกเจ็ดวันพระสารีบุตรนับได้หมดแล้วก็พระพุทธเจ้าทับเข้าไป โอ๊ย อย่าว่าแต่เจ็ดวัน ความรู้ของเธอเท่าหางอึ่ง ว่างั้น ให้ฝนตกตั้งกัปตั้งกัลป์ ตถาคตนับได้หมดแพล็บเดียว นั่น เห็นไหม นี่ละความสามารถของพระพุทธเจ้ากับความสามารถของสาวก พุทธวิสัยกับสาวกวิสัยต่างกันอย่างนี้"

(ณ วัดป่ากุง อ.ศรีสมเด็จ จ.ร้อยเอ็ด ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖)

"แต่ก่อนมรรคผลนิพพานส่วนใหญ่เชื่อ แต่ส่วนย่อยมันแบ่งกิน มรรคผลนิพพานยังมีอยู่หรือไม่มีนาๆ นี่ส่วนย่อย ส่วนใหญ่เชื่อ พอไปฟังอรรถธรรมจากพ่อแม่ครูจารย์มั่นแล้วลงถึงเลยเทียว ท่านใส่เปรี้ยงเหมือนท่านเอาเรดาร์จับไว้หมด ท่านมาหาอะไรขึ้นทันทีเลย ใส่เปรี้ยงๆ พอฟังธรรมท่านถึงใจแล้วมรรคผลนิพพานหายสงสัย ทั้งๆ ที่มีกิเลสอยู่เชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์ นั่นละตั้งแต่บัดนั้นมาเราจึงหาความสุขไม่ได้ ในการฝึกทรมานเป็นเวลา ๙ ปีเต็ม ทุกข์มากทีเดียวเป็นประวัติในชีวิตของเรา เราทำอย่างเต็มเหนี่ยวๆ แล้วก็ได้สมเหตุสมผล"

(เหลือเฟือด้วยอาหารไม่เป็นท่า ๑ เมษายน ๒๕๔๙)

"การสอนพระเป็นอย่างหนึ่ง การสอนฆราวาสเป็นอย่างหนึ่ง ไม่ได้เหมือนกัน สอนพระจะสอนให้ไปไถไร่ไถนาได้ยังไงใช่ไหม สอนฆราวาสก็จะให้มาอดข้าวอดนอนอยู่ในนี้มันก็ไม่ได้ การสอนก็แยกกันไปๆ พระก็ให้รู้หน้าที่ของตนเท่านั้นก็เหมาะสมแล้ว ถ้าพระไม่รู้หน้าที่ของพระ พระนี้เลวหน้าที่ของพระคืออะไร หลักของพระที่จะได้รับเป็นผล ทั้งเหตุทั้งผลไปด้วยกัน **ศีล สมาธิ ปัญญา นั่น**"

"**ศีล** คืออะไร พระทั้งองค์นั้นละคือ**กองศีล กองสมาธิ กองปัญญา** อยู่กับพระ **กองวิมุตติ**หลุดพ้นอยู่กับพระ ทีนี้กลับตรงกันข้ามอีก **กองนรกอเวจี**ก็อยู่กับพระ ถ้าเป็นพระอลัชชีตาหาความละอายบาปไม่ได้ นรกอเวจีอยู่กับพระทั้งหมด ถ้าพระเป็นผู้บวชมาตั้งใจต่ออรรถต่อธรรม แล้ว**ศีล สมาธิ ปัญญา วิชชา วิมุตติ** กองอยู่กับพระหมดไม่ได้อยู่ที่ไหน พระพุทธเจ้าสอนลงที่นี่ ไม่ได้สอนไปต้นไม้ภูเขาอะไร สอนคนให้พากันตั้งใจประพฤติปฏิบัติ"

(ใจอิ่มธรรมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน ๒ เมษายน ๒๕๔๙)

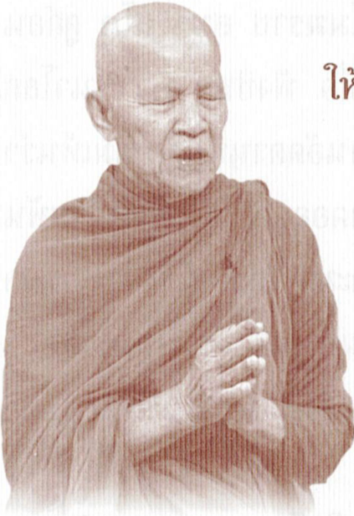
“การภาวนาฆ่ากิเลสไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย ต้องใช้สติปัญญา ศรัทธาความพากความเพียรหนาแน่นมั่นคง ไม่เช่นนั้นไปไม่รอด ไปไม่รอดแล้วก็จมแล้วก็มาตำหนิติเตียนศาสนา เหมือนหนึ่งว่าตัวนี้เลิศเลอทั้งๆ ที่จมอยู่ในกองมูตรกองคูถนั้นแหละ ว่าเลิศเลอกว่าศาสนาไปเสีย มีมากนะ”

(ศาสนาถือไม่ถูกเป็นภัยได้ ๔ เมษายน๒๕๔๙)

“**พุทธศาสนา**เรานี้เป็นศาสนาที่เลิศเลอสุดยอดแล้ว ในสามแดนโลกธาตุนี้คือพุทธศาสนาเท่านั้น ว่างั้นเลย ที่พูดอย่างตรงไปตรงมา ส่วนเรื่องพ่อเรื่องแม่เรื่องลูกเรื่องเต้าของใคร ใครก็นับถือเองของใครของเรานั้นแหละ แต่หลักใหญ่หลักของหัวใจสำคัญมากคือศาสนา ถ้าถือไม่ถูกเป็นภัยได้เหมือนกัน เรื่องพุทธศาสนาแล้วไม่มีคำว่าภัย มีแต่คุณล้วนๆ ให้อาศัยศาสนาเป็นหลักใจ”

(ศาสนาถือไม่ถูกเป็นภัยได้ ๔ เมษายน ๒๕๔๙)

"นักภาวนาเอาให้จริง ให้จังนะ พระจะไม่มีพระครองมรรค ครองผลตามทางของศาสดา ที่ทรงสอนไว้แล้วนะเวลานี้ ใครก็เห็นกิเลสตัณหาเป็นของเลิศของเลอดีเด่นยิ่งกว่าอรรถกว่าธรรม นั่นละตัวมูตรตัวคูถยกขึ้นมาเหยียบธรรม ธรรมเลยปรากฏไม่ได้เวลานี้มีแต่มูตรคูถขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลงเต็มบ้านเต็มเมือง กินไม่พอตายทิ้งเปล่าๆ นี่ละตัวมันครอบโลกธาตุ"

(ศาสนาถือไม่ถูกเป็นภัยได้ ๔ เมษายน ๒๕๔๙)

"การประกอบความพากเพียรของพระอย่าหาเวล่ำเวลานะ กิเลสไม่มีเวลา กิเลสเป็น **อกาลิโก** เผาหัวใจอยู่ตลอดเวลา ธรรมะน้ำดับไฟก็ปราบลงไปที่นั่นเป็น **อกาลิโก** เหมือนกัน"

(โลกดูธรรมดูไม่ออก ๕ เมษายน ๒๕๔๙)

"ท่านสอนพระโมฆราช **โมฆราช สทา สโต** ดูก่อน**โมฆราช** เธอจงเป็นผู้มีสติทุกเมื่อ ฟังซิน่ะ พิจารณาโลกเป็นของสูญเปล่า ว่างเปล่า ถอนอัตตานุทิฏฐิความเห็นว่าตนว่าเราว่าเขาอันเป็นก้างขวางคอออกเสีย จะพึงข้ามพ้นพญามัจจุราชไปได้ พญามัจจุราชจะมองไม่เห็นผู้มีสติ พิจารณาโลกเป็นของว่างเปล่า นี่เป็นธรรมท่านสอนพระโมฆราช"

(โลกดูธรรมดูไม่ออก ๕ เมษายน ๒๕๔๙)

"ให้ตั้งใจปฏิบัติ วัดนี้ผมให้โอกาสทุกอย่างสำหรับการประกอบความพากเพียร ไม่ให้ใครเข้าไปยุ่งไปเกี่ยวข้องเลย คิดดูซิบริวารอยู่ศาลานี่ จะอยู่ในบริเวณนี้ทั้งนั้น นอกนั้นให้ออกไม่ให้เข้าไปข้างในอันเป็นสถานที่ทำงานของพระ ไม่ให้ไปกวนพระ เราให้โอกาสที่สุดแล้วในการประกอบความพากเพียร งานการใดก็ตามไม่มาแตะต้องทำลายงานประกอบความเพียรชำระกิเลสนี้ได้เลย ผมให้โอกาสตลอด เพราะผมเห็นคุณค่าแห่งความเพียรชำระกิเลสมาตลอดทีเดียว"

(โลกดูธรรมดูไม่ออก ๕ เมษายน ๒๕๔๙)

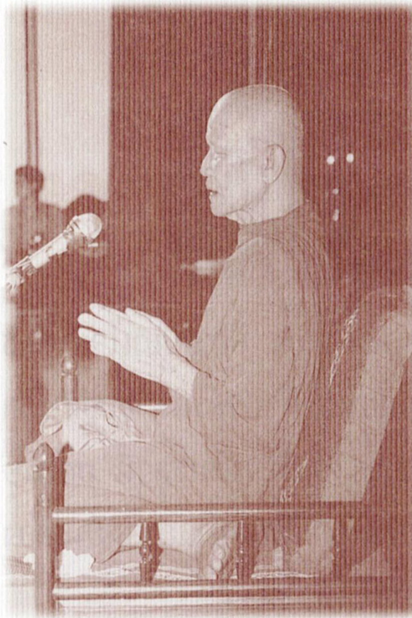
"พากันประกอบความพากเพียร อย่าไปสนใจกับใคร ใครดีใครชั่วอะไรไม่เลยเราไปได้แหละ ตัวชั่วส่วนมากอยู่กับเรา ตัวดียังไม่มี ตัวชั่วละมันอยู่กับเรา คิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ ยกโทษยกกรณ์คนนั้นคนนี้ มองเห็นเขาพับยกโทษเขาแล้ว ได้ยินเสียงอะไรยกโทษแล้วๆ นี่ตัวโทษอยู่ในหัวใจเรา"

(โลกดูธรรมดูไม่ออก ๕ เมษายน ๒๕๔๙)

"กิเลสมันไม่ยอมว่ามันชั่วแหละ มันจะว่ามันดีตลอดๆ คนอื่นดีขนาดไหนมันก็เหมาว่าชั่ว มันดีกว่าเขาทุกคนๆ ในโลกอันนี้ นั่นคือกิเลส ทั้งๆ ที่เจ้าของเลวมันก็ไม่ได้ว่ามันเลว ให้ธรรมดูกิเลสจะได้เห็นจุดนี้ที่หัวใจของแต่ละคนๆ ผู้ภาวนา ผู้ภาวนา นั่นละจะได้เห็นโทษของตัวเองที่เกิดอยู่กับจิตตลอดเวลา ถ้าไม่ภาวนาตายทิ้งเปล่าๆ ไม่มีใครเห็นโทษของกิเลส"

(โลกดูธรรมดูไม่ออก ๕ เมษายน ๒๕๔๙)

"พระเราไปเป็น บ้ายศบ้าลาภสรรเสริญเยินยอ ผิดจากหลักธรรม ไม่มีอะไรเลิศเลอยิ่งกว่าธรรม ยศไหนๆ ก็มาเถอะ เขาตั้งขึ้นมาหรือมีท่านผู้ตั้งขึ้นมาด้วยเจตนาอนุโมทนา ส่งเสริมนั้น ไม่ผิดธรรมไม่เป็นไร ไอ้เป็นบ้าหายศ หาลาภ นั่นซิพระเรา นี่น่ะ มันหยาบโลนที่สุดนะพระเรา"

(บวชมาเพื่อมรรคเพื่อผล ๘ เมษายน ๒๕๔๙)

"ปัจจุบันนี้พระเรารู้สึกจะเป็นพระเลวมากขึ้นทุกวันๆ บวชเข้ามาแทนที่จะหามรรคหาผล หาศีลหาสมาธิหาปัญญา วิชชาวิมุตติไม่ยอมหา หาแต่มูตรแต่คูถเต็มบ้านเต็มเมือง ไปที่ไหนได้ยศได้ลาภแล้วเป็นบ้าสดๆ ร้อนๆ เลย พระเรา เป็นบ้ายศบ้าลาภนี้แหม น่าอิดหนาระอาใจเหลือเกิน"

(บวชมาเพื่อมรรคเพื่อผล ๘ เมษายน ๒๕๔๙)

“จวนจะตายเท่าไรยิ่งเป็นความวิตกวิจารณ์กับบรรดาพระลูกพระหลาน ตลอดประชาชน ใครจะว่าหลวงตาบัวเป็นบ้าก็ตาม เราไม่ได้เป็นบ้า ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศกังวานโลกมาได้เท่าไรปีแล้ว ธรรมที่เป็นของเลิศเลอ ขึ้น**โสดา สกิทาคา อนาคา อรหัตบุคคล** ผู้ครองธรรมเหล่านี้เต็มหัวใจแล้วเป็นผู้สง่างามมากทีเดียว เป็นธรรมที่เลิศเลอที่สุด ที่เรานำมาสอนโลกเราเอาธรรมเหล่านี้มาสอน ธรรมเหล่านี้ไม่ได้บกบางในหัวใจหลวงตาบัว พูดให้ชัดเจน”

(บวชมาเพื่อมรรคเพื่อผล ๘ เมษายน ๒๕๔๙)

“พระตระหนี่ถี่เหนียว ไปที่ไหนปิดทางตัวเอง คนที่มีจิตใจอันกว้างขวาง พระมีจิตใจกว้างขวาง ไปที่ไหนเบิกกว้างกว้างๆ ไปเลย เป็นอย่างนั้น การให้ทานเป็นความยิ้มแย้มแจ่มใสทั้งแก่ผู้ให้และแก่ผู้รับนะ ความตระหนี่ถี่เหนียวก็จะดีใจเฉพาะเราไม่ให้ ส่วนคนอื่นเขาหิวโหยจะตาย เสียใจไปหมดนั่นผิดกัน”

(ความตระหนี่ถี่เหนียวไว้ใจกันไม่ได้ ๙ เมษายน ๒๕๔๙)

"**ปริยัติ** คือแบบแปลน **ปฏิบัติ** คือเรานำแบบแปลนมาปลูกบ้านปลูกเรือน **ปฏิเวธ** คือผลของการสร้างบ้านสร้างเรือนเห็นขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งบ้านเรือนสมบูรณ์แบบ เรียกว่าปฏิเวธความรู้แจ้งเห็นจริง เป็นอย่างนั้นละ"

(หลวงปู่มั่นดำเนินตามหลักธรรมชาติ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙)

"**ศาสนธรรม** ผู้ปฏิบัติธรรม สำหรับวัดแล้วไม่มีอะไรหรูหราฟู่ฟ่า ความหรูหราฟู่ฟ่าอยู่กับศีลกับธรรม ข้อวัตรปฏิบัติ สติ ปัญญา ความสงบสงัด ความระมัดระวัง นั่นคือศาสนธรรม ผู้ปฏิบัติแล้วจะหนักทางด้านศาสนธรรม"

(จิตที่มีธรรมซักฟอกแล้วไม่เกิดไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"**หาพระที่ไหน** พระก็แปลว่าประเสริฐ ชื่อว่าพระก็แปลว่าประเสริฐอยู่แล้ว มีชื่อมีนามแล้วไปหาตั้งยศตั้งแย็ดมาจากที่ไหนมาประดับประดา แล้วกลายเป็นเรื่องเอาเครื่องประดับไปประดับศพคนเป็นพระเป็นนั้น มีแต่ยศถาบรรดาศักดิ์รอบเป็นกาฝากเครื่องลืมตัว เหยียบย่ำทำลายอยู่ตลอดเวลา"

(จิตที่มีธรรมซักฟอกแล้วไม่เกิด ไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"**กรรมฐาน**ทำอะไรนี้ถ้าเป็นมวยก็ไม่ต้องยกครู ขึ้นไปต่อยเลย ชนะก็ชนะ ไม่ชนะตกเวทีไปเลย อย่างนั้นล่ะกรรมฐาน ไม่ได้มีพิธีรีตองอะไร ท่านั้นท่านี้ โอ๋ย เรารำคาญนะเราไปดู หือ แก้กิเลสแก้อย่างนี้เหรอ แก้กิเลสหาวิธีแก้อย่างนี้เหรอ ใส่ปั๊วะเลยกับกิเลส"

(ทำอะไรทันกับกิเลส ๑๔ เมษายน ๒๕๔๙)

"ดีล่ะพระลูกพระหลานมาเยี่ยมนะ ให้พากันตั้งอก ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ เราเข้ามาในแนวหน้าแห่งการรบกับข้าศึกศัตรู คือกิเลสตัณหาซึ่งมีอยู่ในหัวใจแต่ละคนๆ ให้ตั้งหน้ารบด้วยความจริงใจ ด้วยความพากเพียร การรบกับกิเลสภายในจิตใจนี้หลักใหญ่ก็ออกจาก**จิตตภาวนา**"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"เราจงใช้ธรรมเป็น **ศาสตราอาวุธ**ที่สำคัญ ได้แก่ความพากเพียรโดยทางจิตตภาวนาเป็นสำคัญ ถึงจะทันกันกับกิเลสประเภทต่างๆ ซึ่งมีอยู่ในหัวใจ ลำพังเราพินิจพิจารณาธรรมดานี้ไม่ทันกับกิเลสตัวสำคัญอยู่ภายในใจ จึงต้องได้ใช้ความพินิจพิจารณาด้วยจิตตภาวนาอย่างหนักหน่วง เอาจริงเอาจัง"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"พระพุทธเจ้าก็ทรงเปล่งพระอุทานรับกันทันทีเลยว่า **อญฺญาสิ วต โภ โกณฺฑญฺโญ อญฺญาสิ วต โภ โกณฺฑญฺโญ** พระอัญญาโกณฑัญญะผู้เจริญได้รู้แล้วหนอ ได้รู้แล้วหนอ ออกอุทานรับกัน ความเห็นธรรมภายในจิตใจไม่ต้องไปหาผู้หนึ่งผู้ใดมาเป็นสักขีพยาน"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ท่านแสดง**อนัตตลักขณสูตร** แสดงถึงเรื่องกฎแห่งไตรลักษณ์ **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** สุดท้ายก็ลง**อนตฺตา อนตฺตา** ปัดออกหมด บรรดาเบญจวัคคีย์ทั้งห้าก็ได้บรรลุธรรมถึงที่สุดแห่งธรรมด้วยธรรมะสูตรนี้ คืออนัตตลักขณสูตรนี้แล"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"เราเป็น**ลูกตถาคต** ธรรมเป็นประเภทเดียวกันที่สังหารกิเลส เอามาสังหารกิเลสซิ มันจะอยู่ที่ไหนก็อยู่ในหัวใจเรา สังหารไปด้วยจิตตภาวนา"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ขอให้พระลูกพระหลานทั้งหลายนำไปปฏิบัติ เราเป็นนักบวชนี้เรียกว่าเป็นผู้อยู่แนวหน้าแล้ว ที่จะเอื้อมถึงมรรคผลนิพพานก่อนผู้อื่นผู้ใด เพราะงานของเราไม่มีอะไร งานของพระเรามีงานเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา **นี้เป็นงานของพระโดยแท้**"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

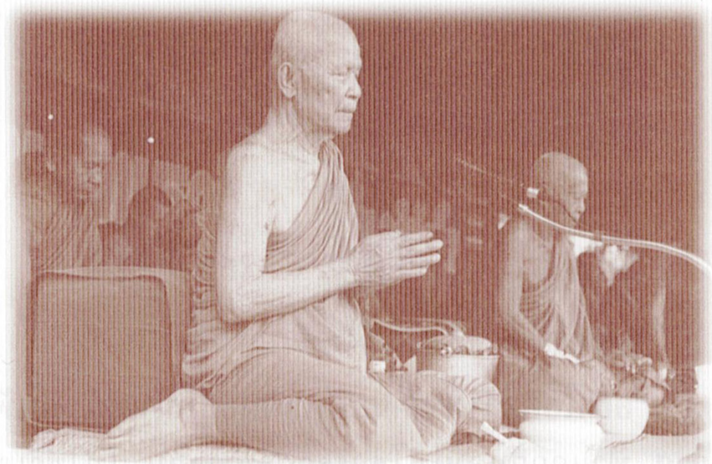
"เมื่อธรรมคือความดีงามเกิดขึ้นจากใจด้วยจิตตภาวนาแล้วศีลก็เต็มที่แล้วเรารักษามาตั้งแต่วันบวช สมาธิอบรมเข้าไป จิตมันจะวอกแวกคลอนแคลนยิ่งกว่าลิงร้อยตัว พ้นการปราบปรามด้วยธรรมนี้ไม่ได้ ความสงบร่มเย็นจะเกิดขึ้นจาก**จิตตภาวนา**"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"งานที่จะถอดถอนวัฏจักรออกจากใจเรียกว่า **ตจปัญจกกรรมฐาน** กรรมฐานมีหนังเป็นที่ห้า แปลออกแล้ว **เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ** ให้พิจารณานี้ เวลาจิตใจยังไม่สงบก็เอากรรมฐานเหล่านี้มาเป็นอารมณ์ของใจ เพื่อกล่อมใจให้สงบ"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ขอให้ท่านทั้งหลายปฏิบัติ ธรรมพระพุทธเจ้า เป็นธรรมสดๆ ร้อนๆ สอนเราผู้มุ่งหวังต่อแดนพ้นทุกข์ ผู้ฟังก็ต้องฟังสดๆ ร้อนๆ แล้วก็ทันกัน แก้กิเลสได้เช่นเดียวกับครั้งพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"คำว่า **พุทธศาสนาคือ** แดนแห่งมรรคผลนิพพาน หรือตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน หรือสถานที่สังหารวัฏจักรให้ขาดสะบั้นไปจากใจ ถึงพระนิพพานก็คือแดนเดียวกันตามคำสอนของพระพุทธเจ้า"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"อย่าไปคิดว่ามรรคผลนิพพานอยู่ที่นู้นที่นี่ ดินฟ้าอากาศ ฟ้าแดดดินลมไม่ใช่มรรคผลนิพพาน ไม่ใช่กิเลส ตัวกิเลส ที่แท้จริงอยู่ที่ใจ มรรคผลนิพพานคือเครื่องแก้กิเลสก็อยู่ที่ใจ เครื่องสังหารกิเลสอยู่ที่ใจ ฟาดกิเลสขาดสะบั้นลงไปแล้ว ไม่ต้องถามหามรรคผลนิพพาน จะจ้าขึ้นที่หัวใจด้วยกัน"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"**ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ** ท่านผู้รู้ทั้งหลายจะรู้จำเพาะตน ด้วย**สนฺทิฏฺฐิโก** ผลงานที่ปฏิบัติมารู้มาเป็นลำดับจนกระทั่งถึงผลงานอันสุดท้ายได้แก่สนฺทิฏฺฐิโกขั้นสุดยอด กิเลสขาดสะบั้นลงไปจากใจแล้วประจักษ์ใจ **นี่สนฺทิฏฺฐิโก** ครั้งสุดท้ายจะประกาศขึ้นกับนักภาวนา"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"คิดดูซิวัดป่าบ้านตาดตั้งแต่ตั้งวัดมาไม่เคยมีพระที่จะมามีอะไรๆ ให้เราจับพิรุธได้อย่างนี้มีแต่มุ่งต่ออรรถต่อธรรม ดูหัวใจเจ้าของตลอดเวลา ท่านอยู่ด้วยกันผาสุกร่มเย็นตลอดมา มีกี่ชาติชั้นวรรณะอยู่ในวัดป่าบ้านตาด ฝรั่งมังค่ามีมากมีน้อย ดูซิน่ะ ชาติไทยของเราก็ทั่วประเทศมาอยู่ที่นี่ นี่ละให้ธรรมดูแลรักษาให้ธรรมคุ้มครองสงบเย็นอย่างนี้"

(มีมากมีน้อยขอให้เป็นความเสมอภาค ๔ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"เราก็ภูมิใจนะ การปฏิบัติของเรานี้ เราพิจารณาย้อนหลังถึงปฏิปทาที่เราดำเนินมาเพื่อมรรคผลนิพพาน มีบกพร่องตรงไหนๆ อ่อนแอท้อแท้ ขี้เกียจขี้คร้านอ่อนแอที่ตรงไหนๆ ไม่มี มีแต่ขยะๆ โอ้โห อย่างนั้นมันก็ทำได้ๆ คือมาดูระยะแก่นี้ ดูระยะเราหนุ่มมุ่งต่อมรรคผลนิพพาน กับเวลาแก่แล้วมองย้อนหลังนี่ขยะนะ โอ๋ อย่างนั้นมันก็ทำได้ๆ คือมันเป็นที่หัวใจ หัวใจไม่ถอยเสียอย่างเดียวไม่มีอะไรถอย"

(ตัวโทษอยู่กับเรา ๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"เราจะว่ามาบำเพ็ญธรรมอะไร มันส่งเสริมกิเลสให้กิเลสหลอกล่ออย่างนั้นหลอกล่ออย่างนี้ คนนั้นไม่ดีคนนี้ไม่ดี นี่เห็นไหมกิเลสมันหลอก มันไม่ได้ดูตัวเอง มันไปดูแต่ภายนอก ดูแต่คนอื่นว่าคนนั้นไม่ดีคนนี้ไม่ดี คนนั้นดูถูกคนนี้เหยียบย่ำ คนนั้นทำลายเรา ไอ้ตัวของเราไปกว้านเอาฟืนเอาไฟมาเผา หัวอกมันไม่ดู นั่น ไม่ใช่นักภาวนา"

(ตัวโทษอยู่กับเรา ๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"อันธพาลมันอยู่ในจิต แต่มันไปวาดภาพว่าคนนั้นเป็นอันธพาลต่อเราคนนี้เป็นอันธพาลต่อเรา ตัวเราเป็นอันธพาลใหญ่ไม่ดูตัวเอง พอย้อนจิตเข้ามาดูนี้แล้ว อันธพาลนี้ดับปุ๊บนอกนั้นไม่มี **คือใจนี้เองเป็นตัวอันธพาล** ให้พากันจำเอา ดูตั้งแต่ภายนอกไม่ดูตัวเองไม่เกิดประโยชน์อะไร ให้ดูตัวเอง สอนให้รู้กรรมฐานสอนอย่างนี้แหละ"

(ตัวโทษอยู่กับเรา ๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"การจำมานี้ไม่เป็นสมบัติ มีแต่ความจำมันหลงลืมไปได้ แต่ถ้าธรรมชาติที่เราปฏิบัติมันรู้เห็นขึ้นมานี้เป็นสมบัติของตนด้วยๆ ละกิเลสไปเรื่อยด้วย เป็นอย่างนั้นมันมาเป็นในใจแล้วจะไปถามใคร มันก็ชัด พูดออกมาอย่างฉะฉานไม่มีคำว่าสะทกสะท้านว่าจะผิดไป"

(สมมุติเป็นเครื่องขวางใจ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ผู้ใดมาอยู่ที่นี่เฉพาะพระแล้วต้องแบบฉบับเดียวกันให้เคลื่อนคลาดจากหลักธรรมหลักวินัยไม่ได้ สำหรับวัดนี้เคยปฏิบัติอย่างนี้ตลอดมา เคลื่อนคลาดในหลักธรรมวินัยไม่ได้ เพราะสิ่งเหล่านี้ปฏิบัติประจำวันอยู่แล้ว"

(ฤทธิ์คำสัตย์คำจริง ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"หลักธรรมหลักวินัยของพระพุทธศาสนาเป็นตัวอย่างของโลกได้เป็นอย่างดี แล้วแต่ใครจะนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมแก่เพศของตน สำคัญที่เพศ เพศฆราวาส เพศพระที่จะนำไปปฏิบัติ"

(ฤทธิ์คำสัตย์คำจริง ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"วันไหนนั่งตลอดรุ่งนี้ วันนั้นจะมีข้อแม้ข้อเดียว ยกเว้นครูบาอาจารย์และพระเณรในวัดเกิดเหตุฉุกเฉินอะไรขึ้นมาภายในวัด จะลุกไปช่วยเหตุการณ์ ให้ลุกได้เท่านั้น ที่จะย้อนเข้ามาหาเจ้าของไม่มีเลย ตายก็ไปเลย เป็นอย่างนั้นจึงเรียกว่า **คำสัตย์**"

(ฤทธิ์คำสัตย์คำจริง ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"คำสัตย์คำจริงนี้ลงที่ไหนขาดสะบั้นไปเลย กิเลสกลัวมาก คำสัตย์คำจริงนี้กิเลสกลัวมาก เหลาะแหละนี้หมอนรักมาก เหลาะแหละโลเลหมอนรักมาก เสื่อรักมาก"

(ฤทธิ์คำสัตย์คำจริง ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ดังที่พระกรรมฐานท่านเข้าไปอยู่ในป่าในเขา ท่านสนใจกับอาหารอะไรนักล่ะ บิณฑบาตได้ข้าวเปล่าๆ มา บางทีก็มีห่อหนึ่ง เขาเอาปลาร้าห่อมา ปลาร้าดิบ เอาไปแล้วก็เอาออกเสียกินไม่ได้ ท่านก็ไม่สนใจ ความมุ่งต่อธรรมของท่านรุนแรงๆ อันนี้ให้พากันมุ่งต่อธรรม อย่ามุ่งต่ออาหารการกิน"

(วัตถุช่วยโลก ธรรมช่วยหัวใจ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ผู้มาปฏิบัติธรรมให้เล็งธรรมมากกว่าอย่างอื่น อย่าเอาสิ่งใดมาอวดธรรม ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องของโลก วัตถุต่างๆ เป็นเรื่องของโลก อย่าเอามาอวดธรรม ธรรมมีในใจสง่างาม อยู่ไหนสบายหมด สำคัญตรงนี้แหละ"

(วัตถุช่วยโลก ธรรมช่วยหัวใจ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"พระก็ให้ตั้งใจภาวนา เข้มงวดกวดขันในตัวเองทุกคนๆ **การภาวนาเป็นสำคัญ** เรื่องสติๆ เราเคยพูดตลอด ปราศจากสติไม่ได้นะ สติตั้งแต่พื้นๆ จนถึงมหาสติมหาปัญญา กิเลสขาดสะบั้นไปจากสตินี้ละ สติปัญญาๆ ต่อไปก็กลมกลืนเป็นสติปัญญาอัตโนมัติ จากสติปัญญาอัตโนมัติเป็นมหาสติมหาปัญญาไปเลย นี่ละความเพียร อันนี้ล่ะฆ่ากิเลส อย่างอื่นฆ่าไม่ได้"

(วัตถุช่วยโลก ธรรมช่วยหัวใจ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ไม่เคยเป็นครูสอนใคร ทางนักธรรมก็ดี ทางบาลีก็ดี ไม่สอน ไม่เอา ปัดทันทีเลย เราจะนำธรรมที่เราเรียนมานี้ไปสอนตน ก็ออกเลยตั้งแต่พรรษา ๗ สอบเปรียญได้พรรษา ๗ ก็ออกในพรรษานั้นเลยเรื่อย ๙ กับ ๗ เป็น ๑๖ พรรษา ๑๖ เป็นเวลา ๙ ปี นี่ที่ทุกข์มากที่สุดในระยะ ๙ ปีนี้ หมุนใส่ตัวเอง ไม่ได้หมุนกับใครเลย"

(วัตถุช่วยโลก ธรรมช่วยหัวใจ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"นี่ล่ะที่ว่า **วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ** พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว กิจอื่นที่จะทำให้ยิ่งกว่านี้ไม่มี ก็คืองานการอันใหญ่หลวง งานรื้อวัฏสงสารคือกองทุกข์ความเกิดตายจากหัวใจ ถอนนี้ออกหมดแล้วโล่งไปหมดแล้ว เรียกว่างานนี้สิ้นสุดแล้ว จากนั้นมาพระอรหันต์ไม่มีงานที่จะถอดถอนกิเลส"

(วัตถุช่วยโลก ธรรมช่วยหัวใจ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"สำหรับพระเรา ไม่มีอะไรจะสวยงาม ยิ่งกว่าศีลกว่าธรรมของพระ ผ้าเหลืองก็เป็นผ้าแก่นขนุน ใครจะไปปรารถนา ไม่มีใครปรารถนา หัวโล้น โกนคิ้วก็ไม่มีใครอยากโกน แต่พระนั้นสลัดตัวลงเป็นผ้าขี้ริ้วห่อทองคือธรรมเข้าสู่จิตใจ จึงขอให้เป็นผู้ระมัดระวังรักษาสมบัติอันดีงามของตน ให้สมชื่อสมนาม ว่าเป็นพระในแดนพุทธศาสนา คือให้เป็นผู้งามด้วยศีล ด้วยธรรม"

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

"**สีล คนฺโธ อนุตฺตโร** กลิ่นแห่งศีลนี้ทวนลมไปหมด สิ่งทั้งหลายไหลไปตามลม แต่กลิ่นของศีลของธรรมนี้ทวนลมรอบขอบเขตจักรวาล ขอให้เป็นผู้มีศีลจะเป็นผู้หอมหวนชวนชม"

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

"เราเป็นนักบวชเป็นผู้เสียสละจากบาปจากกรรมทั้งหลายเพื่อศีลเพื่อธรรมแล้ว ให้ตายเพื่อศีลเพื่อธรรม มีชีวิตอยู่ก็ให้เป็นความสวยงามเพื่อศีลเพื่อธรรมของเรา ปฏิบัติตนให้ดี ให้ศีลบริสุทธิ์"

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

"เรื่อง**ศีลธรรม**นี้แม้แต่แดนนรกก็ยอมรับ กราบไหว้บูชาท่านผู้ทรงศีลทรงธรรม กราบ ยอมรับธรรมทั้งหลายด้วยความเทิดทูนสุดหัวใจทั่วหน้ากันหมด ธรรมจึงเป็นของเลิศเลอ"

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

"**ใจ**เป็นภาชนะอันใหญ่หลวงรับรองได้ทั้งศีลทั้งธรรมให้เป็นเครื่องประดับกาย วาจา ใจของตน มีความสวยงามมีคุณค่ามากก็คือท่านผู้ทรงศีลทรงธรรม ท่านผู้นี้จะเอาสมบัติเงินทองข้าวของจำนวนมากน้อยเพียงไร มาวัดมาตวงมาเป็นคู่แข่งไม่ได้ อันนี้มีคุณค่ามากกว่าสิ่งทั้งหลาย"

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

"พระไม่ได้เหมือนฆราวาส ต้องได้มีผู้ให้ เรียกว่าประเคน ไม่ให้ตะกละตะกลาม เข้าใจไหม กันความตะกละตะกลามของพระ ให้สวยงาม เรียกว่าทุกอย่างที่ได้มาเป็นความบริสุทธิ์ล้วนๆ ไปเลย"

(ธรรมะประเภทนี้ไม่ได้ออกง่ายๆ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"**ธรรม**เป็นเหมือนกับแร่ธาตุต่างๆ มีทุกประเภท คนตาบอดหูหนวกก็เหยียบย่ำไปมาอยู่นั้น ไม่ได้สนใจกับสิ่งเหล่านั้นเลยว่ามีคุณค่าอะไร ผู้ฉลาดต่างหากเอาไปคุ้ยเขี่ยขุดค้นขึ้นมาทำประโยชน์แก่โลก นี้ก็คือพระพุทธเจ้าเป็นพระองค์แรกคุ้ยเขี่ยขุดค้นธรรมขึ้นมา"

(ธรรมะประเภทนี้ไม่ได้ออกง่ายๆ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙)

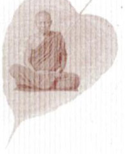

"**พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ** พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งเป็นพึ่งตายของเราของสัตว์โลก **ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมํ** คือแร่ธาตุอันเลิศเลอที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบนั้นแหละขึ้นมา **สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ** ก็คือพระสงฆ์ผู้มาสดับตรับฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า แล้วคุ้ยเขี่ยขุดค้นด้วยความพากเพียรด้วยวิธีการต่างๆ จนได้บรรลุธรรมขึ้นมาถึงอรหัตภูมิ"

(ธรรมะประเภทนี้ไม่ได้ออกง่ายๆ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"**พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์** เป็นธรรมชาติที่มีจริง ผู้คุ้ยเขี่ยขุดค้นก็มีตนมีตัว ธรรม-พระสงฆ์มีตนมีตัวมีหลักมีเกณฑ์ทั้งนั้น ไม่ใช่งมเงาเกาหมัดเอามายกขึ้นกราบไหว้บูชา"

(ธรรมะประเภทนี้ไม่ได้ออกง่ายๆ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ผิดไปไหนคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงเรียกว่า **สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม** พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้วชอบแล้ว แล้วสอนลงที่หัวใจเรา มันเป็นอย่างไร ควรจะยึดมาเป็นคติเครื่องเตือนใจ เอาธรรมมาบังคับ บังคับจิตใจเรา ไม่อย่างนั้นกิเลสทำลายตลอด"

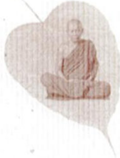
(ธรรมะประเภทนี้ไม่ได้ออกง่ายๆ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"อดอาหารนี้ไม่ได้เพื่อบรรลุธรรมหรือตรัสรู้ธรรม เพราะอดอาหารนะ การอดอาหารเป็นเครื่องหนุนกำลังความเพียร เช่นพระเรานี้ฉันแต่น้อยสติดีๆ สติสำคัญมากในการก้าวเดินความเพียร สติเป็นพื้นเพอันสำคัญมากทีเดียว"

(เตือนเรื่องอดอาหาร ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"**เรื่องอดอาหาร**นี้สำหรับพวกนักภาวนานี้ดีในการหนุนความพากเพียร พออาหารน้อยลงๆ สติจะดีขึ้นๆ สตินี่สำคัญมากทีเดียว ใครอย่าปล่อยนะสตินะ ตั้งแต่พื้นเลย ล้มลุกคลุกคลาน สติไม่ดีล้มลุกคลุกคลาน สติดีค่อยตั้งได้ๆ จนกลายเป็นสติปัญญาอัตโนมัติ จากนั้นก็เป็นมหาสติมหาปัญญา"

(เตือนเรื่องอดอาหาร ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"การประกอบความพากเพียรสักแต่ว่าทำๆ ไม่ใช้ความพินิจพิจารณาไม่ได้ ต้องใช้ความพินิจพิจารณาละเอียดลออ เพราะกิเลสนี้แหลมคมมากทีเดียว ใครยังไม่ได้ขึ้นต่อกรกับกิเลสเสียก่อน มีแต่มาคุยโม้อวดเฉยๆ พวกตาบอดพวกคุยพวกโม้นี่ ท่านผู้ตาดีท่านไม่คุย ท่านนักภาวนา"

(เตือนเรื่องอดอาหาร ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

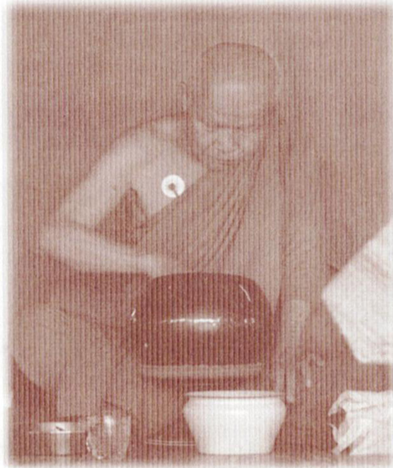
"ถ้าอดอาหารแล้วการอดนอนเป็นไปด้วยกัน ไม่ง่วงกลางคืนไม่ง่วง ถ้าอดสามวันไปแล้วความง่วงไม่มีเลยความง่วงมันมากับอาหาร อาหารมากับกับ กับสำคัญมากถ้ามีแต่ข้าวเปล่าๆ ไม่ง่วง"

(เตือนเรื่องอดอาหาร ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"อย่างในวัดนี้ตั้งแต่สร้างวัดมาเราก็ไม่เคยมี ว่าติฉินนินทาอย่างนั้นอย่างนี้พระเณร องค์ไหนไม่ดีเรียกมาเลยเตือนเป็นอย่างนั้นๆ แล้วผู้นั้นก็มาเพื่ออรรถเพื่อธรรมเตือนเป็นธรรมรับกันไปทันที ไม่มีเรื่องอะไรเลย นี่ก็อยู่ในความดูแลของเรา"

(เตือนเรื่องอดอาหาร ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

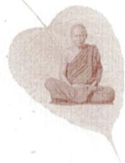

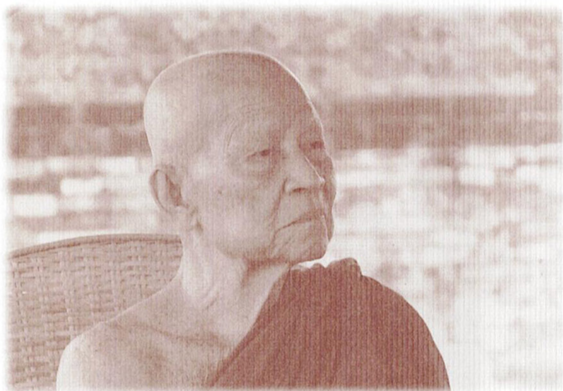
"อยู่ก็ดีนอนก็ดี อะไรมีแต่ดีหมด เรื่องกิเลสหมูขึ้นเขียงดีทั้งนั้น ถ้าเป็นกิเลสดีทั้งนั้น ถ้าเป็นธรรมแล้วไม่สนใจ ผู้มุ่งธรรมแล้วปัดออกหมดท่านไม่ได้มายุ่ง"

(สติดีเท่าไรยิ่งตั้งรากตั้งฐานได้เร็ว ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"พระท่านผู้มุ่งอรรถมุ่งธรรมจริงๆ ท่านจะไม่กังวลกับอาหารการขบการฉันอะไรเลย คือจิตใจท่านอยู่กับธรรม มุ่งต่อธรรม พอยังอัตภาพหรือชีวิตให้เป็นไปวันหนึ่งๆ เพื่อได้ปฏิบัติบำเพ็ญธรรมเท่านั้นละ ท่านจึงไม่เป็นอารมณ์กับอะไร"

(สติดีเท่าไรยิ่งตั้งรากตั้งฐานได้เร็ว ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"จิตนี้คือตัวยุ่งที่สุด ไม่มีใครสอนในโลกอันนี้ มีพระพุทธเจ้าพระองค์เดียว เป็นปฐมมหาฤกษ์ว่าอย่างนั้น มีพระพุทธเจ้าพระองค์เดียวตรัสรู้แล้วนำธรรมมาสอนโลก สอนลงที่จิตใจ นั่นล่ะตัวมหาเหตุมหาภัยอยู่ที่ใจ"

(สติดีเท่าไรยิ่งตั้งรากตั้งฐานได้เร็ว ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา สิ่งทั้งหลายมีใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน สำเร็จแล้วด้วยใจ ดีชั่วขึ้นอยู่กับใจเท่านั้นแหละ เพราะฉะนั้นจึงให้ดูที่ตรงนั้น ท่านสอนลงที่ใจ ทีนี้นักภาวนาให้ดูใจ ถ้าอยากจะรู้กองไฟเผาหัวอกตัวเองให้ภาวนา ตั้งสติลงดูที่ใจ"

(สติดีเท่าไรยิ่งตั้งรากตั้งฐานได้เร็ว ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

“**กิเลสคือตัวสมมุติ ยอดสมมุติคือกิเลส** ละเอียดขนาดไหนก็คือยอดสมมุติ กวนอยู่ตามส่วนของมัน พออันนี้สิ้นซากลงไปหมดแล้วไม่มีอะไรกวนใจ พระพุทธเจ้าพระอรหันต์หมดสิ่งกวนใจ เพราะเป็นสมมุติทั้งมวล เข้ามาถึงจิตวิมุตติไม่ได้ นั่นล่ะท่านว่าเป็นบรมสุข”

(สติดีเท่าไรยิ่งตั้งรากตั้งฐานได้เร็ว ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

“ถ้าธรรมะเข้าสู่ใจ เข้าสู่ใจจริงๆ ด้วยแล้วจะไม่มีอะไรเหมือน ไม่มีอะไรเหมือนธรรมเข้าสู่หัวใจของโลก จิตใจนี้จะฟื้นฟูตัวเองขึ้นมา มีราค่ำราคา เป็นของแปลกประหลาดอัศจรรย์ขึ้นมา”

(สติดีเท่าไรยิ่งตั้งรากตั้งฐานได้เร็ว ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

“พระของเราก็ตั้งใจปฏิบัติให้ดีนะ อย่าเหลวไหล อย่ามองดูอะไรยิ่งกว่าธรรม ถ้ามองธรรมเราจะเห็นความผิดความพลาด ความถูกความดีงามขึ้นภายในใจของเจ้าของมองดูธรรม ธรรมอยู่กับใจ จ่อเข้าไปหัวใจมันคิดเรื่องอะไรๆ คิดไม่ดีๆ ปัดออกๆ ขนเรื่องดีเข้ามาๆ นี่เรียกว่าผู้ปฏิบัติธรรม”

(จะให้ประชาชนเขาอาศัยใครพึ่งใคร ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"ธรรมนี้ไม่ได้ตายนะ พยุงหนุนขึ้นๆ จนกระทั่งถึงนิพพาน นิพพานเป็นยังไง นิพพานเที่ยง **นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ** นิพพานเป็นความสุขอย่างล้นพ้นเหนือโลกเหนือสงสารแล้วยังเที่ยงด้วย"

(จะให้ประชาชนเขาอาศัยใครพึ่งใคร ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"**จิตตภาวนา**เป็นสำคัญมาก พุทธศาสนานี้เลิศเลออยู่ที่จิตตภาวนา ใครไม่ดูจิตเสียก่อนแล้วโลกอันนี้เป็นไฟตลอดไป โลกมันร้อนเพราะอะไร ไม่ได้ดูจิตของตัวเองด้วยธรรม ถ้าดูจิตของตัวเองก็เท่ากับน้ำดับไฟ"

(ไม่มีใครเหลียวแลใจ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"พระนี่ท่านมีกฎ**ธรรมวินัย**การนุ่งการห่มทุกสิ่ง บริขารชนิดใดๆ ท่านมีพระวินัยบังคับๆ ไว้ นำจากพระวินัยมาปฏิบัติงามตา นั่น ถ้าขัดพระวินัยแล้วดูไม่ได้ พวกเดียวกันก็ดูกันไม่ได้ถ้าขัดพระวินัยเสียอย่างเดียวเท่านั้น พระวินัยเป็นข้อบังคับสำหรับความสวยงาม งามตาไม่ได้งามแบบกิเลสตัณหานะ งามตางามธรรม ต้องมีกฎมีระเบียบซิ"

(การบ้านการเมืองให้เป็นเรื่องของเขา ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"พระเราก็ให้ตั้งใจปฏิบัติ อย่าเร่ๆ ร่อนๆ นะ มาในวัดนี้อย่าให้เห็น ธรรมมีวินัยมีติดตัวมาทุกคนๆ **ศาสดาคือธรรมวินัย**มีติดตัวมาทุกคน ให้ประพฤติปฏิบัติ ถ้าตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัยแล้ว เรียกว่าเป็นผู้ตามเสด็จพระพุทธเจ้าตลอดเวลา ถ้าไม่มีธรรมมีวินัยแล้วโกนหัวจนกระทั่งถึงกะโหลกศีรษะก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร เป็นประโยชน์อยู่ที่ธรรมกับวินัยให้ติดกับตัวเอง"

(ศีลธรรมไปไหนหมด ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"**พระแท้**เป็นผู้สละทุกอย่างเรื่องทิฐิมานะอะไรๆ สละไม่ให้ถือ ให้ถือความถูกต้องดีงามที่เรียกว่าถือธรรมเป็นใหญ่ พระท่านอยู่ด้วยกันในครั้งพุทธกาลเป็นแบบนั้นนะ ให้พากันยึดไปปฏิบัติ"

(หมดทางไปก็มายึดคำเรา ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"อย่าไปหวังหามรรคผลนิพพานที่ไหน นอกจากศาสดาองค์เอก คือ **สติธรรม ปัญญาธรรม วิริยธรรม** นี้คือศาสดาองค์เอก ให้จับนี้ไว้ให้ดี มรรคผลนิพพานอยู่ตรงนี้"

(หมดทางไปก็มายึดคำเรา ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"การทำความเพียรถ้าฉันอิ่มๆ แล้วมันนอนเหมือนหมูนะ การภาวนาไม่ดี จำให้ดีพระเรา ถ้าฉันอิ่มๆ แล้วมันขึ้นเขียงคือหมอน ไม่ยอมลง"

(ขี้เกียจอะไรนักหนา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"การภาวนาต้องสังเกตตัวเอง ไม่สังเกตไม่ได้นักภาวนา สักแต่ว่าทำๆ ใช้ไม่ได้ ที่มันโลเลไปอย่างนั้นก็คือสักแต่ว่าทำ ถ้าทำด้วยความสังเกตไปตลอดเวลาแล้วจะตั้งรากตั้งฐานได้"

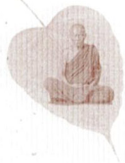
(ขี้เกียจอะไรนักหนา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

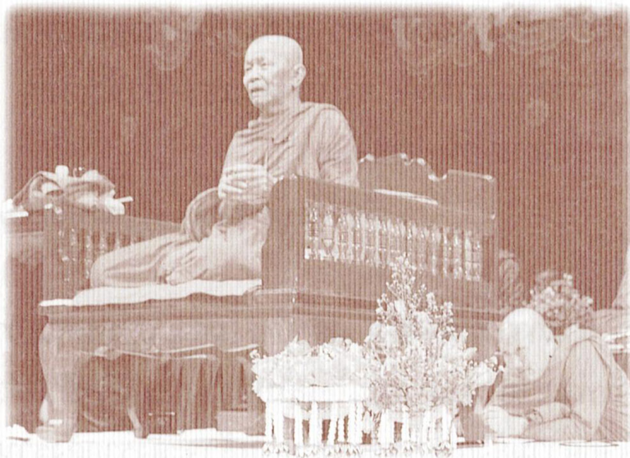
"ความสำรวมระวัง ดูจิตมันจะเคลื่อนไหวไปไหนมาไหน สำคัญตรงนี้นะ ให้ดูจิต **มหาโจรอยู่ที่จิต มหาภัยอยู่ที่จิต** ให้สติจ่ออยู่นั้นตลอด มันจะแสดงออกจากนี้ เมื่อสติมีอยู่แล้วกิเลสจะไม่เกิด"

(ขี้เกียจอะไรนักหนา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"**การบวชสำคัญมาก** ศาสนาละเอียดมากที่สุดเลย ถ้าฝึกตามศาสนาหาที่ต้องติตนเองไม่ได้นะ ถ้าไม่เป็นไปตามศาสนาก็เลอะๆ เทอะๆ ไปอย่างนั้นล่ะ"

(ขี้เกียจอะไรนักหนา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"แม้เฒ่าแก่ขนาดนี้มันก็ยังไม่ลดละลวดลายที่เกี่ยวข้องกับพระกับเณร ดูแลความผิดถูกชั่วดีของพระของเณร ซึ่งอยู่ในความปกครองของเรา เป็นจนได้ กลางคืนดึกๆ เงียบ..ไป"

(ขี้เกียจอะไรนักหนา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"เราจึงยกให้เลย พุทธศาสนาเป็นยอดแห่งการฝึกหัดสัตว์โลกให้มีความเฉลียวฉลาดทุกสิ่งทุกอย่างหน้าที่การงาน จนเป็นความดีล้วนๆ ไปเลย ไม่มีอะไรเหนือพุทธศาสนาในการฝึกฝนอบรมตัวเองให้เป็นคนดี"

(ขี้เกียจอะไรนักหนา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"การอดนอนท่านบอกไว้ใน **ธุดงค์ ๑๓** ก็มี เนสัชชิๆ ถ้าผู้ใดถูกต้องในทางใดกับจริตนิสัยของตน ส่วนมากนักปฏิบัติท่านจะหนักในทางนั้นๆ เช่นผ่อนอาหารได้ผลดี แม้จะทุกข์ท่านก็ยอมทนเพื่อความสุขอันเลิศเลอคือธรรมจากการผ่อนหรืออดอาหาร"

(คาดไม่ได้นะธรรม ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"เรียนในตำราก็เรียน เราก็เรียน แต่เรียนไปด้วยความจำ ความจำไม่ได้เป็นสมบัติของตัวได้ การปฏิบัติ **ผลจากการปฏิบัติต่างหากเป็นสมบัติของตัวเองได้**"

(คาดไม่ได้นะธรรม ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"เราผ่านทั้งหมด ทางปริยัติก็ผ่าน ขอคุยสักหน่อย มหาบัวประถม ๓ เปรียญ ๓ ประโยค นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก ผ่านมาแล้ว พูดได้ มันก็เห็นไปหมดละซิ ทางปริยัติทีนี้ออกทางภาคปฏิบัติขึ้นเขาขึ้นป่าซัดกับกิเลสตลอดมา จนได้มาเป็นครูเป็นอาจารย์ ผ่านทั้งสอง"

(คาดไม่ได้นะธรรม ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"**การเรียน**จึงเป็นบาทฐานหรือเป็นปากทางเพื่อออกปฏิบัติ ถ้าเรียนเฉยๆ ไม่ปฏิบัติก็เหมือนนกขุนทอง ดีไม่ดีเป็นหนอนแทะกระดาษ เรียนไม่ตั้งใจปฏิบัติ ได้แต่ความจำ"

(คาดไม่ได้นะธรรม ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"เรื่องธรรมต้องเป็นผู้มีสติสตังเตรียมท่าเตรียมทางตลอดเวลาเหมือนเขาออกแนวรบ เผลอไม่ได้ออกแนวรบนักมวยต่อยกันก็เผลอไม่ได้ ระหว่างกิเลสกับธรรมต่อยกันบนหัวใจเราเผลอไม่ได้"

(คาดไม่ได้นะธรรม ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

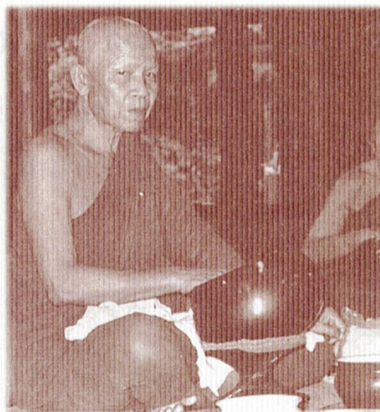
“**การอดอาหารนี้**ไม่ใช่การสั่ง ไม่ใช่การสอน แต่เป็นการบอกเล่าธรรมดา ตามแต่ท่านผู้ใดจะถูกกับจริตนิสัยให้นำไปปฏิบัติ แต่สำหรับวัดป่าบ้านตาดนี้รู้สึกรวมลงมาที่อดอาหารมาก เพราะนี้ได้ผลดี”

(สติจับ ปัญญาฟัน ๑ กันยายน ๒๕๔๘)

“ไปอยู่ที่ไหนเหลือเฟือด้วยอาหารไม่เป็นท่านะ พูดจริงๆ ถ้าที่ไหนขาดแคลนๆ บกพร่องๆ นั้นล่ะธรรมเจริญๆ ถ้าธรรมเจริญที่ตรงไหนตรงนั้นต้องบกพร่องขาดเขิน พระผู้ปฏิบัติธรรมต้องเสาะแสวงหาเอง ไม่ใช่เขาไม่มีไม่ใช่เขาไม่ให้เราหาเอง ไปอยู่ในป่าในเขา พวกคนป่าคนเขาเขาอยู่แห่งละ ๓-๔ หลังคาเรือน ๔-๕ หลังคาเรือน ไปบิณฑบาตเขาได้อะไรมาให้ ฉันเท่านั้นพอ แต่ธรรมนี่พุ่งๆ เลยอ่อนไม่ได้ อาหารมีน้อยเท่าไรธรรมยิ่งเด่นๆ ถ้าอาหารมากธรรมยุบยอบนะ เป็นอย่างนั้น”

(เหลือเฟือด้วยอาหารไม่เป็นท่า ๑ เมษายน ๒๕๔๙)

"จึงได้เตือนพระเราอยู่เสมอ การขบฉันสำคัญสำหรับนักปฏิบัติเรา ฉันมากฉันน้อยเป็นยังไง ฉันมาก นอนมากขี้เกียจมาก ราคะตัณหามาก ขึ้นตรงนี้นะ ราคะตัณหาไม่ได้ขึ้นถึงอวัยวะล่ะ มันจะยิบแย็บในจิตใจให้รู้ พอยิบแย็บเท่านั้นก็รู้ว่าเป็นข้าศึก แล้วรีบหาเหตุผลของมัน แก้ไขเหตุผลของมัน ไม่เช่นนั้นไม่ได้ สักแต่ว่าทำไม่ได้นะ การประพฤติปฏิบัติต้องใช้ความพินิจพิจารณา โดยถือหลักธรรมพระพุทธเจ้าเป็นทางเดิน ที่เราจะแยกแยะตามจริตนิสัยของเราอย่างไรบ้างจะเหมาะสม เราก็ดำเนินตามนั้น"

(เหลือเฟือด้วยอาหารไม่เป็นท่า ๑ เมษายน ๒๕๔๙)

เทศน์อบรมฆราวาส

พระมหาบัว ญาณสัมปันโน

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

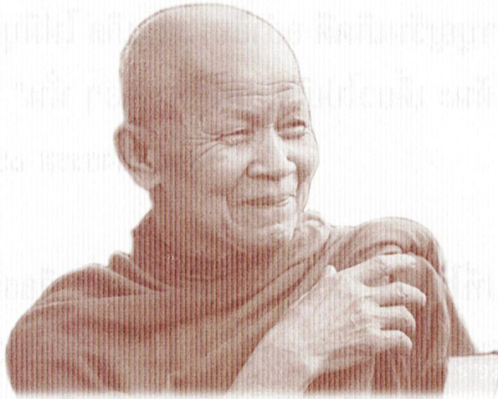

"**พระพุทธเจ้า**อยู่เหนือกิเลส เพราะสามารถเหยียบย่ำทำลายกิเลสแหลกแตกกระจายจากพระทัย จึงเป็นผู้วิเศษอย่างสง่าผ่าเผย ความบริสุทธิ์ในพระทัยคือ ความประเสริฐแห่งพุทธะที่บริสุทธิ์ทั้งดวง ไม่มีอะไรเสมอเหมือนในโลกสมมุติ ผู้เป็นพุทธะด้วยความบริสุทธิ์นั้นแล คือพระพุทธเจ้าผู้ประกาศพุทธศาสนา..."

(อริยสัจสี่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๑)

"**บุญ** คือความสุข ความเจริญ ความสมหวังสิ่งที่พึงหวังทั้งหลาย เหตุที่จะให้เป็นความสุขความสมหวัง เพราะการทำดี ทางกาย วาจา ทางจิตใจ แล้วแต่เจ้าของจะน้อมใช้ไปในทางใด **บาป** คือความทุกข์ ความทรมาน มาจากสาเหตุแห่งการทำชั่ว"

(สวนแสงธรรม ๖ มีนาคม ๒๕๓๗)

"ให้พยายามตั้ง **สติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร** ลงจุดนั้นๆ จุดนั้นแลเป็นจุดให้ถึงจุดหมายปลายทาง อันความคาดโน้นคาดนี้เป็นความหลอก ของกิเลสตัณหา อาสวะต่างหาก เลยหลงลมหลงแล้งไป"

(ตายเกิดตายสูญ ๑๗ กันยายน ๒๗)

“**ทำบุญวันเกิดดี** อย่าลืมนะวันเกิด ไม่มีบุญ เกิดเป็นมนุษย์ไม่ได้นะ เดี๋ยวไปเกิดเป็นไอ้หางงอๆ นั่น”

(สวนแสงธรรม ๑๖ พ.ค. ๓๗)

“ไปที่ไหนอย่าลืมคำว่า **“ศีลธรรม”** ศีลธรรมให้เป็นน้ำเชื่อมเสมอ อยู่ภายในกาย วาจา ใจ ของเรา ถ้าไม่มีศีลธรรมแทรกเสียแล้ว มักจะเป็นความเสียหายและเป็นความเสียหายตลอด ถ้ามีศีลมีธรรมแล้ว ก็มีความระลึกรู้ตัวเอง”

“เรา **เกิด แก่ เจ็บ ตาย** ในโลกมานี้หนักขนาดไหน การเกิดแก่เจ็บตายไม่ใช่เป็นเรื่องเล็กน้อยเป็นเรื่องทุกข์ทั้งนั้น ไม่ปรากฏว่าเป็นความสุขเลย เวลาประกอบความพากเพียรเท่านี้ ทำไมจะเห็นว่าเป็นความทุกข์เป็นความลำบาก เราจะหาแดนพ้นทุกข์ได้ที่ตรงไหน จุดใดเป็นจุดที่เราจะเกิดความอบอุ่นมั่นใจ ถ้าไม่เกิดขึ้นจากความเพียร ความพยายามหนักก็เอาเบาก็สู้ **เป็นก็สู้ตายก็สู้ไม่ถอยหลัง** ตายเอาดาบหน้านี้เท่านั้น ทำแบบนี้แลคือลูกศิษย์ตถาคต ให้ถือกิจนี้เป็นสำคัญ นี่แหละแดนแห่งความพ้นทุกข์อยู่ที่ตรงนี้”

(อย่าประมาทนอนใจ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๓)

"**คนที่สำคัญว่าตายแล้วสูญ** จะต้องสร้างกรรมชั่วมากกว่าคนธรรมดา เวลาผิดหวังกลับมาเกิดอย่างไม่คาดคิดก็จะต้องรับเสวยกรรมที่เป็นมหันตทุกข์มากต่อมากจนสู้ไม่ไหว นั่นซิที่น่าใจหาย เพราะการกระทำดีชั่วทั้งมวลเป็นเครื่องประกาศถึงผลสุขทุกข์อย่างตายตัวอยู่แล้ว ลบไม่สูญ"

"เรื่องศาสนาลึกซึ้งมากเพราะใจเป็นสิ่งที่ละเอียดมาก ศาสนาก็คือความรู้ ความเป็นของใจที่ออกมาเป็นศาสนา จึงต้องสอนเข้าไปที่ใจ มีความละเอียดแหลมคมเท่าๆ กันจึงจะเข้าใจเรื่องของกันและกันได้ระหว่างธรรมกับใจก็อยู่ด้วยกันเข้าใจกันได้"

(การบวชเป็นของยาก ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๒)

"เวลามีชีวิตอยู่เราพึ่งอะไร เวลาตายไปพึ่งอะไร เวลาตายไปโลกหน้า ไม่มีการทำไร่ทำนา หรือว่าทำรั้ว ทำสวน ซื้อถูก ขายแพง แต่อาศัยคุณงามความดีที่ตนสร้างไว้ เป็นอาหารทิพย์ เป็นเครื่องเสวยนั่นแหละ ให้เราสร้างเอาไว้ นั่นแหละ เป็นแก้วสารพัดนึกหนึ่ง และเป็นคู่พึ่งเป็น พึ่งตายหนึ่ง พึ่งไปตลอดจนถึงอวสาน ได้ถึงนิพพาน ก็เป็นอันว่าหมดปัญหา เป็นผู้พึ่งตัวเองได้โดยสมบูรณ์"

(วัดป่าบ้านตาด ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๒)

"เวลาเข้าจนตรอกจนมุมจริงๆ ไม่มีอะไรพึ่งนะเรา อย่าไปสำคัญเหมือนอย่างปัจจุบันนี้ เราพึ่งอะไร เรานึกพึ่งได้ สมบัติ เงินทอง ข้าวของ มีมากมีน้อย เรานึกไปเราก็ชุ่มเย็น ว่าสิ่งนั้นเรามี สิ่งนี้เรามีจะได้อาศัยแต่เวลาจำเป็นจริงๆ พอลมหายใจขาด สิ่งเหล่านี้หมดความหมายไปทันที ขาดสะบั้นไปเลย แล้วสิ่งที่มีความหมายในใจของเราก็คือ ความดีที่เราสร้างไว้แหละ"

(วัดป่าบ้านตาด ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๒)

“**ความทุกข์อยู่เฉย ๆ** มันก็ทุกข์ การสั่งสมกิเลสด้วยกิริยาต่างๆ มันก็ทุกข์ แต่เราไม่สนใจเพราะใจชอบ จึงเข้าใจว่ามันไม่ทุกข์ ความจริงมันทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น เมื่อได้เคลื่อนใจเคลื่อนกายออกไป จากความเป็นปกติแล้วย่อมทุกข์ เราตั้งหน้าตั้งตาประกอบความพากเพียรเพื่อบำรุงรักษาใจ ก็ย่อมเป็นทุกข์เป็นธรรมดา ไม่ว่างานของกิเลสและงานของธรรม ย่อมเป็นทุกข์ด้วยกัน ด้วยเหตุนี้เราจึงต้องรักษาเพื่อความปลอดภัยของใจ สมเจตนาที่มาบวชเพื่อบำรุงรักษาตัวด้วยศีลธรรม...”

(อริยสัจสี่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๑)

“มหาเศรษฐีมีเงินเป็นกี่หมื่นกี่แสนกี่พันล้าน ๆ ก็ตาม แต่จิตใจไม่มีธรรมแล้วสมบัติทั้งหลายก็กลายเข้ามาเป็นฟืนเป็นไฟ เผาเศรษฐีคนนั้นให้เป็นเศรษฐีมีแต่โครงกระดูก ศีลธรรมไม่มี มีแต่ฟืนแต่ไฟเผาไหม้ตนด้วยบาปด้วยกรรม”

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

“ธรรมะท่านพอ ผัวเดียวเมียเดียวเท่านี้พอ ไม่ต้องยุ่ง พระพุทธเจ้าศาสดาองค์เอกพอ กับพระนางพิมพาสร้างพระบารมีด้วยกัน ไม่เคยมีความขัดข้องหมองใจต่อกันเลย จนได้เป็นพระพุทธเจ้า พระนางพิมพาพ้นจากทุกข์ไปด้วยกัน”

(อบรมประธานศาลฎีกาและคณะ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๖ บ่าย)

“**ความโลภ** ก็ทราบแล้วว่าความโลภไม่ใช่ของดี ยังพอใจโลภ คำว่าพอใจโลภก็เพราะเชื่อกิเลสตัวโลภนั่นเอง มันถึงพอใจถ้าไม่พอใจก็ต้องต่อสู้กัน ความพอใจย่อมไม่มีทางต่อสู้นอกจากคล้อยตาม...”

(อริยสัจสี่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๑)

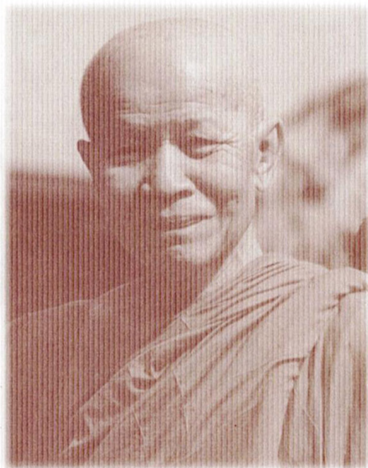

"**ความโกรธ** โกรธให้เขาอยู่ภายในจิตใจ มันก็เป็นไฟอยู่ภายในใจของตนอยู่แล้ว ยังแสดงออกมาทางอาการอีกจนตาดำตาแดง ดูรูปลักษณะในขณะที่โกรธเหมือนยักษ์เหมือนผีก็ยังพอใจทำ ยังเห็นว่าตัวดี ถือว่าตัวดียิ่งกว่าคู่ทะเลาะวิวาท กว่าคนที่ไม่โกรธ และกว่าเวลาอยู่ปกติเสียอีกนั่น ไม่เชื่อจะทำได้อย่างนั้นหรือคนเราไม่เชื่อความโกรธน่ะ จะยอมสละคุณค่าแห่งความสงบงามตา พลีบูชาความโกรธได้ลงคอหรือจนคนอื่นทนดูไม่ได้ ตนยังสำคัญว่าดีอยู่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะความเชื่อกิเลสนั่นเอง โกรธขนาดไหนก็พอใจโกรธจนดูไม่ได้ก็พอใจ..."

(อริยสัจสี่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๑)

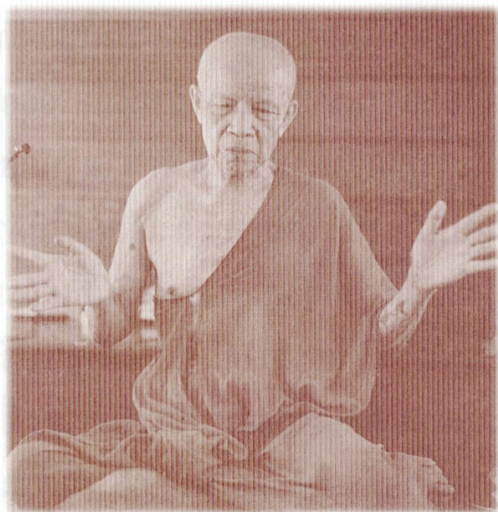

"**โทสะเกิดขึ้น** พึงระงับด้วยความเมตตาหนึ่ง ระงับด้วยการมองคนอื่นในแง่เหตุผลหนึ่งมองกันในแง่ให้อภัยหนึ่ง มองกันในสมานัตตตา ไม่ถือตัวหนึ่ง พิจารณาเรื่องราวที่ให้เกิดโทสะนั้นด้วยเหตุผลหนึ่ง และย้อนเข้ามาดูตัวที่กำลังโกรธกำลังโมโหโทโสอยู่นั้น คือ ตัวพิษตัวภัยตัวไฟเผาลนจิตใจอยู่ในขณะนั้น ก่อนอื่นที่จะลุกลามไปไหม้ผู้อื่น ต้องไหม้ผู้โกรธผู้โมโหโทโสก่อนผู้อื่น นี่เป็นจุดสำคัญ ให้ดูที่จุดนี้ซึ่งเป็นจุดเกิดขึ้นแห่งภัย คือ โทสะหรือความโกรธ เมื่อเห็นสิ่งเหล่านี้เป็นภัยก็ระงับดับกัน ที่ตรงนี้ด้วยอุบายวิธีการต่างๆ ที่จะระงับดับมันได้"

(อุบายแก้ความกลัว ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๒)

"ใครจะผิด ก็ไม่เท่าเจ้าของผิด ใครจะดีก็ไม่เท่าเจ้าของดี เพราะเจ้าของจะเป็นผู้รับผลแห่งความดีและชั่วของเจ้าของเอง"

(ไม่มีอะไรอัศจรรย์เกินคาดยิ่งกว่าจิต ๒๖ สิงหาคม ๒๕๒๖)

"**สิ่งที่ล่วงไปแล้ว** ไม่ควรไปทำความผูกพัน เพราะเป็นสิ่งที่ล่วงไปแล้วอย่างแท้จริง แม้จะทำความผูกพันและมั่นใจให้สิ่งนั้นกลับมาเป็นปัจจุบัน ก็เป็นไปไม่ได้ ผู้ทำความมั่นหมายนั้น เป็นทุกข์แต่ผู้เดียวโดยไม่สมหวังตลอดไป **อนาคตที่ยังไม่มาถึง** ก็เป็นสิ่งไม่ควรไปยึดเหนี่ยวเกี่ยวข้องเช่นกัน"

(ประวัติพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๑๗๕)

"อย่ามองกันในแง่ร้าย ให้มองกันในแง่เหตุผลและเมตตาต่อกันเสมอ เพราะคนเราความรู้และอัธยาศัยใจคอไม่เหมือนกัน ผู้มีความรู้มากก็มี ความรู้น้อยก็มี ผู้โง่ผู้ฉลาดมีสับปนกันไป ผู้หยาบผู้ละเอียดมีให้ต่างคนต่างระมัดระวัง สิ่งใดที่มีอยู่ในตัวเรา ยิ่งสิ่งใดที่เป็นภัยต่อหมู่เพื่อนด้วยแล้ว ให้ระมัดระวังและกำจัดให้ได้ อย่าหวงไว้เผาตัวเองและวงคณะและอย่าแสดงออกมาเป็นอันขาด ซึ่งเป็นการขายตัวอย่างเลวร้ายที่สุดให้อภัยไม่ได้เลย นี่แหละคือ **หลักของการปกครองของการอยู่ร่วมกัน** เป็นอย่างนี้ จึงต้องได้ระมัดระวังเสมอ ประมาทไม่ได้ตลอดไป"

(คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

"อย่าไปคิดเรื่องคนนั้นไม่ดีคนนี้ไม่ดีมากยิ่งกว่าความคิด เจ้าของว่าดีหรือไม่ดี ดูตรงนี้นะ ธรรมพระพุทธเจ้าท่านสอนลงตรงนี้แล้วจะเย็นไปหมด ถ้าออกจากนี้แล้วไม่เย็นลงในน้ำแช่น้ำแข็งก็กลายเป็นไฟไปเลยหาความเย็นในหัวใจไม่มี"

(หมดทางไปก็มายึดคำเรา ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"จะไปหาความสงบร่มเย็น ความสุขความเจริญที่ไหน หากันทั้งไตรโลกธาตุไม่มี ผิดหวังทั้งนั้น ย้อนเข้ามาหาที่ใจซึ่งมีกิเลสพัวพันเผาไหม้ตลอดเวลานี้ ดับกันด้วยน้ำคือธรรม มีจิตตภาวนาเป็นสำคัญ ใจดวงนี้จะค่อยสงบเย็นลงๆ"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"คนเราถ้าไม่เห็นความสำคัญในตนเพียงอย่างเดียว ย่อมขาดความสนใจที่จะรักนวลสงวนตัวเพื่อประพฤติดี ตลอดถึงการทำการงานเพื่อความสมบูรณ์พูนผลในทางโภคทรัพย์"

("เพื่อใจที่ได้ทุกข์" หน้า ๑๐๖)

“**คนปล่อยตัวปล่อยใจ** ให้เสียไปวันละเล็กละน้อย จนกลายเป็นคนหมดหวัง ไม่มีทางพึ่งตัวเองได้ แม้คนอื่นจะมาพึ่งก็พึ่งไม่ได้ ในธรรมท่านสอนไว้ว่า อย่าประพฤติตัวเป็นคนรกโลก”

(“เพื่อใจที่ได้ทุกข์” หน้า ๑๐๖)

“เราเกิดในแดนพุทธศาสนา เป็นลาภอันประเสริฐของพวกเราคำสอนๆ ส่วนมากเป็นคำสอนของกิเลสไม่ได้เป็นคำสอนของธรรมคำว่าเป็นคำสอนของธรรมนั้นคือท่านผู้ที่นำธรรมมาสอนโลกได้แก่ พระพุทธเจ้า เป็นผู้บริสุทธิ์ หัวใจเป็นคลังแห่งธรรมล้วน ๆ มาสอนโลกจึงไม่มีผิดพลาด”

(มีแต่ไฟเผาหัวใจไหม้ ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

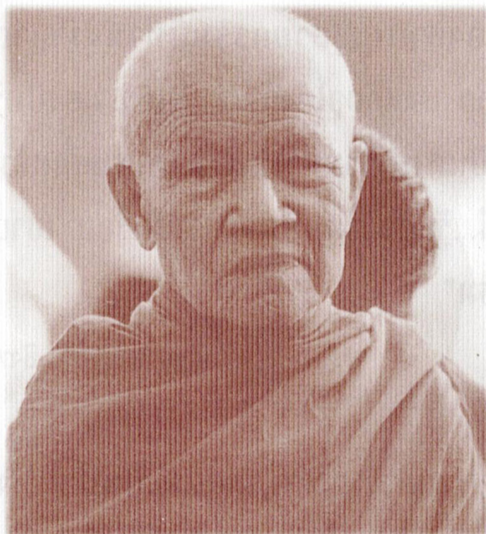
“**เรื่องสายบุญสายกรรม**นี้ท่านผู้มีญาณท่านมองปั๊บรู้ทันทีเลย เคยเกี่ยวโยงกันมายังไงๆ มองปั๊บรู้ แต่ความรู้ของท่านเป็นฝ่ายธรรมท่านไม่แสดงความตื่นเต้น ไม่มีอะไรแต่ภายในมี...รู้แล้ว นั่นเป็นอย่างนั้นเรื่อย เขาเรียกว่าสายบุญสายกรรม”

(สายบุญสายกรรม ๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

“ทุกคนอย่าลืมนะว่า **พ่อแม่เป็นบ่อแห่งชีวิต** เป็นบ่อแห่งบุญแห่งคุณของเราทุกคน ไม่มีใครที่เกิดขึ้นมาโดยไม่มีพ่อมีแม่แล้วก็ใหญ่โตขึ้นมาเป็นเอกในเราคนเดียวนี้ ไม่มีต้องเกิดขึ้นมาจากพ่อจากแม่อุปถัมภ์บำรุง ตั้งแต่อยู่ในท้องก็ต้อง บำรุงแล้ว ยาบำรุงครรภ์ แน่ะ เห็นไหมอาหารชนิดใดที่จะแสลงแก่ลูกอยู่ในท้องแม่ถึงจะอยากแสนอยาก หิวและแสนหิว ก็ไม่กล้าแตะ เพราะอย่างน้อยกลัวจะกระทบกระเทือนต่อลูกอยู่ในท้อง มากกว่านั้นเดี๋ยวลูกตายดีไม่ดีแม่ตายไปด้วยถ้าเป็นของแสลงกินมากหรือหนักมากกว่านั้นเข้าไป นี่ล่ะความรักลูกรักมากขนาดไหน...”

(หลวงตาสอนเด็ก)

"**การเห็นสมณะเป็นมงคลอันสูงสุด** นั่น ตาของเราเป็นมงคลแล้ว เราได้ยินเสียงอรรถเสียงธรรม ที่ท่านแสดงเป็นอรรถเป็นธรรมออกมาหูก็เป็นมงคลแล้ว จมูกได้กลิ่นดอกไม้หอมหวนคิดอยากจะเอาไปบูชาพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ นี่ก็เป็นมงคลแล้ว ลิ้นได้สัมผัสสัมพันธ์กับอะไรก็คิดถึงพระเจ้า พระสงฆ์ คิดถึงพระพุทธศาสนา อยากเอาไปทำบุญให้ทาน นี่ก็เป็นมงคล กายสัมผัสสัมพันธ์ เย็น ร้อน อ่อน แข็งอะไร ก็คิดถึง **พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์** นี่ก็เป็นมงคล ท่านเรียกว่าเป็นมงคลทั้งนั้น..."

(เหตุผลเหนือชีวิต)

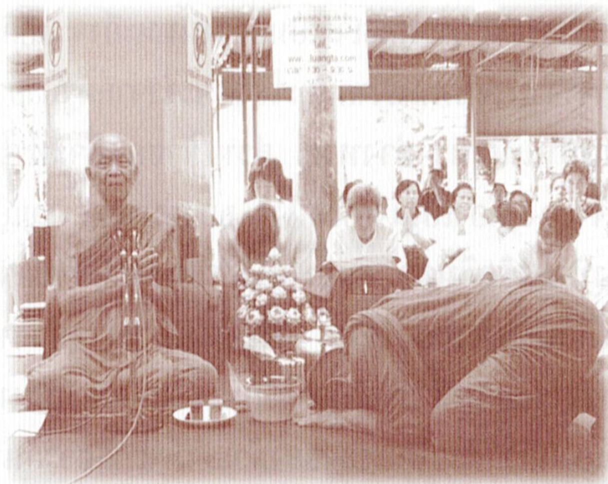
"...ธรรมะพระพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้นนะถึงจะแก้กิเลสได้ ไม่ใช่ว่าจะจำมาจากโน้นจากนี้อะไร ถึงจะจำจากครูบาอาจารย์เท่าไรก็เป็นแนวทางต่างหาก ส่วนเจ้าของที่จะทำให้เกิดมีของเจ้าของ ต้องเป็นเงื่อนหนึ่งๆ ของอุบายสติปัญญาของเจ้าของที่จะผลิตขึ้นมา คิดขึ้นมาให้เป็นสมบัติของเจ้าของถึงจะแก้กิเลสเจ้าของได้นะ นี่เป็นแนวทางต่างหากที่ครูบาอาจารย์สอนนี่ ให้จำเอาไว้เฉยๆ แต่เวลาเป็นหน้าที่ของตัวเองแล้ว มันเป็นเรื่องของตัวเองที่จะผลิตจะค้นขึ้นมาทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นวงปัจจุบัน ให้เป็นสมบัติของเจ้าของและแก้กิเลสเจ้าของได้ เป็นผลขึ้นมาในขณะนั้น ให้จำให้ดี..."

(รากแก้วของศาสนา หน้า ๑๖๗)

"บรรดาสาวกอรหันต์ที่เราเปล่งวาจาถึงท่าน ระลึกนึกน้อมถึงท่านทางด้านจิตใจว่า **สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ** อย่าเพียงระลึกถึงท่านว่าเป็นสรณะเพียงเท่านั้น ให้ระลึกถึงปฏิปทาที่ท่านพาดำเนินมา เพื่อเป็นคติตัวอย่างและเป็นกำลังใจของเราได้ก้าวเดินตามท่าน อย่างองอาจกล้าหาญไม่สะทกสะท้านต่ออุปสรรคใดๆ ด้วยแม้ไม่ได้แบบท่านทุกกระเบียดก็ยังดีอยู่ในเกณฑ์ของลูกศิษย์ ที่มีครูสั่งสอน..."

(ยอมตายกับความเพียร ๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๑)

"เวลาไปพบครูอาจารย์สถานที่ใด ให้ยกมือไหว้และทำความเคารพอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนจริงๆ อย่าทำตัวแข็งกระด้างและเฉยเมยไป เหมือนความรู้วิชาของเราเกิดขึ้นมาจากดินจากหญ้า ไม่เกิดขึ้นมาจากความอุตส่าห์พยายามน้ำพักน้ำแรง ความเมตตาสงสารของครู ให้เราคิดถึงครูว่าเป็นผู้มีคุณค่าอยู่บนหัวใจของเรา หรืออยู่บนกระหม่อมจอมขวัญของเราเสมอ อย่าได้ลืม อย่าได้ลบหลู่ดูหมิ่น เราจะเป็นผู้เจริญในอนาคต ไม่อับเฉาเศร้าหมอง เวลาเราเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นครูอาจารย์คน ย่อมมีคนเคารพสนองตอบความดีของเรา"

(ศาสนธรรมปลุกคนให้ตื่น ๑๔ มิถุนายน ๒๕๒๒)

“ท่านให้มีวันพระเพื่อให้ระลึกว่า วันนี้เป็นวันประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างน้อยได้ระลึกถึง พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หรือได้มาใส่บาตรให้ทานก็ยังดีมากกว่านั้นก็ให้ได้รักษาศีล จะเป็นศีล ๕ ก็ตาม ศีล ๘ ก็ตาม หรือได้ภาวนาด้วยก็ยิ่งดี”

(๑๗ มกราคม ๒๕๒๙)

“**วันพระวันหนึ่งๆ** อย่าให้เสียเวล่ำเวลาวันพระได้ผ่านไปเปล่าๆ วันประเสริฐผ่านไป เราเอาแต่ความโง่ เอาแต่นรกอเวจีเผาหัวใจเราอยู่ ทั้งวันทั้งคืนไม่ว่าวันพระวันโยม มันถูกต้อง ดีงามแล้วเหรอ”

(๑๗ มีนาคม ๒๕๒๙)

“วันพระวันโกน วัน ๗ ค่ำ ๘ ค่ำ ๑๔-๑๕ ค่ำ ตามพุทธบัญญัติท่านทรงบัญญัติไว้เพื่อความผ่อนผันสั้นยาวแก่พุทธบริษัทจะได้มีโอกาสไปบำเพ็ญความดี พักผ่อนจิตใจซึ่งเป็นตัวหมุนติ้วทั้งวันทั้งคืนด้วยศีลด้วยธรรมเสียบ้าง จิตใจจะมีความสงบ จึงมีวันพระวันโกน”

(ธรรมประเภทนี้ไม่ได้ออกง่ายๆ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"วันหนึ่งๆ อย่าได้ลืม **พุทโธ** ให้รำลึกภายในใจของเราได้ตลอดเวลา ยิ่งเป็นของดีมากนะ คำว่า**พุทโธ** นี้คือองค์ศาสดาแต่ละองค์ๆ มารวมเข้าสู่ในใจของเราดวงเดียว ใจของเราเมื่อทรงพุทโธไว้จะเป็นใจที่มีคุณค่ามากที่สุดในเวลาเช่นนั้น"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๒)

"ก่อนจะหลับจะนอนอย่าลืมไหว้พระสวดมนต์ สวดมนต์ได้มากได้น้อยก็ตาม ไหว้พระให้ไหว้ แล้วสุดท้ายให้นั่งภาวนา หรือนอนภาวนาด้วยความระลึกถึงพระพุทธเจ้าก็ได้ พระธรรมก็ได้ พระสงฆ์ก็ได้ภายในจิตใจโดยความมีสติ จนกระทั่งหลับไปกับขณะที่ภาวนานั้นทุกวันทุกคืน จิตใจผู้นั้นจะมีความสงบเยือกเย็น เป็นจิตใจที่เป็นมงคลเป็น**เศรษฐีธรรมภายในใจ ดียิ่งกว่าเศรษฐีภายนอก**ที่ไม่มีศีลธรรมเป็นไหนๆ"

(เสียงโลก เสียงธรรม ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ บ่าย)

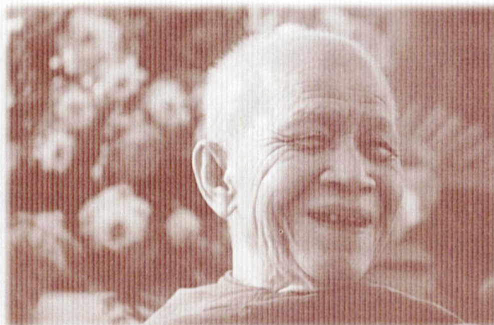
"เราจะสวดมนต์ไหว้พระย่อๆ ก็ได้ เสร็จจากนั้นแล้ว ทำความสงบใจด้วยบทคำบริกรรมคำใดก็ได้ เช่นเราชอบ**พุทโธ หรือธัมโม หรือสังโฆ หรืออานาปานสติ หรือมรณัสสติ** ก็ได้บทใดก็ตามนำเข้าสู่จิตใจเป็นอารมณ์ของใจในเวลานั้น ปราศจากอารมณ์ก่อกวนทั้งหลาย ซึ่งเป็นเรื่องของกิเลสทั้งนั้นไปเสียหมด"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"**ความศักดิ์สิทธิ์ในตัวเราเป็นความศักดิ์สิทธิ์ที่พึง**ปรารถนาอย่างยิ่งเหนือสิ่งใดๆ จงพากันค้นหาให้เจอ และค้นลงที่ใจนี้โดยอาศัยสถานที่เหมาะสมเป็นสนามขุดค้นดังนี้"

(ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน หน้า ๗๕)

"ใจนี่แล คือสมบัติอันล้นค่าจึงไม่ควรอย่างยิ่งที่จะมองข้ามไปคนพลาดใจ คือไม่สนใจปฏิบัติต่อใจดวงวิเศษในร่างนี้ แม้จะเกิดสักร้อยชาติพันชาติ ก็คือผู้เกิดผิดพลาดนั่นเอง"

"**ผู้ทำสมาธิภาวนา**มิใช่ผู้มีบุญวาสนาน้อย คนมีบุญวาสนามากต่างหากจึงรักบุญกุศลส่วนละเอียดที่เกิดจากสมาธิภาวนา ความน้อยเนื้อต่ำใจในเวลาจะทำสมาธิภาวนา เป็นกลมายาของกิเลสหลอกคนให้หลงไปตามมันแล้วหยุดภาวนาเสียต่างหาก กรุณาทราบกลของกิเลสไว้จะได้ทำภาวนาสะดวกใจ"

"ไม่มีอะไรทำให้ทุกข์ร้อนยิ่งกว่า**ความชั่ว**และไม่มีอะไรทำให้สุขใจยิ่งกว่า**ความดี** ฉะนั้นปราชญ์ท่านจึงเกลียดชั่วและรักประกอบความดีเรื่อยมา"

"เดินไปไหนก็ดี อยู่สถานที่ใดก็ดีอย่างน้อยให้มีสติอยู่กับตัว หรือผู้บริกรรมก็ให้สติอยู่กับคำบริกรรมของตัว เวลาบริกรรมไปนานๆ จิตมีความละเอียดแล้ว คำบริกรรมแทบจะไม่ปรากฏ ไม่ปรากฏก็ให้ระลึกรู้อยู่เป็นคำบริกรรม จนจิตกับคำบริกรรมกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็ปล่อยคำบริกรรมนั้นๆ ได้ในขณะนั้นเหลือแต่ความรู้เด่นดวงโดยลำพัง เท่านั้น..."

(อริยสัจสี่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๑)

"ไปไหนก็ตามอย่าไปหวังอะไรๆ กับโลกอันนี้ โลกนี้เราทราบอย่างถึงใจว่าโลกอนิจฺจํ รอบโลกธาตุเต็มไปหมด ไม่มีสิ่งใดที่จะเว้นจากความเป็นอนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา ไปได้เมื่อความเป็น **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** มีอยู่ในสถานที่ใดสถานที่นั้นไม่เป็นฟืนเป็นไฟ จะเป็นอะไรไว้ใจกันได้ที่ไหน สิ่งที่เป็นน้ำให้ความร่มเย็นแก่เรา คือ **น้ำอรรถน้ำธรรม**"

(คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

"ใครจะหยาบละเอียดแค่ไหน นิสัยวาสนามีมากมีน้อยเพียงไร จงยกตนให้เหนือกิเลสประเภทต่างๆ ด้วยความเพียร จะจัดว่าเป็นผู้มีวาสนาบารมีเต็มหัวใจด้วยกัน หากไม่มีความเพียรเป็นเครื่องแก้ อย่างไรก็นอนกอดวาสนาที่เต็มไปด้วยกิเลสตัวหยิ่งๆ อยู่นั่นแล บางก็ฟาดมันลงไปให้แหลกละเอียด หนาก็ฟาดมันลงไปให้แหลกเหมือนกันหมด จะสมนามว่าเป็นนักรบนักปฏิบัติเพื่อกำจัดสิ่งที่เป็นข้าศึกออกจากใจโดยแท้"

(กิเลสเป็นภัย ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๓)

"จุดที่รักษา คือ **ใจ** อย่าลืม มีใจดวงเดียวเท่านั้นแหละ กาย วาจา เป็นเครื่องมือ **จิต** เป็นนายผู้บงการ กายเป็นบ่าว กาย วาจา เป็นเพียงเครื่องมือ เป็นเครื่องใช้ของใจ ใจเป็นสำคัญ จึงควรได้รับการอบรมศึกษา และการระมัดระวังอยู่เสมอ อย่าเห็นสิ่งใดดี และประเสริฐเลิศเลอ ยิ่งกว่างานคือการรักษาใจด้วยสติ"

(อริยสัจสี่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๑)

"ผู้ที่ตั้งหน้าตั้งตาภาวนาที่ยังไม่ได้หลักได้ฐานให้เอาคำบริกรรม จะเป็น**พุทโธ**ก็ได้ **ธัมโม สังโฆ** หรือธรรมบทใดก็ได้ ด้วยสติเป็นเครื่องบังคับอยู่กับคำบริกรรมนั้นๆ อย่าให้เผลอสติ กิเลสจะออกไม่ได้นะคำบริกรรมนั้นล่ะ ปิดประตูทางของกิเลสเกิด เมื่อสังขารมาปรุงทางด้านธรรมะแล้ว สังขารจะปรุงทางด้านสมุทัยคือกิเลสมันก็ปรุงไม่ได้ ก็มีแต่สังขารปรุงทางด้านธรรมะๆ เรื่อย สังขารปรุงมากเท่าไร จิตใจก็ค่อยเย็นลงๆ สงบเย็น **นี่สังขารสองสังขารต่างกัน**"

(ใจอิ่มธรรมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน ๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"อย่าอ่อนแอท้อแท้ในสิ่งที่ดี อย่าเข้มแข็งในสิ่งที่ชั่ว ให้พยายามดัดแปลงตัวเอง คนเราถ้าไม่มีการดัดแปลงเลย เป็นคนดีไม่ได้นะ"

(สวนแสงธรรม ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๗)

"ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ใจเป็นรากฐานอันสำคัญ ดีชั่วขึ้นอยู่กับใจ จึงต้องระวังรักษาใจให้ดี นี้แหละรากแก้วของพุทธศาสนาอันหนึ่งที่ลงมาประทานโลก"

(สวนแสงธรรม ๘ มีนาคม ๒๕๓๗)

"การทำบุญให้ทานล้วนแล้วตั้งแต่เป็นเครื่องส่งเสริมจิตใจของเราให้สง่างามทั้งนั้น ให้พากันอุตสาห์พยายามนะ อย่าเห็นแก่ได้แก่กิน แก่ความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ให้เห็นแก่อรรถแก่ธรรม ธรรมเข้าสู่ใจแล้วสบายๆ"

(บวชมาเพื่อมรรคเพื่อผล ๘ เมษายน ๒๕๔๙)

"ใครเชื่อกิเลสจะตายกองกันอยู่ตลอดเวลา ถ้าใครเชื่อธรรมแล้วจะผ่านพ้นไปได้ **อำนาจวาสนาบุญญาภิสมภารจะไม่มาจากกิเลส จะมาจากธรรม**"

(จิตขั้นอัตโนมัติ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

"ทางภาคอีสานก็มีดีส่วนหนึ่งทางด้านอรรถธรรม คือมีครูมีอาจารย์อยู่ทางภาคนี้ เรียกว่าภาคอีสานชุ่มเย็นทางด้านธรรมะ ธรรมะเข้าสู่จิตใจ จิตใจก็ดี นั่นมันก็ดีอันหนึ่งอยู่ ทางด้านจิตใจดี เป็นนิสัยกว้างขวางต่อกันไม่คับแคบตีบตัน มีเท่าไรถึงไหนถึงกัน ถึงจนก็ตามแต่น้ำใจไม่จนต่อกัน เข้ากันได้สนิท นี่เรายกให้"

(สติจับ ปัญญาฟัน ๑ กันยายน ๒๕๔๘)

"การสร้างความดีนี้นอกจากสนับสนุนให้เรามีความสุข ความเจริญ ในภพชาตินั้นๆ แล้ว ยังตัดภพตัดชาติให้หมด ให้ย่นเข้ามา"

(ณ สวนแสงธรรม ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗)

"วันหนึ่งๆ อย่าลืมเนื้อลืมตัว ความมั่งมีศรีสุขทำให้คนลืมตัว ความสำคัญว่าตนรู้ตนฉลาด ก็ทำให้คนลืมตัว"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๙ กรกฎาคม ๓๒)

"ผู้ที่หาต้นหาปลายไม่ได้ เรียกว่า **อนมตฺตโค** คือ ไม่มีเบื้องต้นเบื้องปลายเลย ในภพชาติของวิญญาณ เหมือนมดแดงไต่ขอบด้ง มันหยุดที่ตรงไหนขอบด้ง ความเกิดความตายของสัตว์ที่หาบุญกุศลไม่ได้ มันเป็นอย่างนั้น"

(ณ สวนแสงธรรม ๒๙ มกราคม ๓๒)

"**ธรรมครองใจนั้นทำใจให้ว่าง** ว่างโดยหลักธรรมชาติคือ **ธรรม** ยุ่งโดยหลักธรรมชาติคือ **กิเลส**"

(ใจว่างเพราะธรรม ๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๖)

"ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้อุตส่าห์พยายามสร้างความดี ความดีนี้ไม่มีคำว่าล้าสมัย เพราะความดีนี้ยังผลให้เป็นสุข คำว่าสุขนี้ แม้แต่สัตว์เดรัจฉานก็ต้องการ ความทุกข์ไม่มีใครต้องการเลย"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๒)

"ธรรมะไม่เคยหลอกลวงผู้ใด เที่ยงตรง ท่านจึงเรียกว่าธรรม ดังที่ว่า เขาขอความเป็นธรรม คือ ขอความเที่ยงตรง เรียกว่า **ธรรม** นั่นเอง"

(ณ สวนแสงธรรม ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗)

"ให้มีความจงใจ ให้มีความมั่นใจให้มีหลักใจ อย่าเหลาะแหละ โยกๆ คลอนๆ เหมือนหลักปักขี้ควาย อยู่ที่ไหนก็ให้เป็นเหมือนอยู่คนเดียวๆ ให้รู้เรื่องอารมณ์ดีอารมณ์ชั่วของตัว ด้วยสติด้วยปัญญาของตัวเอง นี่ละชื่อว่า **ผู้มีความเพียร**"

(ความมุ่งมั่นของนักรบ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๘)

"หลักสำคัญที่จะรับรองบุคคลให้เป็นไปทางดีและชั่ว คือ **หลักเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง**"

(หลักของวัฏฏะ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๖)

"แม้ใครจะว่าเราผิด ซึ่งเป็นสิ่งจะควรเสียใจ เราอย่าปล่อยให้เรานั้นเข้าในแฝงในสิ่งนั้น จะกลายเป็นความผิดเพิ่มขึ้นมากกว่าความผิดที่ควรจะได้รับ"

(เหตุแห่งความร่มเย็น ๒๕๐๖)

"ผลที่เกิดจากการอบรมฝึกฝนตนด้วยธรรม ไม่ลดละความพยายาม ย่อมทำให้คนชั่วกลายเป็นคนดี ใจชั่วกลายเป็นใจดี และทำให้ผู้มีธรรมอยู่แล้ว กลายเป็นคนดีขึ้นไปไม่มีที่สิ้นสุด"

(แว่นส่องธรรม หน้า ๑๔๕)

"**ป่าไม้กับป่าคน**ต่างกัน ป่าไม้ชุ่มเย็น เข้าไปในร่มไม้แล้วรู้สึกชุ่มเย็นดี ป่าหนาทึบเท่าไหร่ ยิ่งเย็น ยิ่งดี ยิ่งสบาย แต่คนมากเท่าไร หนาทึบเท่าไร ยิ่งเต็มไปด้วย เรื่องต่างๆ"

(ณ สวนแสงธรรม ๑๐ กรกฎาคม ๓๗)

"**คนมีความสุข** เพราะถือความลำบากเป็นทางเดิน **คนมีความทุกข์** เพราะถือความสบายเป็นทางเดิน"

(ณ สวนแสงธรรม)

“**สติ** เป็นธรรมรักษาใจได้เป็นอย่างดี **ปัญญา** เป็นสิ่งที่รอบคอบขอบชิด พินิจพิจารณา หาเหตุ หาผล เป็นช่องทางที่จะออกจากสิ่งปิดบัง”

(ถ้าเรามีความเพียร ๗ กันยายน ๒๘)

“เรายิ่งจวนจะตายเท่าไรยิ่งพูดเน้นหนักๆให้รู้เนื้อรู้ตัวบ้างนะพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าเลิศเลอสุดยอด เราอย่าเลวสุดขีดมันเข้ากันไม่ได้นะ ให้พากันพินิจพิจารณาคนทุกคนมีคุณค่ามีราคาด้วยกันหมด”

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖ บ่าย)

“การประพฤติตัวก็ขอให้มีขอบเขตเหตุผล มีหลักมีเกณฑ์ การกินอยู่ปูวายก็อย่าฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมเกินเนื้อเกินตัว ซึ่งเป็นการทำลายทรัพย์สมบัติเงินทองมากน้อย และทำลายจิตใจจนกลายเป็นนิสัยเรื้อรังติดลูกติดหลาน กลายเป็นลูกหลาน ที่สุรุ่ยสุร่ายหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ แล้วกระจายไปทั่วประเทศไทย”

(ขอบิณฑบาตให้พี่น้องทั้งหลายได้อบรมจิตใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๖)

"**ศาสนา** แปลว่า **คำสอน** ศาสนธรรมคำที่เป็นคำสอนโดยแท้จริง ดังพระพุทธเจ้าของเรา ไม่ว่าพระองค์ใดการบำเพ็ญพระบารมีมาแบบเดียวกัน แถวแนวเดียวกันเลย ละกิเลสก็ละได้แบบเดียวกัน ตรัสรู้ขึ้นมาเป็นศาสดาของโลก"

(วิสัยของธรรม วิสัยของโลก ๒๑ เมษายน ๒๕๔๗ เย็น)

"การใช้การสอยก็ขอให้พากันรู้จักประมาณ โลกอันนี้ไม่เคยมีอะไรบกบางขาดเขินเลย สมบูรณ์พูนผลไปทุกแห่งทุกหน ไปบ้านใดเมืองใดสมบัติต่างๆ มีอยู่ทั่วไป เป็นแต่เราจะปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสมกับสมบัตินั้นๆ เพื่อความดีความแน่นหนามั่นคงของเรา"

(ขอบิณฑบาตให้พี่น้องทั้งหลายได้อบรมจิตใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๖)

"ขอบิณฑบาตให้พี่น้องทั้งหลายได้อบรมจิตใจ ให้มีหลักมีเกณฑ์ ปรากฏผลขึ้นมาเป็นเครื่องสะดุดใจให้ตื่นเต้นบ้างเถอะ เราจะเห็นความแปลกประหลาดในใจของเราเป็นลำดับลำดา ยิ่งกว่าสิ่งใดที่เราดีดเราดิ้นไปกับเขา ว่าอันนั้นก็ดีอันนี้ก็ดี มันมีแต่ความหลอกลวง เงาๆ ของกิเลส ไม่ใช่เป็นความจริง"

(ขอบิณฑบาตให้พี่น้องทั้งหลายได้อบรมจิตใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๖)

"วันหนึ่งๆ ไม่ควรจะให้เสียเวล่ำเวลาไป มืดแจ้งๆ นี้มีมาตั้งกัปตั้งกัลป์ แต่ความเสียตัวของเรา เพราะความลืมตัวนี้ต่างหาก ไม่ได้เสียเพราะมืดกับแจ้งนะ มันเสียกับเราเอง ถ้าเราทำดีมืดหรือแจ้งก็เป็นเรื่องของเขา ความดีเป็นสมบัติของเรา จงพากันตั้งใจภาวนาบ้าง สมชื่อสมนามว่าเราเป็นชาวพุทธ"

(ขอบิณฑบาตให้พี่น้องทั้งหลายได้อบรมจิตใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๖)

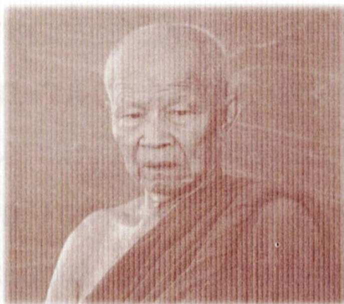
"**พระพุทธเจ้า**ทรงปรารถนาพุทธภูมิเป็นศาสดาเอกของโลก สร้างพระบารมีมา ๑๖ อสงไขยบ้าง ๘ อสงไขยบ้าง ๔ อสงไขยบ้าง แสนมหากัปด้วยกัน แล้วบรรลุขึ้นตามเป้าหมายที่ทรงอุตส่าห์พยายามมาเป็นศาสดาสอนโลกเต็มเหนี่ยว เวลาเต็มเหนี่ยวแล้วสอนโลกได้ทั้งสามโลก"

(อบรมประธานศาลฎีกาและคณะ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๖ บ่าย)

"คำว่า **โลก** คืออะไร **กามโลก รูปโลก อรูปโลก** พระพุทธเจ้าสอนได้หมด นั่น ธรรมเต็มพระทัยแล้วไม่มีอัดมีอั้น สอนได้หมด แล้วแต่อำนาจหรือกรรมของสัตว์ที่จะรับได้มากน้อยจากพระพุทธเจ้า"

(อบรมประธานศาลฎีกาและคณะ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๖ บ่าย)

"ใครอย่ามาถ่ายภาพ เวลาพูดอย่ามายุ่งนะ ให้รู้จักกาลเทศะ ไม่ใช่เด็ก ผู้ใหญ่ทั้งนั้นทำไมจึงมาเกะกะ เวลาพูดธรรม **ธรรม**เป็นของเลิศเลอ เหล่านี้เลิศเลออะไรเหมือนขี้หมูขี้หมา อย่าเอามากีดขวางธรรมนะ"

(อบรมประธานศาลฎีกาและคณะ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๖ บ่าย)

"**อรหันต์**มีหลายอย่าง พวกเจ้ารู้จักบ่ละพวกนี้ อรหันต์หันกิเลสขาดสะบั้นลงไปจากใจ เป็น**สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ** ของพวกเรา อรหันต์อันหนึ่งหันไปหากินน่ะซิ หันไปบิณฑบาตหันไปหากิน หันไปเรี่ยไรอย่างนั้น หันไปเรี่ยไรอย่างนี้ เข้าใจไหมล่ะ อาตมาอย่างนั้นอาตมาอย่างนี้ มันหันแบบหนึ่ง ใช่ไหมล่ะ หลวงตาบัวเวลานี้กำลังหันมาไหนล่ะทองคำ ไหนล่ะดอลลาร์ และไหนล่ะเงินสด นี่หันอย่างหนึ่งนะ"

(ณ วัดป่ากุง อ.ศรีสมเด็จ จ.ร้อยเอ็ด ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖)

"ให้สั่งสมความดีงามเข้าสู่ตน ความดีคือบุญกุศลนี้เข้าสู่ใจโดยแท้ กิริยาอาการที่เราทำภายนอกเกี่ยวกับเรื่องธาตุเรื่องขันธ์ แยกมาทางจิตใจก็เป็นบุญเป็นกุศลต่อจิตใจ ก็คือนำไปทำบุญให้ทาน แยกไปทางธาตุทางขันธ์ ก็มาเลี้ยงดูตนเองเรื่องวัตถุเป็นอย่างนั้น"

(ใจอิ่มธรรมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน ๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"**อารมณ์ของใจนี้**ไม่มีสงบได้ละ ต้องเอาธรรมมาเป็นน้ำดับไฟ เพราะฉะนั้นวันพระวันโกน วัน ๑๔-๑๕ ค่ำ จึงต้องเข้าไปสู่สถานที่อบรม จะเป็นวัดเป็นวาหรือสถานที่ใดก็ได้ซึ่งเป็นที่สงบสงัด หรือไปทำบุญให้ทานกับพระก็ได้ วันเช่นนั้น ให้ไปสงบอารมณ์"

(ใจอิ่มธรรมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน ๒ เมษายน ๒๕๔๙)

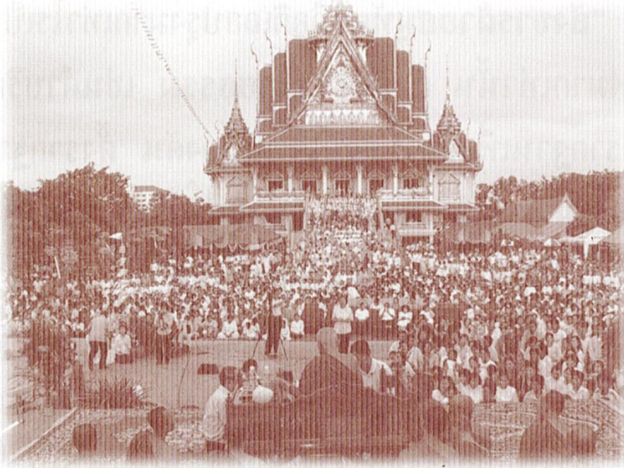
"เราเป็นเมืองพุทธแท้ๆ พระพุทธเจ้าศาสดาองค์เอกมาสอนมนุษย์เรา เฉพาะอย่างยิ่งเมืองไทยเราเป็นเมืองพุทธ ควรจะรู้เนื้อรู้ตัวบ้าง อย่าให้เขาลากเข็นไปถลอกปอกเปิก เขาก็คือพวกกิเลสด้วยกันนั่นแหละ เอาไปถลอกปอกเปิกไม่รู้เนื้อรู้ตัว ตายทิ้งเปล่าๆ เยอะ เยอะที่สุด ผู้ที่จะตายมีหลักเกณฑ์มีน้อยมาก ผู้มีหลักเกณฑ์ก็คือผู้อบรมทางด้านศีลธรรม ผู้นี้มีหลักมีเกณฑ์ ตายไหนตายได้สบายๆ มีหลักมีเกณฑ์"

(ใจอิ่มธรรมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน ๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"นี่ก็บอกชัดๆ **เราพอทุกอย่างแล้ว** การที่จะละชั่วทำดีละที่ไหน มันพออยู่ในหัวใจนี้แล้ว ดีเป็นสมมุติ ชั่วเป็นสมมุติ เมื่อถึงขั้นบริสุทธิ์เลิศเลอแล้วเหล่านี้เป็นสมมุติ เป็นทางเดิน เมื่อถึงความพ้นทุกข์แล้วหายทุกอย่าง เราสอนโลกเราสอนด้วยความเป็นห่วงโลกนะ เราไม่ได้เป็นห่วงเรา เราพอทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว จากการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่าพุทธศาสนา เอาให้เห็นประจักษ์ในใจซิ ไม่ต้องไปถามหาพระพุทธเจ้าเป็นองค์เช่นไร ขอให้จ้าขึ้นที่จิตใจ ศาสดาองค์เอกเป็นอันเดียวกัน จากใจที่บริสุทธิ์ ที่เป็นธรรมธาตุนี้ด้วยกันทั้งนั้นแหละ ฟังให้ดีนะเราพูดให้อย่างชัดๆ"

(ใจอิ่มธรรมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน ๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"ขอให้พี่น้องทั้งหลายสนใจทางด้านอรรถด้านธรรมให้มากนะ กิเลสเข้าตีหัวใจจนใจจะแตก ใจจะระเบิดแล้วนะ ยังไม่ตายหัวใจจะระเบิดแล้วภายใน มีแต่ฟืนแต่ไฟเผาไหม้ในหัวใจตลอดเวลา อย่าดูแต่เรื่องโลกๆ ดูตั้งแต่เรื่องนอกๆ ให้ดูภายในมันถึงชัดเจนมาก โลกนี้คือไฟเผาโลก ได้แก่กิเลสเผาหัวใจสัตว์ มันเผาอยู่ภายในใจ ไม่มีคำว่าชาติชั้นวรรณะ กิเลสเหยียบแหลกหมด เอาธรรมจับรู้หมดเลย มีแต่กิเลสเหยียบ เหยียบไม่ได้แต่ท่านผู้สนใจในธรรม ถึงเหยียบก็ต่อสู้กันอยู่ เรียกว่านักมวยต่อยกัน นักภาวนาต่อยกับกิเลส ไม่ใช่นักภาวนากิเลสเหยียบแหลกๆ ทั้งนั้น"

(ใจอิ่มธรรมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน ๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"**สังขารฝ่ายสมุทัย** คือกิเลสปรุงมากเท่าไรเป็นฟืนเป็นไฟมากเท่านั้น **ถ้าสังขารฝ่ายธรรม** เช่นคำบริกรรมเราตั้งรากฐานเพื่อความสงบใจในเบื้องต้น ตั้งรากฐานคือคำบริกรรม แล้วมีสติติดแนบอยู่กับคำบริกรรมไม่ให้เผลอ กิเลสประเภทสังขารสมุทัยจะเกิดเกิดไม่ได้"

(ใจอิ่มธรรมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน ๒ เมษายน ๒๕๔๙)

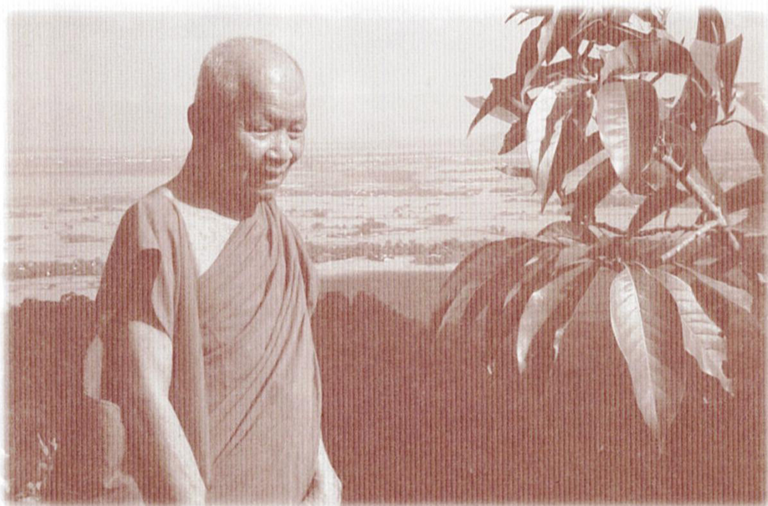
"การปฏิบัติธรรมถ้าลงธรรมได้เข้าสู่ใจเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่ยกยอปอปั้นกัน เป็นบ้ากันอยู่นั้น มันจะยุบลงทันที พอธรรมได้ปรากฏเข้าสู่ใจแล้วธรรมจะสง่างามผิดทั้งหลายหมดเลย นี่ละเป็นที่ยืนยันรับรองกันที่ธรรมกับใจ"

(สถานที่ส่งเสริมธรรม ๓ เมษายน ๒๕๔๙)

"ขอให้มีธรรมในใจพวกเรา เราดูใจของเราซิ ถ้าวันไหนใจไม่สงบ วันนั้นล่ะก่อฟืนก่อไฟเผาหัวอกตัวเอง วันไหนใจสงบได้ด้วยการภาวนา วันนั้นสงบเย็นสบาย รู้สึกว่ามีคุณค่าวันเช่นนั้นมีคุณค่า"

(สถานที่ส่งเสริมธรรม ๓ เมษายน ๒๕๔๙)

“ให้ต่างคนต่างดูหัวใจตนเองบ้าง หัวใจเป็นตัวก่อฟืนก่อไฟ แต่โลกไม่เคยสนใจ วิ่งตามไฟที่มันกระเด็นออกไป วิ่งไปที่ไหนก็ไหม้ที่นั่น ไหม้ไปเรื่อยๆ ถ้าทวนกระแสเข้ามาว่าไฟเกิดจากอะไรมาจากไหน ความร้อนมาจากไหน มาจากกองไฟ กองไฟอยู่ที่ไหน ที่หัวใจ **ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา** ไฟคือความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหา อยู่ที่ใจ ดับลงที่นั่นมันก็เย็นขึ้นมาเท่านั้น พอใจเย็นเท่านั้นเราจะปรากฏมีคุณค่าขึ้นมาทันที”

(สถานที่ส่งเสริมธรรม ๓ เมษายน ๒๕๔๙)

"เพราะฉะนั้นใครไปดึงเอานิพพานว่า เป็นอัตตาบ้าง อนัตตาบ้าง จึงใส่เปรี้ยง เห็นไหมนั่น **นิพพานคือนิพพาน** ขึ้นแล้วนั่น มีใครมาเถียงได้เมื่อไร ก็มันผ่านมาหมดแล้ว มันรู้แล้วนี่ใครจะเถียงได้ยังไง นิพพานคือนิพพานเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ อนัตตาก็ดีอัตตาก็ดีเป็นทางก้าวเดินเพื่อพระนิพพาน ผู้จะถึงพระนิพพานต้องก้าวเดินตามทาง **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** นี้ไปก่อน ถึงขั้นวิมุตติหลุดพ้นเป็นอีกฝั่งหนึ่งแล้ว นั้นคือพระนิพพาน แน่ะ บอกชัดเจน เขียนไว้นั่น ใครเถียงได้เมื่อไร"

(ศาสนาถือไม่ถูกเป็นภัยได้ ๔ เมษายน ๒๕๔๙)

"การปฏิบัติธรรมให้พากันตั้งอกตั้งใจนะพวกภาวนา **สติกับจิต**สำคัญมาก ถ้าสติติดอยู่กับจิตแล้วกิเลสจะไม่เกิด สติดีเท่าไรกิเลสเกิดไม่ได้ มันจะดันออกมาสติครอบมันไว้ มันเกิดไม่ได้ๆ"

(ศาสนาถือไม่ถูกเป็นภัยได้ ๔ เมษายน ๒๕๔๙)

"บำรุงร่างกายด้วย ดูแลจิตใจด้วยซิ หมออยู่ภายนอก ร่างกายมอบให้หมอ ใจกับกิเลสกับธรรมอยู่ภายในมอบให้เราเป็นผู้ดูแลเอง เข้าใจไหมล่ะ เราเป็นหมอเพื่อกำจัดกิเลส รักษากิเลสตัวรุนแรงมากกว่าโรคทางร่างกาย โรคกิเลสรุนแรงมากนะ โรคร่างกายไม่เป็นอะไรรักษาได้ธรรมดา แต่โรคจิตนี้ต้องเจ้าของเป็นคนรักษาโดยเฉพาะ เอาให้ดี"

(ศาสนาถือไม่ถูกเป็นภัยได้ ๔ เมษายน ๒๕๔๙)

"**พระพุทธเจ้า**ประกาศศาสนาเพื่อความสุขดับทุกข์มาเฉพาะองค์ปัจจุบัน ๒๕๐๐ กว่าปีนี้แล้ว พวกเราทั้งหลายลูกชาวพุทธรับได้บ้างหรือเปล่าวิธีกำจัดทุกข์ แล้วก็สุขเกิดขึ้นด้วยอำนาจแห่งศาสนาคือคำสอนวิธีการชำระ นี่สำคัญมาก"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"คำสอนพระพุทธเจ้า สอนออกมาคำใดแน่ใจทั้งฝ่ายชั่ว และฝ่ายดี บาปบุญ นรกสวรรค์ พรหมโลก นิพพาน ร้อยเปอร์เซ็นต์ๆ นำมาสอนโลก ให้พากันฟัง แล้วตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามนี้อย่าฝ่าฝืน การฝ่าฝืนธรรมก็คือการทำลายตัวเองนั่นแหละ"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

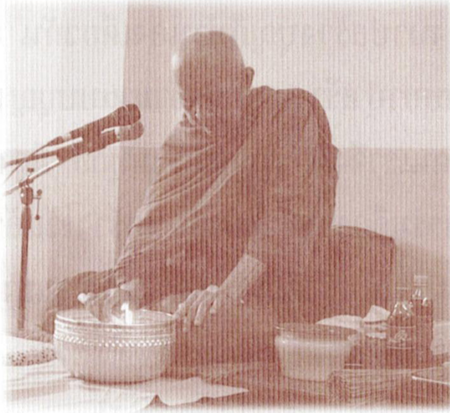
"ท่านว่า **กรรมของสัตว์** คือเป็นไปจากใจของตัวเองที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ ถ้ายอมรับก็เป็นกรรมดีของสัตว์ ถ้าไม่ยอมรับคำสอนของพระพุทธเจ้า ดีดดิ้นไปตามกิเลสตัณหาแล้ว นั่นก็เป็นกรรมชั่วของสัตว์ กรรมนี้จะอยู่ในหัวใจสัตว์ เพราะเหตุไร เพราะใจไม่เคยสูญ"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"คำสอนของพระพุทธเจ้าไม่มีผิดมีพลาดเลย ท่านเรียกว่า **สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม** เราสวดทุกวัน พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้า หรือพระธรรมอันพระพุทธเจ้าตรัสไว้ชอบแล้วดีแล้ว ไม่มีที่บกพร่อง ไม่มีส่วนเกิน มีพอดีตลอดไป"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

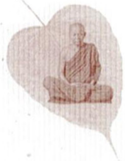

"ใครเกิดมาในโลกนี้ไม่ยอมรับเชื่อพระพุทธเจ้าแล้ว เรียกว่าหมดค่าหมดราคา ถ้าใครเชื่อแล้วเสริมค่าราคาของตัวเองขึ้นไปโดยลำดับ จนกระทั่งถึงมีคุณค่าอันสูงส่ง พากันจำเอา"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"การปฏิบัติศีลธรรม ย่นเข้ามาสู่จิตตภาวนา เป็นธรรมชาติที่เห็นได้ชัดๆ เข้าสู่จิตใจ จ้าอยู่ในใจ กองบุญกุศลมากน้อยที่เราได้สร้างมานี้มารวมอยู่ที่หัวใจหมด หัวใจนี้จึงเป็นเหมือนทำนบใหญ่ที่รวมแห่งน้ำทั้งหลายที่ไหลมาจากสายต่างๆ มารวมอยู่ที่ทำนบใหญ่"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"สร้างบาปสร้างบุญก็ทำนองเดียวกัน สร้างบาปก็ไหลเข้ามาแบบบาป สร้างบุญไหลเข้ามาแบบบุญ เข้ามาสู่จิตใจ เพราะฉะนั้นคนเราจึงมีความสุขความทุกข์ มีสูงมีต่ำ เพราะอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วของตนที่สร้างไว้แล้วมันติดอยู่ที่หัวใจ ไปเป็นภพเป็นชาติมันก็ไปตามภพตามชาติสูงต่ำ ด้วยอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วพาให้ไป"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"เพราะฉะนั้นใครอย่าไปลบล้างคำสอนพระพุทธเจ้านะถ้าไม่อยากฉิบหาย พูดให้ชัดๆ เลย ถ้าอยากฉิบหายเอ้า ให้ลบล้าง พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้นปีนอย่างนี้ สอนอย่างนี้ปีนอย่างนี้ ปีนเพื่อลงนรก พระพุทธเจ้าสอนนี้ฉุดลากขึ้นทั้งนั้นๆ ฝืนพระพุทธเจ้าลงนรกทั้งเป็นนั่นละใครฝืนพระพุทธเจ้า ให้พากันฟังให้ดีคำนี้"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"ให้คำนึงถึงความผิด ถูก ชั่ว ดี บ้างพวกเรา ไปไหนอย่าสักแต่ว่าแห่กันไปๆ ไม่มีเหตุมีผล"

(อย่าแห่กันไปไม่มีเหตุมีผล ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"เทศน์เหล่านี้เป็นเทศน์ที่แน่หัวใจแล้วทุกอย่างเรา ไม่สงสัย ให้ปฏิบัติตามเถอะ เทปหรือเทศน์เหล่านี้จะพา พี่น้องทั้งหลายลงนรกไม่มีแม้แต่กัณฑ์เดียว คำเดียวไม่มี มีแต่จะฉุดลากขึ้นๆ"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"มันมีแต่ไฟเผาหัวอกเรารู้ไหมเวลานี้ ให้รีบแก้นะ ดับไฟ นี้ละตัวมันทะนงพาให้เจ้าของจมคือตัวนี้เอง อย่าลืมเนื้อ ลืมตัวนะ ไม่มีใครเลิศยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า อย่าเอากองมูตร กองคูถทิฐิมานะ กิเลสตัณหานี้ไปอวดทองคำทั้งแท่ง คือ ธรรมของศาสดาองค์เอกนะ จมทั้งนั้นละๆ พากันจดจำให้ดี"

(มีแต่ไฟเผาหัวอกรู้ไหม ๗ เมษายน ๒๕๔๙)

"ศาสนานี่เลิศเลอมาเท่าไรแล้ว ทำไมจึงไม่มีใครรื้อฟื้นขึ้นมา กิเลสมันเลิศเลออะไร ทำไมจึงต่างคนต่างเสาะแสวงหา ต่างดีดต่างดิ้นกันไม่รู้จักเป็นจักตาย ยศก็ได้สักเท่าไร มีแต่ลมแต่แล้งทั้งนั้น ไอ้ยศๆ แย็ดๆ อะไรนั่น ไม่ได้เหมือนธรรม ธรรมนี่จ้าอยู่ในหัวใจตลอดเวลา อกาลิโก นั่นละธรรมสมบัติ"

(บวชมาเพื่อมรรคเพื่อผล ๘ เมษายน ๒๕๔๙)

"จวนจะตายเท่าไรแทนที่จะมาห่วงเรา เราบอกตรงๆ เราไม่มี มีชีวิตอยู่เพียงไรที่ทำประโยชน์ให้โลกเราก็ทำเต็มกำลังของเรา ดังที่ทำอยู่เวลานี้ด้วยการสั่งสอนนั้นแหละ เมื่อหมดสภาพของมัน สิ้นลมหายใจปุ๊บนี้ไม่ต้องบอก ใครก็ตายได้ด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีอยู่ค้ำฟ้าด้วยกัน ชีวิตนี้ไม่มีมันตาย ได้ด้วยกัน เวลามีชีวิตอยู่นี้สังขารร่างกายควรจะเป็นประโยชน์แก่โลกก็นำมาแนะนำสั่งสอน ชี้อุบายต่างๆ ให้ทราบทั่วหน้ากันอย่างนี้แหละ"

(เอาธรรมความจริงมาดูโลก ๘ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ อย่าไปหลงกลของกิเลส หลงกลของกิเลสแล้วจม จมแน่ๆ ไม่เป็นอย่างอื่น ถ้าเป็นไปตามนโยบายของธรรมที่เป็นสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบแล้ว ไม่ผิดเอาเลย ไม่ว่ามากว่าน้อยผลจะเกิดขึ้นจากผู้ปฏิบัติดีโดยชอบๆ โดยลำดับลำดาไปนั้นแหละ ให้พากันจดกันจำเอา"

(เอาธรรมความจริงมาดูโลก ๘ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"เพราะฉะนั้นขอให้พี่น้องทั้งหลายอย่าเป็นคนเห็นแก่ตัวนะ ให้เห็นแก่เพื่อนฝูงที่อยู่ร่วมกัน เป็นมนุษย์มนาอยู่ร่วมกัน ไม่มีคำว่าชาติชั้นวรรณะ ความทุกข์ความจนข้นแค้นที่จะต้องอาศัยผู้อื่นมีอยู่ทั่วหน้ากัน ให้เฉลี่ยเผื่อแผ่กันมีมากมีน้อยเฉลี่ย นี่ล่ะคือน้ำใจ วัตถุที่เรานำออกไปนั้นเป็นพยานของน้ำใจที่ออกจากความเมตตา ความเห็นแก่ใจซึ่งกันและกันเป็นผลเป็นประโยชน์มากมาย"

(ความตระหนี่ถี่เหนียวไว้ใจกันไม่ได้ ๙ เมษายน ๒๕๔๙)

"เรื่องอรรถเรื่องธรรมต้องมีความรู้จักประมาณประจำตน รู้จักตน รู้จักประมาณประจำตน ไม่ดีดไม่ดิ้นให้เกินเหตุเกินผล คนเราก็สะดวกสบาย ถ้าดีดดิ้นให้เกินเหตุเกินผลแล้วจมทั้งนั้นแหละ หาความสุขไม่ได้"

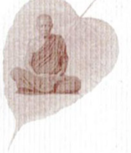
(จิตที่มีธรรมซักฟอกแล้วไม่เกิดไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

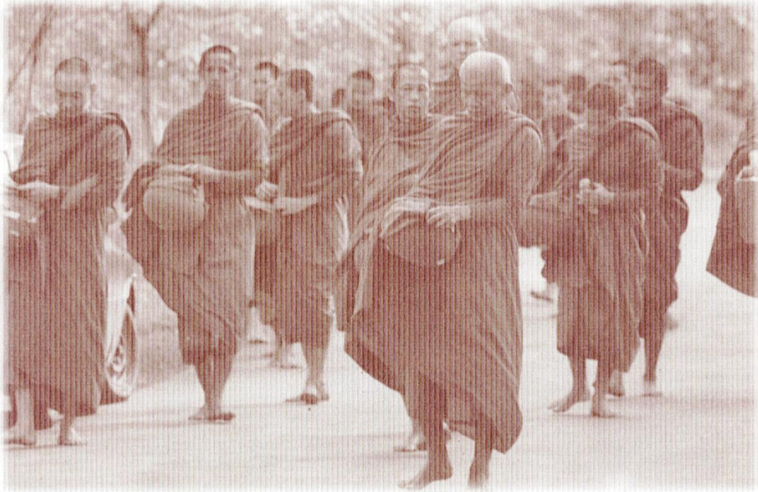
"**จิตใจ**ที่มีธรรมก็เป็นเครื่องประกันชีวิตของตนให้มีความสงบร่มเย็น ตายแล้วไม่ต้องถามหาสวรรค์ พรหมโลก นิพพาน บุญกุศลที่สร้างมาแล้วนี่คือหลักใจ เป็นที่พึ่งที่เกาะของใจไปได้สบาย สมบัติก็ปล่อยไว้ตามสภาพของมันเสีย เพราะผู้มีธรรมย่อมรู้รอบขอบชิดไว้เรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็จะต้องพลัดพรากจากสิ่งเหล่านี้อยู่โดยดี"

(จิตที่มีธรรมซักฟอกแล้วไม่เกิดไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ทำบาปไม่เป็นบาป นี่เป็นคำพูดเป็นลมปากเฉยๆ แต่หัวใจผู้สร้างหอบตั้งแต่บาปแต่กรรมเข้าสู่หัวใจ ตายแล้วจมลงไป ใจต่างหากที่กิเลสหลอกมันว่าตายแล้วสูญ ธรรมชาติเป็นหลักความจริงแล้วตายไม่ได้สูญ ไม่มีคำว่าสูญ **ใจทุกดวงไม่มีสูญ ตายแล้วเกิดๆ**"

(จิตที่มีธรรมซักฟอกแล้วไม่เกิดไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"จึงต้องให้สร้างความดีเข้าสู่ใจ กรรมดีนี้จะสนับสนุนเราไปสู่สถานที่ดี คติที่งาม เวลาทำลงไป เฉพาะอย่างยิ่ง**จิตตภาวนา**เป็นที่รวมแห่งบุญกุศลทั้งหลายที่เราสร้างมามากน้อย จะไหลลงสู่ทำนบใหญ่คือจิตตภาวนา"

(จิตที่มีธรรมซักฟอกแล้วไม่เกิดไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"**จิต**ที่มีธรรมชำระซักฟอกเรียบร้อยแล้วไม่เกิดไม่ตาย ไม่สูญ บรมสุขอยู่ที่จุดนั้นหมด นี่คือองค์ศาสดาเป็นผู้สั่งสอนไว้ ไม่ใช่คนโง่เขลาเบาปัญญาหูหนวกตาบอดมาสอนโลก ท่านทั้งหลายฟังให้ดีนะ"

(จิตที่มีธรรมซักฟอกแล้วไม่เกิดไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ศาสนาพระพุทธเจ้าสดๆ ร้อนๆ อย่าปล่อยให้หลุดมือไปนะ ชาตินี้เป็นชาติที่เหมาะสมแล้วได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วได้ปฏิบัติ ท่านสอนอย่างไรให้นำไปปฏิบัติเพื่อฝึกหัดตนเองนั้นล่ะ ฝึกหัดได้แล้วผลดีจะเป็นของเราเอง"

(จิตที่มีธรรมชักฟอกแล้วไม่เกิดไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"พระพุทธเจ้าบอกแล้วว่าบาปมี บุญมี นรก สวรรค์มี เราไม่เชื่อพระพุทธเจ้า เราจะเชื่อใคร เชื่อเราก็จะพาจมอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้วนี่ ยิ่งไม่เชื่อพระพุทธเจ้าด้วยแล้วหมดทางมีแต่ลมหายใจ ฝอดๆ เกิดประโยชน์อะไร"

(จิตที่มีธรรมชักฟอกแล้วไม่เกิดไม่ตาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"คนเมื่อเวลาจะตายจริงๆ ทุกขเวทนาทั้งหลายถ้ามีสติจะไม่มีทุกขเวทนาเลย ดับหมด นั่นล่ะจิตเคลื่อนตรงนั้นมีสตินะ ถ้าไม่มีสติก็ทิ้งเนื้อทิ้งตัวตกเตียงไปเลย และตายไปเลย อันนี้มันมีสติอยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งวาระสุดท้ายที่จิตจะเคลื่อน เพราะอันนี้หมดสภาพทุกอย่างแล้ว จิตจะเคลื่อน แล้วมีสมมุติอันหนึ่งเข้าไปจับที่จิตตัวกำลังจะเคลื่อนย้าย สติจับปั๊บเข้าไปตรงนั้น เลยเป็นเครื่องหนุนกำลังให้ฟื้นตัวกลับมาอีก"

(ฝึกจิตให้ดีไม่มีสะทกสะท้านเรื่องความเป็นความตาย
๑๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"การมาสอนโลกเราไม่ได้สอนด้วยสุ่มสี่สุ่มห้า ลูบนู้นคลำนี้เอามาสอน ไม่มีในหัวใจดวงนี้ สอนแบบแม่นยำตายตัวเลย เพราะมันตายตัวอยู่ในนี้เรียบร้อยแล้ว ไม่มีอะไรที่จะต้องติว่าบกพร่องตรงนั้นตรงนี้ เต็มสมบูรณ์ทุกอย่าง เวลาออกก็ถูกต้องดีงามทุกอย่าง"

(ฝึกจิตให้ดีไม่มีสะทกสะท้านเรื่องความเป็นความตาย
๑๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"เพราะฉะนั้นจึงขอให้บรรดาพี่น้องชาวพุทธเราได้อบรมทางด้านจิตใจ เป็นของสำคัญมากนะการอบรมทางด้านจิตใจ วิชาใดก็ตามในโลกที่เราเรียนมา วิชาชั้นนั้นชั้นนี้ ถ้ายังเรียนวิชาจิตไม่จบไม่เรียกว่ามีความรู้วิชา ป้องกันตัวไม่ได้ วิชาทางด้านจิตตภาวนาป้องกันตัวได้ตลอดเลย"

(ฝึกจิตให้ดีไม่มีสะทกสะท้านเรื่องความเป็นความตาย ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"การฝึกจิตเป็นของสำคัญมากทีเดียว ฝึกให้ดีแล้วนี้มันไม่สะทกสะท้านกับอะไร ฝึกจิตให้ดีเสียอย่างเดียว ไม่มีคำว่าสะทกสะท้านกับเรื่องความเป็นความตาย สมบูรณ์แบบหมดแล้ว การฝึกจิตจึงเป็นของสำคัญมาก"

(ฝึกจิตให้ดีไม่มีสะทกสะท้านเรื่องความเป็นความตาย ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"การถ่ายภาพอย่าได้ถ่ายเวลาเทศน์ เป็นการรบกวนธรรม ให้เงียบสงบทั้งหมด ธรรมเป็นของเลิศเลอที่ควรเคารพบูชาในขณะที่ฟัง ด้วยน้ำใจอันนบน้อมด้วยดี"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"จิตตภาวนามีในแดนพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าสอนเรื่องจิตตภาวนาเป็นอันดับแรก แก่นก็ดี รากแก้วก็ดีอยู่ที่จิตตภาวนา ทุกอย่างรวมอยู่ที่จิตตภาวนา จะรื้อฟื้นธรรมทุกประเภทขึ้นมาให้เห็นอย่างแจ่มแจ้งชัดเจนด้วยจิตตภาวนา"

(ฝึกจิตให้ดีไม่มีสะทกสะท้านเรื่องความเป็นความตาย
๑๒ เมษายน ๒๕๔๙)

"ขอให้ท่านทั้งหลายได้คิดระลึกถึงอรรถถึงธรรมเสมอ อย่าได้นอนใจ การประพฤติตนเพื่อสารคุณอันสำคัญขึ้นอยู่ที่จิตใจ ถ้าจิตใจมีอรรถมีธรรมแล้วอยู่ที่ไหนก็สงบร่มเย็น"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"พระพุทธเจ้าท่านเด่นทางด้านจิตตภาวนา ทรงบำเพ็ญพระองค์ ได้ตรัสรู้ธรรมในคืนวันนั้นด้วยอานาปานสติ เป็นศาสดาองค์เอกขึ้นมาด้วยจิตตภาวนา"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"นั่งอยู่ก็ระลึกถึงธรรมที่เราเคยได้ผลในเวลาภาวนา ใจเกิดความสงบเย็น เราทำการทำงานอะไรอยู่ก็เป็นคำนึกน้อมอยู่ภายในจิตใจ หรือเป็นคำบริกรรมแนบนั้นอยู่ก็ได้ ติดกับใจตลอดเพราะความรักความชอบ ความติดใจในธรรมเป็นเครื่องดูดดื่มภายในจิตใจ"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"อะไรจะดีขนาดไหนก็ตามในสามแดนโลกธาตุนี้ ไม่มีอะไรเสมอใจกับธรรมที่ได้รับการอบรมแล้วกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อยู่ที่ไหนสงบเย็นๆ อดบ้างอิ่มบ้างเพราะเราเกิดอยู่ในโลก **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** ย่อมเจอด้วยกัน"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"ไปที่ไหนระลึกถึงธรรมอยู่ตลอดเวลา ผู้นั้นเท่ากันกับได้ตามเสด็จพระพุทธเจ้าตลอดเวลา นั่นละธรรมไม่ห่างเหินจากใจ ใจกับธรรมเป็นอันเดียวกันแล้วไปที่ไหนเย็นสบายๆ จึงขอให้พี่น้องลูกหลานทั้งหลายได้บำเพ็ญบ้างนะธรรมนี้"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"ในธรรมทั้งหลายที่แสดงมาเหล่านี้ ไม่มีที่ข้องใจสงสัยว่าธรรมขั้นใดภูมิใดได้สอนพี่น้องทั้งหลายผิดพลาดไป เพราะถอดออกมาจากจิตใจที่พอแล้วในธรรมทุกขั้น ไม่มีอะไรบกบางภายในใจ จากการประพฤติปฏิบัติตะเกียกตะกายแทบล้มแทบตายมา จึงได้นำธรรมมาสอนพี่น้องทั้งหลาย การสอนจึงสอนตามหลักความจริงล้วนๆ ตลอดมา ธรรมเหล่านี้ปรากฏขึ้นที่ใจ"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"ธรรมของพระพุทธเจ้าในคัมภีร์เป็นความจำ ภาคปฏิบัติที่นำคัมภีร์จากการศึกษาเล่าเรียนแล้วมาปฏิบัติเป็นผลขึ้นมาภายในจิตใจ นี่เป็นสมบัติของตนโดยแท้ เมื่อขวนขวายไม่หยุดไม่ถอยสมบัตินี้ก็มากมูนขึ้นเป็นลำดับลำดา"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

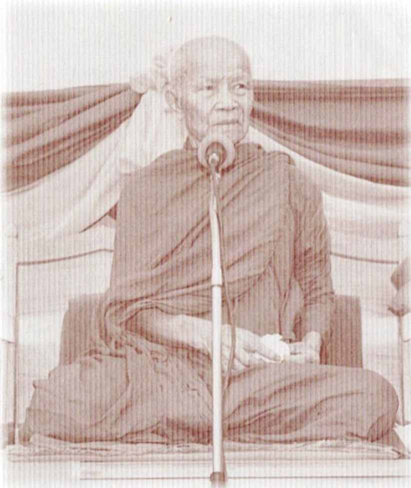
"**ปุญฺญานิ ปรโลกสฺมึ ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินํ** บุญย่อมเป็นที่พึ่งของสัตวโลก ทั้งในโลกนี้โลกหน้าได้เป็นอย่างดี จึงให้พากันแสวงหาบุญหากุศลความดีงามทั้งหลาย เพื่อเป็นที่อบอุ่นภายในจิตใจของเราในโลกนี้ ตายไปแล้วใจดวงนี้ไม่เคยตาย ก็จะต้องนำความอบอุ่นที่เราสร้างไว้แล้วนี้แล เป็นเครื่องสนับสนุนจิตใจให้อบอุ่นต่อไปในภพหน้าชาติหน้า"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"เวลานี้ยังมีลมหายใจอยู่ ขอให้พากันหายใจด้วยศีลด้วยธรรมด้วยความดีงาม ลมอันนี้จะมีคุณค่ามีราคาต่อท่านทั้งหลาย ในโลกนี้ก็จะสงบร่มเย็นด้วยการสร้างความดีงามไปโลกหน้าก็จะเสวยผลแห่งความดีงามนี้เป็นความสุขความเจริญต่อไป"

(สร้างคุณค่าราคาขึ้นกับใจ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ บ่าย)

"เรื่องความเป็นความตายเป็นหินลับปัญญา ให้พินิจพิจารณาให้มันคล่องแคล่วในเรื่องความตายแล้วจะไม่กลัวตาย เราก็บอก อย่างที่พูดนี้เราไม่ได้พูดด้วยความกล้าความกลัวตายอะไรเลย เราพูดตามหลักความจริง ก็ต้องพูดอย่างนี้"

(สอนโลกให้เต็มความเป็นศาสดา ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"จิตเมื่อได้เข้าคงเส้นคงวาแล้ว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ท่านจึงเรียกว่า**นิพพานเที่ยง** คำว่านิพพานเที่ยงก็คือจิตนี้เที่ยงแล้ว หมดสมมุติก็เที่ยงเท่านั้นเอง ที่เอนไปเอนมาก็อยู่ในกฎ**อนิจฺจํ กฎ อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** นี่ก็คือสมมุติ เมื่อปล่อยนี้หมดโดยสิ้นเชิงแล้วไม่มีสมมุติ จิตก็เป็นวิมุตติไปเลย จึงเรียกว่านิพพานเที่ยง"

(สอนโลกให้เต็มความเป็นศาสดา ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"เวลาได้ปฏิบัติให้เต็มเม็ดหน่วยแล้วหมด คือหมดเรื่องความห่วงอดีต อนาคต ปัจจุบัน หมดโดยสิ้นเชิง เพราะนี้เป็นสมมุติทั้งหมด ธรรมชาตินั้นเลยสมมุตินี้แล้ว จะเอาอะไรมาเป็นอารมณ์ของใจ ไม่มี อยู่ไปกินไปก็เกี่ยวกับเรื่องธาตุเรื่องขันธ์เท่านั้นเอง ถึงกาลเวลาที่จะไปมันก็รู้เอง เพราะธรรมชาตินั้นรู้อยู่แล้ว ถึงกาลเวลาที่จะแก้ไขดัดแปลงไม่ได้แล้วก็ปล่อยเท่านั้น พอปล่อยพับเรียกว่านิพพาน ท่านนิพพานพระพุทธเจ้า พระอรหันต์นิพพาน ก็คือปล่อย ดับสนิทเลยที่นี่ ธาตุขันธ์ที่เป็นสมมุติไม่มี แล้วเป็นนิพพานล้วนๆ"

(สอนโลกให้เต็มความเป็นศาสดา ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"เราอย่าไปคิดว่ากาลสถานที่เวล่ำเวลา ศาสนาล่วงเท่านั้นเท่านี้ อย่าไปคิดไกล ล่วงไปเท่านั้นปีเท่านี้ปี มรรคผลนิพพานจะลดลงไป หรือมรรคผลนิพพานไม่มีๆ ไปคิดอะไรมันไกลอยู่ที่ไหน ลมๆ แล้งๆ คิดมาเป็นอุปสรรคกีดขวางทางเดินของตัวเองเพื่อความดีงามทำไม นั่นเ อาตรงนี้ซิ"

(สอนโลกให้เต็มความเป็นศาสดา ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ผู้ที่รู้ว่าเรายังมีความดีน้อย กลัวความตายๆ ให้สร้างความดีให้มาก ความตายนั้นเลยเป็นหินลับปัญญาระลึกถึงความตายเท่าไร เช่น มรณัสสติๆ ยิ่งเป็นการลับสติปัญญา ศรัทธา ความเพียรของเราให้แก่กล้าสามารถขึ้นไปสุดท้ายความตายกับเราเป็นเพื่อนกันเลย ไม่ได้กลัวตาย"

(สอนโลกให้เต็มความเป็นศาสดา ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"วัดนั้นไม่มีอะไรที่จะยิ่งใหญ่กว่าธรรมที่ท่านปฏิบัติบูชาอยู่ตลอดมา จึงต้องเตือนให้ทราบว่าธรรมเป็นของเลิศเลอยิ่งกว่าสิ่งทั้งหลายในโลกธาตุนี้ อย่าเอาอะไรมาอวด อวดธรรมอวดเท่าไรจมเท่านั้นๆ"

(ลือนามในการโกหก ๑๕ เมษายน ๒๕๔๙)

"พระพุทธเจ้าทุกพระองค์สอนด้วยความถูกต้องแม่นยำทุกอย่าง เหมือนกันทุกพระองค์ ว่าบาปมีบุญมี นรกมี สวรรค์มี มีมาตั้งกัปตั้งกัลป์ ไม่ใช่มีมาเดี๋ยวนี้ เป็นแต่เพียงว่าไม่มีผู้ที่คุ้ยเขี่ยขุดค้นพอจะเห็นบาปเห็นบุญเห็นนรกสวรรค์เท่านั้น มันจึงงมเงาเกาหมัดไปว่าบาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี ทั้งๆ ที่มันสร้างบาปหาบกรรมความชั่วช้าลามกอยู่เต็มตัว"

(สอนโลกให้เต็มความเป็นศาสดา ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ไม่มีใครเกินศาสดา จึงว่าโลกวิทูรู้แจ้งโลกตลอดทั่วถึงไปหมด ไม่มีใครเกินศาสดา สมควรเป็นครูเอกสอนโลก ท่านจึงมาสอนโลกทั้งเทวบุตรเทวดา อินทร์ พรหม สามแดนโลกธาตุนี้ ศาสดาองค์เอกเป็นผู้สอนได้ทั้งนั้น"

(สอนโลกให้เต็มความเป็นศาสดา ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"พูดอย่างตรงไปตรงมา ภาษาธรรมไม่เป็นอย่างอื่น ผิดบอกว่าผิด ถูกบอกว่าถูก ตายใจได้ภาษาธรรม ไม่เหมือนภาษากิเลส ปลิ้นปล้อนหลอกลวงต้มตุ๋นทุกแบบทุกฉบับ นั้นคือภาษาของกิเลส"

(ลือนามในการโกหก ๑๕ เมษายน ๒๕๔๙)

"**วัดป่าบ้านตาด**เราเรียนตามความจริงให้พี่น้องทั้งหลายทราบ กางตำรับตำราออกมาปฏิบัติล้วนๆ การประพฤติปฏิบัติของพระในวัดนั้น ปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัย ล้วนๆ ไม่สนใจใยดีกับสิ่งใดยิ่งกว่าหลักธรรมหลักวินัยที่จะต้องปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามแบบตามฉบับนั้นตลอดมาและจะตลอดไป"

(ลือนามในการโกหก ๑๕ เมษายน ๒๕๔๙)

"เรื่องของกิเลสเป็นของเล่นเมื่อไร ฟัดมาพอแล้วถึงได้มาพูดเต็มเหนี่ยว เหลาะๆ แหละๆ อย่างนี้ไม่ทัน อย่างไปในงานนั้นงานนี้ มีพิธีนั้นพิธีนี้เราไม่อยากไปนะ รำคาญ เหมือนทำเล่นกัน ทำจริงมันต้องปั๊วะเลยๆ อย่างนั้น มาลากไปจนได้นั่นแหละ ว่าจะไม่ไปก็มาลากไป ให้ไปรำคาญตาอู๊ย รำคาญ"

(ทำอะไรทันกับกิเลส ๑๔ เมษายน ๒๕๔๙)

"หลวงตาได้เห็นพี่น้องทั้งหลายหันหน้าเข้าวัดในเวลาว่างนี้ รู้สึกว่ามีความซาบซึ้งใจกับท่านทั้งหลาย เป็นอย่างมาก ส่วนมากมันหันหน้าเข้านรกอเวจี เข้าโรงบาร์โรงบ้าโรงระบำรำโป๊ไปอย่างนั้น ไม่ได้หันหน้าเข้าสู่ศีลสู่ธรรมพอจะให้ความร่มเย็นแก่จิตใจ หันเข้าไปสู่สถานที่เหล่านั้นเป็นฟืนเป็นไฟออกมา"

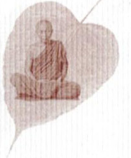
(เพราะความดีดดิ้นจึงทุกข์ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๙)

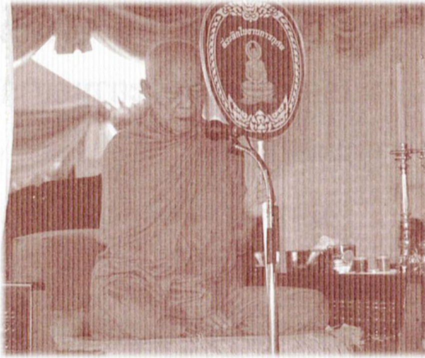
"**ใจ** นี้ล่ะเป็นตัวสำคัญ ตัวดีดตัวดิ้นให้โลกได้เป็นฟืนเป็นไฟอยู่ทั่วแดนโลกธาตุนี้ มีแต่เรื่องของกิเลสก่อฟืนก่อไฟใส่หัวใจของโลกและเผาโลกให้ร้อน แล้วก็หลอกไปด้วยว่าที่นั่นเจริญที่นี่เจริญ ดิ้นกันไปๆ อย่างนั้น"

(เพราะความดีดดิ้นจึงทุกข์ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๙)

"**หันหน้าเข้าวัด**คือหันหน้าเข้าธรรม หันหน้าเข้าธรรมคือหันหน้าเข้าดูความวุ่นวายในใจของตัวเอง นั่นละความวุ่นวายในโลกนี้ไม่อยู่ที่ไหนนะ อยู่ที่ใจ ขอให้ท่านทั้งหลายจำเอาไว้ ฟืนไฟอยู่ที่ใจ เครื่องหลอกลวงให้เราหลงเป็นบ้าไปก็อยู่ที่ใจ เครื่องหลอกก็คือกิเลส หลอกลวงไปเรื่อยๆ"

(เพราะความดีดดิ้นจึงทุกข์ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๙)

"เราเป็นลูกชาวพุทธไม่เคยดูใจตัวเองบ้าง ดูใจคือดูด้วยจิตตภาวนา ภาวนาแปลว่าการอบรมจิตใจ เพราะใจวอกแวกคลอนแคลนดีดดิ้นตลอดเวลา อบรมให้มีความสงบร่มเย็นด้วยธรรม แล้วจะมีความเย็นขึ้นมาภายในใจของเรา"

(เพราะความดีดดิ้นจึงทุกข์ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๗)

"อย่าพากันดีดกันดิ้นเกินประมาณ ธรรมท่านเตือนให้จำนะ โลกเรานี้เพราะความดีดความดิ้นจึงได้รับความทุกข์ อยากดีอยากเด่น อยากได้อยากมี ความอยากมันอยากทุกคน หาชอบธรรมก็ได้ หาผิดทางแล้วก็เสียได้ ให้พากันระมัดระวัง เห็นแต่ที่ไหนคว้าเอาๆ แล้วก็มาเป็นไฟเผาตัวเอง พากันจดจำเอานะ"

(เพราะความดีดดิ้นจึงทุกข์ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๗)

"ผู้มีธรรมท่านก็ไม่เดือดร้อน เราเป็นผู้เดือดร้อน เพราะไม่มีธรรม มีแต่ความทะเยอทะยานอยาก แล้วก็ดีดดิ้นตลอดไป ไม่ดี พากันจดกันจำ"

(เพราะความดีดดิ้นจึงทุกข์ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๙)

"**น้ำดับไฟ**คือธรรมก็มีอยู่ในสถานที่แห่งเดียวกัน คือมีอยู่ที่ใจ แต่ธรรมยังไม่มีอำนาจที่จะแสดงออกปราบปรามสิ่งเลวร้ายทั้งหลายที่เป็นกิเลสอยู่ในใจดวงเดียวกัน เพราะฉะนั้นเราจึงต้องยกอาวุธขึ้นมา ได้แก่ธรรมาวุธ"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

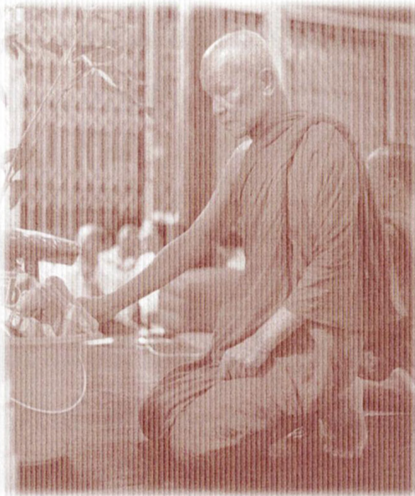
"พระพุทธเจ้า ท่านดับไฟวัฏวนวัฏทุกข์ได้ด้วย**จิตตภาวนา** โดยทาง**อานาปานสติ**"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"นี่พูดอย่างเด็ดขาดไปเลย ในโลกธาตุนี้สิ่งใดก็ตามเกิดแล้วดับทั้งนั้น แล้วอะไรเป็นเครื่องรับรองที่ว่าสิ่งไม่ดับคืออะไร เหล่านั้นดับทั้งนั้น สิ่งที่ไม่ดับคือธรรมที่จ้าขึ้นภายในหัวใจ"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"ดังที่เราช่วยโลกนี่ก็เหมือนกัน พูดป้างๆ เลย เราไม่มีมลทินติดหัวใจเราแม้นิดหนึ่งไม่มี ไม่ว่าดอลลาร์ ไม่ว่าทองคำ เงินไทย สมบัติอะไรที่เพื่อโลกนี้ออกตลอดเลย ไม่มีที่ว่าเก็บไม่มี เปิดๆ ด้วยความเมตตา ช่วยโลกด้วยความเมตตาสงสารด้วยความพอแล้วของหัวใจเรา เราไม่ต้องการอะไรแล้ว พอทุกอย่าง"

(ใช้ธรรมเป็นศาสตราอาวุธ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ค่ำ)

"เราพูดตามหลักความจริง เมืองไทยเราเป็นเมืองพุทธแท้ๆ ทำไมความดีงามจึงไม่ติดเนื้อติดตัว มีแต่ความสกปรกโสมมเต็มเนื้อเต็มตัว เต็มบ้านเต็มเมือง กระจายไปที่ไหนเป็นส้วมเป็นถานเป็นฟืนเป็นไฟเผาไหม้กันแหลกๆ ไปเลย มันน่าทุเรศนะ โอ๊ น่าทุเรศจริงๆ"

(ไม่เป็นคุณธรรมพอที่จะไว้ใจ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๙)

"เรานำธรรมมาสอนโลก เราไม่ได้นำมาเหลาะๆ แหละๆ นะ ปฏิบัติเต็มเม็ดเต็มหน่วย แทบเป็นแทบตายถึงได้ธรรม"

(ฟังความรู้สึกของชาติไทย ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙)

"เรานำธรรมมาสอนโลก เรานำธรรมมาสอนด้วยความจริงจังตามหลักธรรมหลักวินัยของพระพุทธเจ้า ใครจะปฏิบัติไม่ปฏิบัติก็ตาม เราได้มอบถวายพระพุทธเจ้าทุกอย่าง หลักธรรมหลักวินัยจะไม่ให้เคลื่อนคลาดเลย ปฏิบัติตามนั้น"

(ฟังความรู้สึกของชาติไทย ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙)

"พวกหนังสือพิมพ์หนังสือเพลิน วิทยุ โทรทัศน์เทวทัต วิดีโอ โทรศัพท์มือถือ ปัดออกหมดโดยสิ้นเชิง ห้ามไม่ให้มี ใครเก่งเข้ามาก็มาเถอะ มาก็ให้ออกจากวัดในวันนั้นเลย ไม่ใช่ธรรมดานะไล่ออกในวันนั้นเลย ไม่ให้อยู่ จะทำเลอะเทอะเปรอะเปื้อนไปหมด เหยียบหัวศาสดาลงมาโดยลำดับ เพราะฉะนั้นวัดนี้จึงมีไม่ได้ในสิ่งเหล่านี้"

(ฟังความรู้สึกของชาติไทย ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙)

"คำพูดของเรานี้เด็ดมากนะเวลาเด็ด เด็ดตามหลักธรรมหลักวินัย ไม่ใช่เด็ดด้วยทิฐิมานะ เราไม่มีอย่างนั้น เด็ดตามหลักธรรมหลักวินัยของศาสดา"

(ฟังความรู้สึกของชาติไทย ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙)

"ตลาดแห่งมรรคผลนิพพานคือพุทธศาสนา ถ้าใครตั้งใจประพฤติปฏิบัติจริงๆ แล้วไม่ต้องบอก เรื่องมรรคผลนิพพานอยู่กับธรรมกับวินัย ทางก้าวเดินเข้าสู่มรรคผลนิพพานคือธรรมคือวินัย"

(ฟังความรู้สึกของชาติไทย ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙)

"นี้มันเลอะเทอะไปหมด ไม่ว่าที่ไหนนะ ประเทศไทยเรา เราเที่ยวทั่วประเทศไทย ทุกภาคไปหมดเลย มันแบบเดียวกัน เลอะๆ เทอะๆ ตามนิสัยใจคอที่เคยเป็นความสะดวกมาแต่ปู่ย่าตายายของเรา เพราะเมืองไทยเราเป็นเมืองไม่อดอยากขาดแคลนแต่ไหนแต่ไรมา อยู่เย็นเป็นสุข เมืองอู่ข้าวอู่น้ำผาสุกร่มเย็น ทีนี้สิ่งทั้งหลายที่จะมากระทบกระเทือนให้เกิดความเสียหายมันลุกลามเข้ามาทุกด้านทุกทาง เราปรับตัวไม่ทันอะไรๆ ก็คว้ามับๆ จนตรอกนะ ท่านทั้งหลายให้จำเอาไว้"

(ฟังความรู้สึกของชาติไทย ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙)

"ถ้ามีธรรมครองใจด้วยกันแล้วเชื่อกันได้ ไม่จำเป็นต้องถามถึงชาติชั้นวรรณะมาจากไหนๆ ความดีงามเข้าถึงกันสนิทกันทันที ไม่จำเป็นต้องไปถามหาชาติชั้นวรรณะ ความดีงามอยู่ที่ใจแสดงออกจากใจสนิทกันได้ทั้งนั้นๆ เรียกว่าธรรม"

(ฟังความรู้สึกของชาติไทย ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙)

"สมบัติทั้งหลายที่พี่น้องทั้งหลายได้มาบริจาคนี้จะไหลเข้าสู่ใจทั้งหมด บุญวัตถุที่มาให้ทานเป็นวัตถุหยาบ นำสิ่งที่ละเอียดเข้าสู่ใจคือบุญคือกุศลนะ"

(พออยู่พอกินแล้วหมุนเข้าธรรม ๒๙ เมษายน ๒๕๔๙)

"พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลายท่านพอในการบำเพ็ญธรรม ได้ผลเป็นที่พอใจโดยสมบูรณ์ จึงเรียกว่านิพพานคือเมืองพอ พออย่างเลิศเลอ"

(พออยู่พอกินแล้วหมุนเข้าธรรม ๒๙ เมษายน ๒๕๔๙)

"เราปฏิบัติแทบเป็นแทบตายมาเป็นเวลา ๗๓ ปีนี้ ชีวิตจิตใจเราอยู่กับหลักธรรมหลักวินัย อยู่กับพระตลอดมาเลย กิริยาอาการใดๆ ใช้ในวงของพระของเราตลอดมา บำเพ็ญความดีตลอดมาตั้งแต่วันบวชจนกระทั่งบัดนี้ จนกระทั่งถึงขั้นพอ"

(พออยู่พอกินแล้วหมุนเข้าธรรม ๒๙ เมษายน ๒๕๔๙)

"ถ้ามีตั้งแต่กิเลสได้เท่าไรไม่พอมนุษย์เรา ไม่มีคำว่าพอ เศรษฐีก็ตายจมไปด้วยกัน เศรษฐีสมบัติเงินทองกองเท่าภูเขาทิ้งอยู่บนแผ่นดินนั่นละ แต่เจ้าของลงไปจมนรกได้อย่างไม่มีอะไรหักห้ามได้เลย นั่น ความลืมตัวเป็นอย่างนั้น อย่าพากันลืมตัว"

(พออยู่พอกินแล้วหมุนเข้าธรรม ๒๙ เมษายน ๒๕๔๙)

"**หลวงตาบัว**ซึ่งทำประโยชน์แก่ชาติไม่ใช่ธรรมดานะ แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทวยเทพ อินทร์พรหมทั้งหลายประสานกันทั้งนั้น วันนี้พูดเสียบ้างนะ ภาษาของธรรมนี้เข้าได้หมด เข้าได้ในพวกเปรตพวกผี เทวบุตรเทวดา มนุษย์มนาเข้าได้หมด ภาษาธรรมนี้ออกเพื่อพี่น้องทั้งหลาย"

(สายบุญสายกรรม ๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ทุกสิ่งทุกอย่างในวัดนี้ได้มาเพื่อโลกทั้งนั้นไม่ได้เพื่อเรา พูดได้อย่างเต็มปากทีเดียวว่าเราไม่เอาอะไร สามแดนโลกธาตุนี้เราปล่อยวางโดยสิ้นเชิง ไม่มีอะไรติดหัวใจเลย เหลือก็เหลือตั้งแต่สิ่งที่เราปฏิบัติมาได้เต็มกำลังความสามารถของเรา ได้สนองความต้องการของเราให้สมมรรคสมผลคือความบริสุทธิ์ใจ เราพูดจริงๆ"

(สายบุญสายกรรม ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗)

"ธรรมนี้ล่ะทำให้มีความสุขความเจริญ คุ้มค่าที่เราสละเป็นสละตายใส่ เรียกว่าคุ้มค่าเลย เอาขนาดนั้นนะ ทีนี้มองดูโลกมันถึงได้สนุกดูซิ ดูไม่มีได้มีเสีย ดูหมากัดกัน ดูสัตว์นรกกัดฉีกกันว่าให้มันชัดๆ อย่างนี้ละ"

(สนุกดูโลก ๒ สิงหาคม ๒๕๔๗)

"ให้เห็นเจตนาหลวงตาว่ามีต่อพี่น้องชาวไทยเราตลอดสัตว์ทั้งหลายเต็มหัวใจ เราไม่เคยมีพิษมีภัยต่อผู้ใด การแสดงออกจะมีหนักมีเบาก็เหมือนเขาทำงาน ควรถากก็ถากควรฟันก็ฟันควรไสก็ไส เป็นธรรมดาของการทำงานเพื่อประโยชน์แก่งานนั้น อันนี้การทำงานต่อโลกเพื่อประโยชน์แก่โลกก็มีแง่หนักเบาเป็นธรรมดา"

(สายบุญสายกรรม ๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"จิตใจถ้าลงได้ต่ำทรามลงไปเท่าไร มีแต่การร้าวรานทำลายตัวเองและผู้อื่นไปโดยลำดับ ให้ฟื้นจิตขึ้นมาสู่ธรรมแล้วจะได้เห็นชั่วเป็นชั่วเห็นดีเป็นดี แล้วจะได้ปล่อยปละละเลยสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย ขยันหมั่นเพียรในสิ่งที่ดีงามบ้านเมืองของเราก็จะมีความสงบร่มเย็นโดยทั่วกัน"

(สายบุญสายกรรม ๑ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ลูกชาวพุทธให้ฟังเสียงพระพุทธเจ้า คือเสียงอรรถเสียงธรรม นี่ละเป็นกฎเป็นเกณฑ์ตายตัว นอกนั้นเอาประมาณไม่ได้ มีแต่สิ่งทำลายทั้งนั้นแหละ"

(พูดยากพูดลำบาก ๓ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"พระพุทธเจ้าทุกพระองค์จึงทรงแสดงทานบารมีขึ้นต้นเลย จอมให้ทานคือพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ เวลาปรารถนาพุทธภูมิ ยกทานขึ้นเป็นพื้นฐานเลย อย่างอื่นค่อยตามกันมา สำหรับการทานการเสียสละนี้เป็นพื้นฐานของพระโพธิสัตว์ที่ปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าเหมือนกันหมด เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงให้ความร่มเย็นแก่โลกได้มากมายก่ายกอง มีทานเป็นพื้นฐานสำคัญ"

(สนุกดูโลก ๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

อานิสงส์ในการฟังธรรม ๕ ประการ

"อานิสงส์ตรงกับหลักธรรม ๕ ประการ ที่ผู้ฟังจะได้รับในขณะฟังคือ

๑. จะได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยได้ฟัง

๒. สิ่งที่ฟังแล้วแต่ยังไม่เข้าใจชัด จะเข้าใจชัด

๓. จะบรรเทาความสงสัยซึ่งเคยมีอยู่ในใจเสียได้

๔. จะทำความเห็นให้ถูกต้องได้

๕. จิตของผู้ฟังธรรมจะได้รับความผ่องใส

ทั้ง ๕ ประการนี้ คือธรรมสมบัติของท่านผู้ฟังด้วยความสนใจ ดังนั้นครั้งองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงแสดงพุทธบริษัทผู้นั่งฟังในลักษณะนี้ จึงปรากฏผลเป็นลำดับนับแต่ธรรมขั้นต่ำ จนถึงธรรมขั้นสูงสุด แม้ผู้หลุดพ้นจากทุกข์ทางใจ กลายเป็นพระอริยบุคคลอย่างเต็มภูมิ เพราะการฟังก็มีจำนวนไม่น้อย เพราะฉะนั้นการฟังธรรม จึงถือเป็นกิจสำคัญทางพระพุทธศาสนา ไม่ด้อยกว่าภาคปฏิบัติอื่นๆ ที่ผู้เป็นพุทธศาสนิกชนจะพึงบำเพ็ญ"

(ณ วัดอรุณรังษี จ.หนองคาย ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๔)

"การฟังธรรมเพื่อให้เกิดผล ในขณะที่ฟังธรรมนั้น โปรดได้ทำความรู้สึกไว้เฉพาะหน้า คือไม่ให้จิตส่งไปสู่สถานที่ต่างๆ แม้ที่สุดผู้กำลังเทศน์ ให้มีความรู้อยู่จำเพาะภายในใจ ธรรมเทศนาที่ท่านแสดงมากน้อยหนักเบาจะเข้าไปสัมผัสความรับรู้ที่เราตั้งใจแล้วด้วยดีนั้น และในขณะเดียวกัน จะเป็นเครื่องกล่อมจิตใจของเราให้ได้รับความสงบเยือกเย็นในขณะนั้นก็มี คำว่าจิตรวมสนิทนั้น คือ ไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องใดๆ มีความรู้ที่เด่นชัดอยู่ภายในใจดวงเดียวเท่านั้น แม้ที่สุดเสียงแห่งธรรมเทศนาก็ไม่เกี่ยวข้องกัน อย่างนี้ท่านเรียกว่ารวมอย่างสนิท"

(พระธรรมรักษา ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗)

สงเคราะห์โลก

พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน.

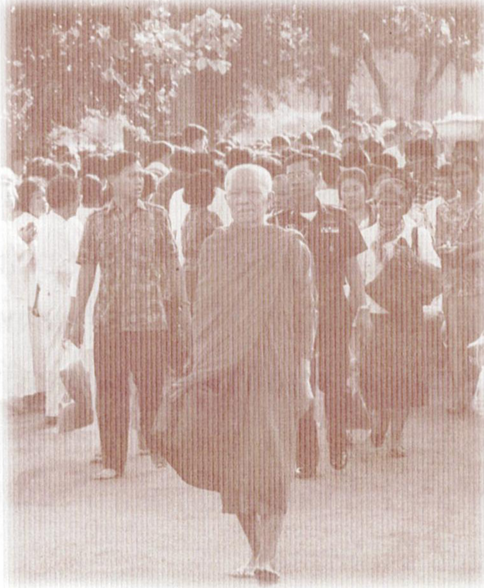
หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วัดที่เสียสละ

"วัดเราเป็นวัดที่เปิดทาน พูดตามความสัตย์ความจริง ถ้าจะแข่งไม่มีวัดไหนมาแข่งได้เลยทั่วประเทศไทยพูดให้ชัดเจน แข่งวัดนี้ในการบริจาคทาน รอบด้านออกทุกแง่ทุกมุมเลย มาทางไหนๆ ออกตลอดไม่มีเหลือๆ อันนี้ก็เพราะอะไร ก็เพราะความเมตตา อำนาจแห่งความเมตตานี้มีเท่าไร มันกวาดออกหมด"

(กิเลสอายใครเป็นเมื่อไร ๖ เมษายน ๒๕๔๙)

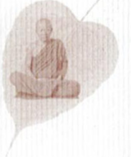
กุฏิศาลาพออาศัย

"เงินวัดนี้เงินเพื่อโลก เราไม่ได้เก็บสำหรับวัดนี้ ใครจะมาสร้างอะไรให้เราไม่เอา นี่ดูซิ ศาลาของหลวงตาบัวนี้...ศาลาหลังนี้ก็ ๔ หนแล้วนะ เขามาขอสร้าง...ขอรื้อ...สร้างใหม่ กุฏิเรา ๘ หน มาขอปลูกใหม่ให้ ขอรื้อใหม่ปลูกใหม่ ถ้าไม่ให้รื้อก็ปลูกใหม่ เราไม่เอาทั้งนั้น หนที่ ๘ ก็ขนาบกันใหญ่ซิ ถึงได้หยุดมา..."

"เราไม่ให้สร้าง สร้างไปหาประโยชน์อะไร สร้างหัวใจซิที่ประเสริฐเลิศโลกอยู่ตรงนี้ ไม่ได้อยู่กับอิฐกับปูน กับหินกับทราย ไปสร้างมันหายุ่งหาอะไร ถ้าไม่ใช่หมาขี้เรื้อนหาเกาในที่ไม่คัน...ฟาดกิเลสตัวมันดิ้นมันดีด ให้เกาเอาตรงนั้นซิไปที่ไหนก็เลยเป็นทำเล เขาเรียกรีสอร์ตรีแสดไปหมดแล้วเดี๋ยวนี้วัดต่างๆ กลายเป็นรีสอร์ตรีแสดไปละ เป็นอย่างนั้นนะ..."

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๒๙๖)

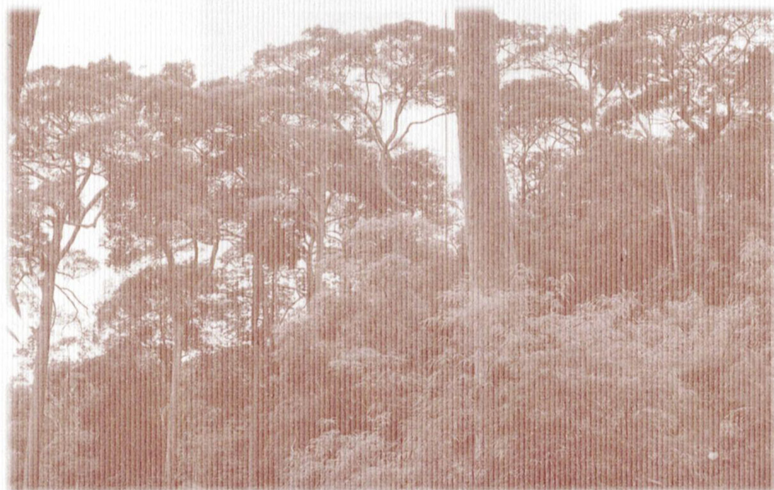
"นี่มาคิดถึงเรื่องความปลอดภัยของสัตว์นี้ละ ลำบากมาก กว่ามนุษย์เรามากนะ มนุษย์เราไปที่ไหนเป็นอิสระสบายๆ สัตว์นี้ไปไหนหลบๆ ซ่อนๆ ไม่งั้นตายจริงๆ อย่างนกนี้ดูซินี่ ถ้าไม่มีคนรักษาไม่ได้นะนี่ ฉิบหายหมดเลย"

"การทำลายกันไม่ใช่ของดี แม้แต่สัตว์เขาก็ไม่ต้องการ เขาไม่ประสงค์ ความตายนี้ไม่ต้องมีใครเรียนที่ไหนล่ะมัน หากรู้ในหลักธรรมชาติของตัวเอง กลัวตายด้วยกันทั้งนั้น สัตว์ทุกประเภท..."

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๓๑๐)

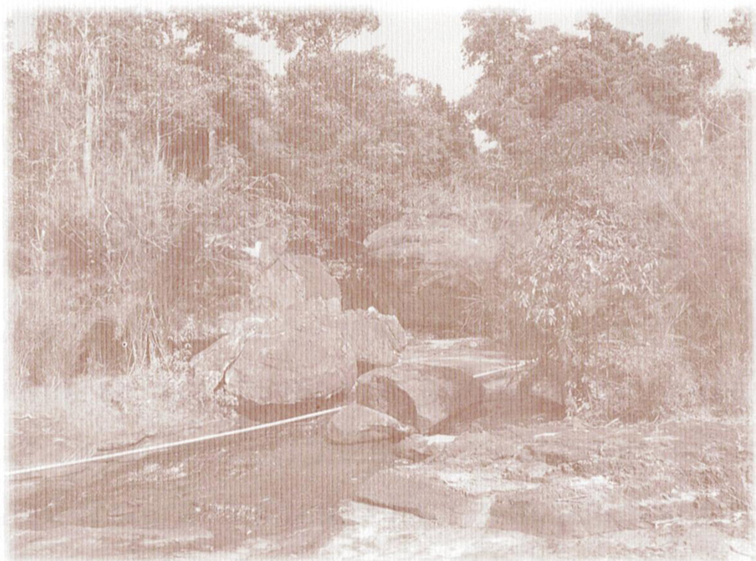

รักษาป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร

"คุณค่าของต้นไม้ป่าเขาต่อการบำเพ็ญจิตตภาวนาเป็นสิ่งที่ท่านพูดอยู่เสมอๆ ว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนพระให้อยู่ป่า การอยู่ให้อยู่ด้วยการพิจารณา อยู่แบบอรรถแบบธรรม ไม่ใช่ไปอยู่ป่าแบบสัตว์ เพราะสถานที่เช่นนี้ เป็นที่ชั้นเอกในการบำเพ็ญเพียร ไม่มีคนไปยุ่งกวน วัดที่ท่านให้การช่วยเหลือส่วนใหญ่จึงพยายามรักษาสภาพที่เป็นธรรมชาติป่าเขาแหล่งต้นน้ำลำธารไว้ให้มากที่สุด พระเณรกุลบุตรสุดท้ายภายหลังจะได้มีสถานที่สงบสงัดในการบำเพ็ญ เพียรในเรื่องนี้ท่านเคยกล่าวว่า"

"วัดดงศรีชมพูเป็นวัดประเภทที่หนึ่ง ภูวัวประเภทเอกไล่เลี่ยกัน วัดดอยธรรมเจดีย์ ภูเสิงเคิง-สังโฆ เป็นประเภทที่หนึ่ง ผาแดง เหล่านี้ ที่หนึ่งทั้งนั้น อยู่ภาวนาได้ทั่วไป หลบหลีกไปหาที่ภาวนาได้สะดวกสบาย สงวนไว้ แล้วก็ยังที่ที่ซื้อไว้ที่น้ำหนาว นั่นก็เป็นประเภทที่หนึ่งๆ เพราะดงกว้าง ซื้อครอบไว้หมดเลย พระอยู่ ๓ ย่านด้วยกัน สงวนป่าเอาไว้สำหรับลูกหลาน ต้นน้ำลำธารจะไม่มีเหลือ ถ้าไม่สงวนป่าเอาไว้ อันนี้มันอยู่รอบของต้นน้ำลำธารด้วย ซื้อครอบไว้หมด..."

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๓๐๗)

"...ที่ดินเวลานี้ (มิถุนายน ๒๕๓๗) ก็ ๑๐ กว่าล้านแล้วที่ซื้อเนื้อที่ดูเหมือนได้ ๗ พันกว่าไร่แล้ว หลายแห่งทางด้านเพชรบูรณ์ก็มี ที่เราซื้อไว้นี้ ไว้เพื่อชาติบ้านเมืองนะ เราไม่ได้ซื้อโดยลำพังเราเองนะ มันเป็นต้นน้ำลำธาร เช่น ต้นน้ำจังหวัดเลยนี่ ที่ผ่านมาทางอำเภอวังสะพุงนี้แหละ น้ำหมดได้ ๒ แล้งนี้แล้ว ต้นน้ำมันอยู่ตรงนั้น เราเลยซื้อครอบไว้หมดเลย เวลานี้ก็มีโครงการพระราชดำริประสานงานเข้ามาในเรา เราบอกเอาเลยให้เลยเพราะเราซื้อนี้ ซื้อไว้เพื่อชาติ... ทีนี้เมื่อทหารมาขอประสานงานเกี่ยวข้องด้วย ทหารเป็นผู้มีอำนาจ เป็นผู้รักษาได้ เราก็ยกให้ทหารเป็นผู้รักษาแทนเราไปเลย รู้สึกสะดวกดีทุกอย่าง...อยากจะปลูกป่าก็เอาช่วยกันปลูกรักษาตรงไหนๆ ที่มันจะมีความแน่นหนามั่นคงต่อชาติแล้วเอาเลย เราก็มอบให้ทางทหารเลยเวลานี้ เราเบาใจมากแล้วเป็นแต่เพียงว่าซื้อให้ๆ ทางทหารเป็นผู้ดูแล..."

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๓๐๗)

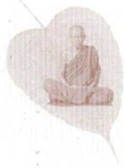

สงเคราะห์วัด

"...ไปวัดนั้นวัดนี้ ผู้ที่มี**หิริโอตัปปะ** ผู้มีศีลธรรม ประพฤติตัวเป็นคนดี เป็นพระดี เพื่อมรรคเพื่อผลแล้ว เราติดตามแนะนำสั่งสอนดุด่าว่ากล่าว ถ้าแบบเข้าห้อง ไอ ซี ยู แล้วไม่เล่นด้วยไม่ไปเหยียบจนกระทั่งวัด...ไม่ไป ไปอะไร เกิดประโยชน์อะไร ไม่ไปเสริม มันหดเข้า ด้วนเข้าๆ นี่นะ...เรื่องข้าวสารอาหารสดแห้งของขบฉันที่จัดส่งให้อยู่เป็นประจำทุกเดือนนี้ ถ้าไม่เพียงพอให้บอกทันที จะจัดเพิ่มเติมให้...แต่ถ้าเป็นพระเณรประเภทหมูขึ้นเขียง คือไม่สนใจต่อการภาวนา ขี้เกียจขี้คร้าน มีแต่กินแล้วนอนนั้น ให้ไล่หนีทันทีเลยนะ..."

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๓๐๔)

สงเคราะห์โรงพยาบาล

"การสงเคราะห์ด้านโรงพยาบาลนี้ หลวงตาท่านเอาใจใส่มาโดยตลอด...ส่วนใหญ่เป็นการบริจาคเครื่องมือทางการแพทย์ เช่น เครื่องเอ็กซเรย์ เครื่องอุลตร้าซาวด์ เครื่องตรวจเคลื่อนหัวใจ เตียง เครื่องช่วยชีวิตเด็ก เครื่องช่วยหายใจเด็กทารก เครื่องดูดของเหลว เครื่องช่วยคลอด กล้องจุลทรรศน์ เตียงทำฟันพร้อมอุปกรณ์...รถพยาบาลพร้อมอุปกรณ์ ตึกผู้ป่วย ตึกสงฆ์อาพาธ ห้องผ่าตัด...ตั้งกองทุนตึกอุบัติเหตุ กองทุนศูนย์พิทักษ์ดวงตา กองทุนสงเคราะห์คนพิการ และผู้ยากจนไร้ที่พึ่ง ฯลฯ ค่าน้ำ ค่าอาหารคนไข้ และเจ้าหน้าที่ค่าจ้างพี่เลี้ยงเด็ก ฯลฯ กระทั่งซื้อที่ดินให้..."

"ท่านมักออกเยี่ยมโรงพยาบาลต่างๆ อยู่เป็นประจำ พร้อมนำข้าวสาร อาหารสด อาหารแห้ง ผ้าขาว ฯลฯ บรรทุกเต็มรถ เท่าที่รถจะสามารถรับน้ำหนักได้ไหว เพื่อนำไปแจกโรงพยาบาล...ท่านกล่าวว่า.."

"ไปนี่ไม่ใช่ไปให้เครื่องมือแพทย์เท่านั้น...ดูทั้งน้ำใจ ดูทั้งกิริยามารยาท ความประพฤติดีงามของหมอและ พยาบาลด้วย เป็นยังไง..."

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๓๓๗)

สงเคราะห์โรงเรียน

"หลวงตาเมตตาสงเคราะห์สนับสนุนทางการศึกษา ทั้งในแง่ตึกอาคารเรียน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในงานธุรการบ้าง ด้านสื่อการเรียนการสอนและอื่นๆ แก่โรงเรียนต่างๆ หลายแห่ง"

"ตัวอย่างประเภทที่ท่านช่วยเหลือ เช่น ช่วยสร้างอาคารธรรมสถาน ตึกเรียน อาคารเรียน โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ทางการเรียนการสอน ค่าอาหารกลางวันเด็กนักเรียนยากจนเป็นต้น"

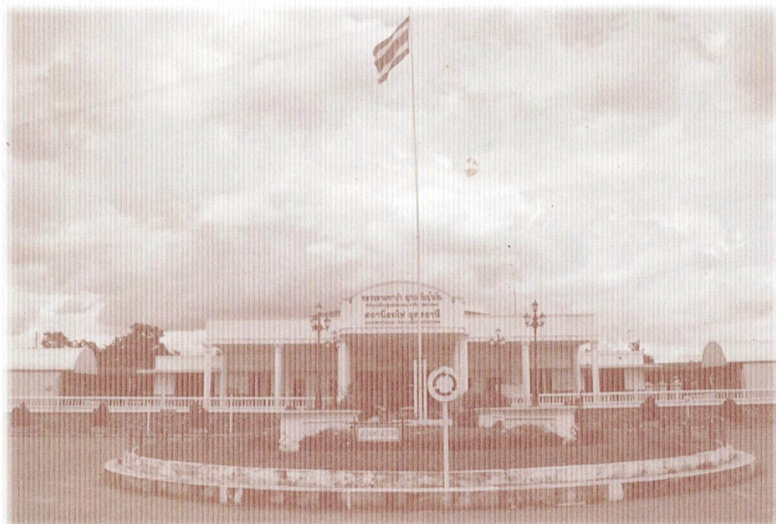

"สำหรับตัวอย่างโรงเรียนที่ท่านเมตตาสงเคราะห์โดยมากอยู่ในจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดใกล้เคียงที่พอจะอยู่ในข่ายความรับผิดชอบในสายตาของท่าน เพื่อดูเหตุผลดูความจำเป็นมากน้อยในการสงเคราะห์ เช่น โรงเรียนสตรีราชินูทิศ โรงเรียนบ้านตาด โรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์ โรงเรียนหนองแสงวิทยา โรงเรียนบ้านดงเมือง โรงเรียนบ้านหนองตุ โรงเรียนค่ายประจักษ์ศิลปาคม ฯลฯ"

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๓๑๑)

ช่วยสถานที่ราชการ

"หลวงตาให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือหน่วยราชการหลายหน่วยในด้านต่างๆ กัน...เช่น กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน...ตำรวจทางหลวง สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ตำรวจสันติบาล

สถานีรถไฟ เรือนจำกลางทัณฑสถานหญิง กรมราชทัณฑ์ สถานีตำรวจภูธร ฯลฯ..หลวงตาท่านเทศน์ว่า"

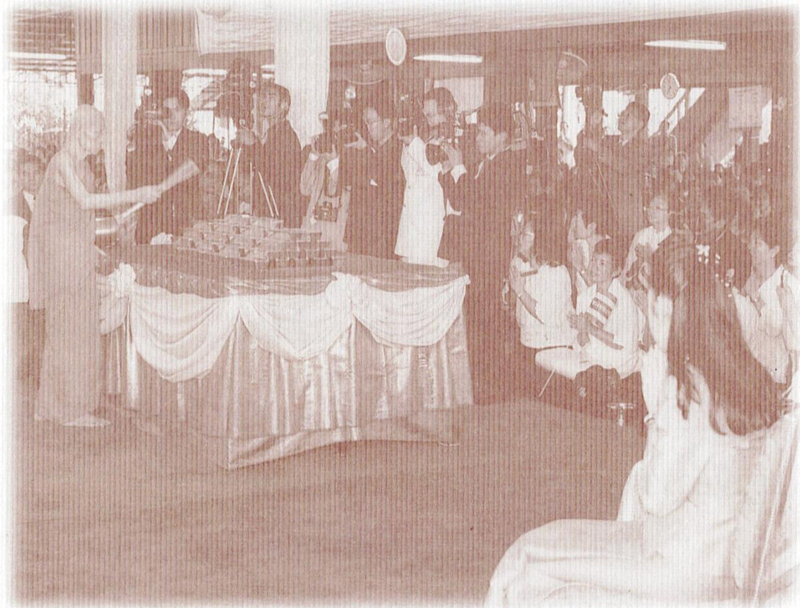
"...การเสียสละนี้เป็นบุญเป็นกุศล เป็นคุณแก่ตนเอง ให้ไปโน้น ย้อนกลับมาหาเจ้าของ เหมือนเราเปิดประตู อากาศเข้ากับอากาศออกประสานกันทันทีๆ การให้ไปกับการได้มาประสานกันทันที นี่แหละการเสียสละ เปิดออก เปิดประตู เสียสละเปิดออกกว้างก็ออกได้กว้าง เข้าก็เข้าได้มาก เวลาเราเปิด เปิดแคบ ออกก็ออกได้น้อย เข้าก็เข้าได้น้อย..."

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๓๒๘)

ช่วยชาติ

"เราก็คิดมากที่สุดนะเกี่ยวกับเรื่องชาติไทยของเรา ศาสนาเราก็แบกอยู่แล้ว เทิดทูนอยู่ตลอดแล้ว อย่างชาติก็โยงกับพระมหากษัตริย์ เราเทิดทูนทั้งสามพระองค์นี้ตลอด ถ้าพูดให้เต็มหัวใจ ก็คือใครมาแตะไม่ได้ ถ้าคอเรายังไม่ขาด ว่างั้นเลย"

(หมดทางไปก็มายึดคำเรา ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

"...ถ้าชาติได้ล่มจมไปเสีย เราจะเอาตัวรอดด้วยวิธีใด นอกจากเราต้องจมไปกับชาติเท่านั้น ชาติจมเราต้องจม ชาติอยู่ได้เราก็อยู่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เราต้องรักษาเพื่อความอยู่รอดของคนทั้งชาติ ไม่ใช่รักษาเพื่อความอยู่รอดเฉพาะเรา นั่นเป็นความคิดผิดของบุคคลผู้เห็นแก่ตัวมาก คิดเพื่อความร่ำรวย แต่หารู้ไม่ว่าความคิดนั้น คือ เพชฌฆาตสังหารตนและชาติให้ล่มจม..."

(หยดน้ำบนใบบัว หน้า ๓๓๑)

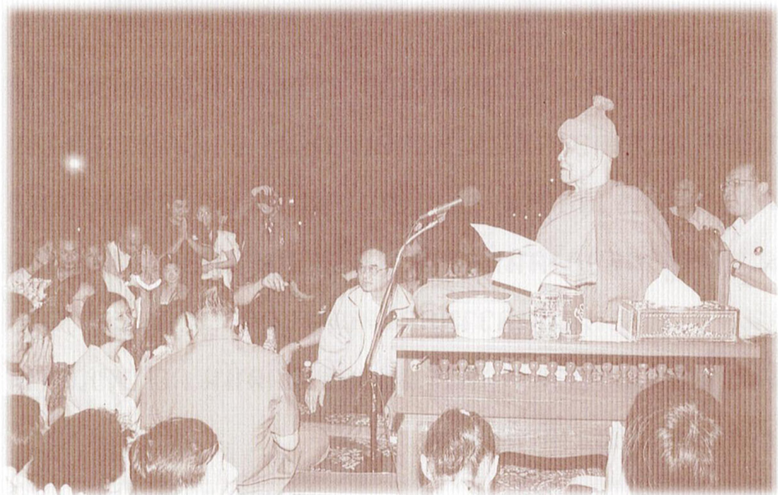
"**ทองคำ ดอลลาร์ เงินสด** อะไรที่ช่วยโลกทุกแห่งทุกหนนั้น เรียกว่าด้านวัตถุ ประชาชนเขาจะทราบล่วงหน้าเลยอันนี้แต่ธรรมเขาไม่ทราบ ส่วนเราทราบไว้แล้ว ธรรมะจะได้ออกสู่โลกคราวนี้แหละ วัตถุออกเพียงเล็กน้อย แต่โลกถือเป็นความเปิดเผยว่าวัตถุช่วยโลกแต่ธรรมช่วยหัวใจเพื่อช่วยโลกอันหนักหน่วงเขาไม่ได้คิด"

(วัตถุช่วยโลก ธรรมช่วยหัวใจ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"...**หลวงตาอยู่อีกไม่นาน**...อย่าเป็นห่วงเป็นใยนะ ปฏิบัติตัวเองให้ดี..."

(ณ สวนแสงธรรม กทม. ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ ค่ำ)

"การช่วยโลกเราช่วยทุกวิถีทาง ทางด้านวัตถุมีเท่าไรแบมือเลย เปิดออกๆ เรียกว่ารอบวัดรอบประเทศไทย ไม่ว่าใกล้ว่าไกลจำเป็นที่ไหนส่งให้ๆ ทั่วประเทศไทย ทางไหนจำเป็นขอมาๆ ส่วนมากจะส่งเช็คไปให้ๆ ถ้าไกลนัก เรียกว่าทั่วประเทศไทยทั้งใกล้ทั้งไกล ทั่วไปหมดเลยเราช่วย จตุปัจจัยเช่นเงินอะไรเหล่านี้ก็เหมือนกัน ช่วยทั่วโลก"

(สนุกดูโลก ๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ให้พากันเสียสละ อย่าเห็นแก่ได้แก่เอา เห็นแก่ตัว อย่างพวกเศรษฐีปัจจุบันนี้ เศรษฐีมีแต่โครงกระดูกไม่มีเนื้อมีหนัง เงินทองข้าวของหามาโกยมาเอามาๆ แล้วมันไม่ได้อยู่ในเนื้อในหนังเลยแหละ ตกออกไปหมดยังเหลือแต่โครงกระดูก ความดีไม่มี กอบที่นั่นโกยที่นี่มา มีแต่รีดแต่ไถมา"

(สนุกดูโลก ๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ธรรมเป็นของเลิศเลอที่สุดสุดยอดแล้ว โลกยอมรับว่าธรรมเท่านั้นกราบกันลงคอ กิเลสใครกราบมันได้ แต่หมอบให้มัน ให้มันกินตับกินปอดไปหมดนั่นแหละ หัวใจมีแต่กิเลสจึงมีแต่ฟืนแต่ไฟรุ่มร้อน"

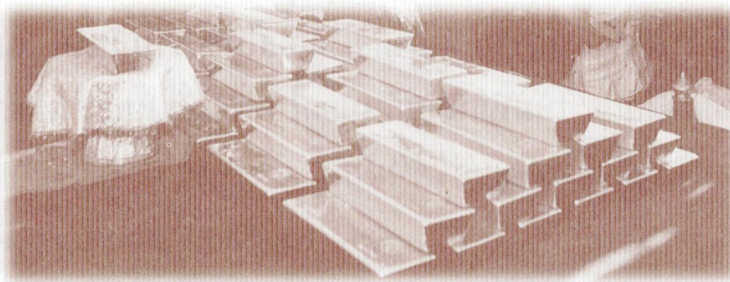
(สนุกดูโลก ๒ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"ไม่มีใครที่จะสอนถูกต้องแม่นยำยิ่งกว่าพุทธศาสนา พุทธศาสนานี้เลิศเลอสุดยอด ค้นคว้ากันทางภาคปฏิบัติ จิตตภาวนา กระจายถึงพระพุทธเจ้าทั้งหลายทุกพระองค์หายสงสัยเลย ออกจากจิตตภาวนานี้กระจายถึงพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ไม่ต้องไปถามใคร รู้เอง"

(พูดยากพูดลำบาก ๓ สิงหาคม ๒๕๔๙)

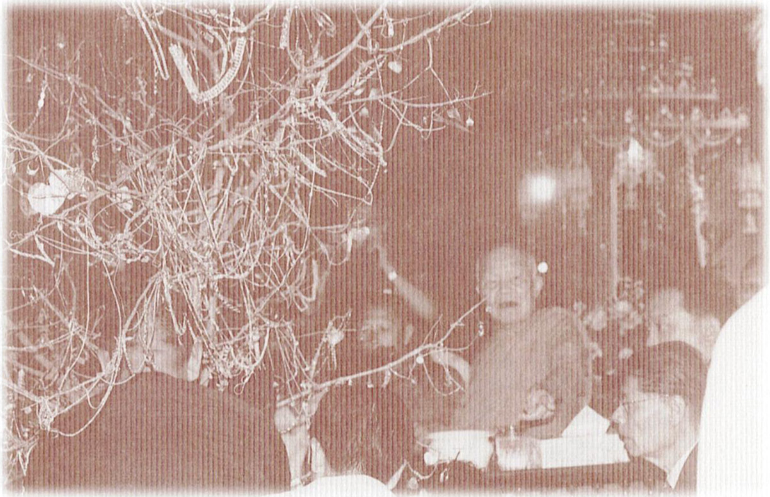

"เฉพาะโรงพยาบาลนี้มากที่สุดทีเดียว โรงพยาบาลนี้มาก เครื่องมือแพทย์ รถรา ตึกราม ตลอดสถานที่ ที่จะขยับขยายโรงพยาบาล หรือซื้อที่ให้เป็นโรงพยาบาลเลยก็มี นี้มีแต่เงินของพี่น้องทั้งหลาย เราไม่เคยเอามาเป็นสมบัติของเราแม้เม็ดหินเม็ดทราย เราระลึกไม่ได้เลยว่าเราทุจริตไม่มี เราจึงกล้าพูดได้ทุกอย่าง"

(เหมือนเอาฝ่ามือกั้นน้ำมหาสมุทร ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"เราช่วยจริงเราช่วยโลกไม่ใช่ช่วยธรรมดา ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดีดดิ้นอยู่ตลอดเวลานี้เราเอาอะไร บอกว่าเราไม่เอาอะไรเลย ช่วยโลกทั้งนั้น แม้ที่สุดเวลาเราตายเรายังเขียนพินัยกรรมเอาไว้ เวลาเราตายแล้วมีศรัทธาญาติโยมลูกศิษย์ลูกหาที่เขาเคารพเลื่อมใสในพุทธศาสนาในตัวของเรา เราตายเน่าเฟะแล้วนี้ เขาจะเอาเงินมาบริจาคเผาศพเรานี้ เงินทั้งหมดนี้ตั้งกรรมการให้เก็บรักษาให้เรียบร้อยปลอดภัยทุกอย่าง แล้วยกเงินก้อนนี้ซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวง นั่น เราจะเผาด้วยไฟเท่านั้น"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๖ ม.ค. ๒๕๕๐)

"ให้ท่านทั้งหลายทราบเอาเสียที่เราช่วยโลกมา จิตนี้บริสุทธิ์เลยโลกเลยสงสารไปหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว เหนือไปแล้วเหนือโลกสมมุตินี้ เราเอาแต่เรื่องธาตุเรื่องขันธ์ที่เป็นสมมุติด้วยกัน นำมาติดต่อสืบเนื่องกันเพื่อเป็นประโยชน์แก่โลกเท่านั้น สำหรับเราเราพอแล้วเราไม่เอาอะไร สอนแทบเป็นแทบตายดีดดิ้นทางโน้นทางนี้ไปเพื่ออะไร เราไม่เพื่ออะไร มีแต่ความเมตตาต่อโลกต่อสงสาร"

(ณ วัดป่าบ้านตาด ๖ ม.ค. ๒๕๕๐)

"ความจำเป็นมีอยู่ทุกด้าน เมื่อวานนี้ก็ ๖ โรง ฟังชิ โรงพยาบาลเมื่อวานนี้ ๖ โรง พอพูดก็ระลึกได้อย่างนี้แหละ วันละ ๔ โรง ๕ โรง ๖ โรง ที่มากที่สุด ๙ โรงวันหนึ่งนะ ยังไม่ถึง ๑๐ โรง มีแต่ ๙ โรง ๘ โรงลงมา เมื่อวานนี้ก็ ๖ โรง ก็อย่างนั้นแล้ว"

"โรงไหนมาเราจัดให้เสมอกันหมด เว้นแต่โรงที่เราให้เป็นพิเศษ อย่างเมื่อวานนี้ทางไหนมา เป็นพิเศษมาเมื่อวานนี้ เออ ทางนาแห้ว นี่เราก็ให้เป็นพิเศษ ให้เป็นพิเศษให้อะไรบ้าง ก็ต้องให้เป็นพิเศษแบบเดียวกันหมด ไม่ให้ยิ่งหย่อนกว่ากัน ถ้าเสมอก็เสมอกันหมดไม่ยิ่งหย่อน เมื่อวานนี้ก็มาตั้ง ๖ โรง"

(ธรรมปกครอง กิเลสปกครอง ๒๒ เมษายน ๒๕๔๗)

เราทำประโยชน์ให้โลกเราทำจริงๆ นะ เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างจึงกล้าหาญชาญชัย ด้วยความบริสุทธิ์ใจของตัวเอง ช่วยทุกอย่าง ทองคำ ดอลลาร์ เงินสด นี่เราเป็นผู้รับผิดชอบแต่ผู้เดียว เงินสดจะจ่ายมากจ่ายน้อยอยู่ในความรับผิดชอบของเรา เป็นผู้สั่งเก็บสั่งจ่ายๆ ไม่ให้ใครมาทำหน้าที่แทนเลย

(ธรรมปกครอง กิเลสปกครอง ๒๒ เมษายน ๒๕๔๗)

"อย่างวัดเรานี้ตั้งแต่เริ่มสร้างวัดมา เงินที่เขาถวายหลวงตานี้ ตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งถึงป่านนี้มันจะประมาณสักกี่พันกี่หมื่นล้านวะ นี่ออกหมด คือเราออกมาตั้งแต่เริ่มสร้างวัด สร้างโรงร่ำโรงเรียน คนทุกข์คนจน โรงพยาบาลมาตั้งแต่โน้น จนกระทั่งถึงเวลาช่วยชาตินี่ มันถึงออกใหญ่มากขึ้น คนจึงมาทราบตอนที่ว่าเราช่วยชาติช่วยโรงพยาบาลที่ไหนได้เราช่วยมาตั้งแต่ต้น เงินเราไม่เคยมีเลย เราไม่สนใจอย่างนี้เรื่อยมา"

(ธรรมปกครอง กิเลสปกครอง ๒๒ เมษายน ๒๕๔๗)

"ที่เราสงสารก็คือโรงพยาบาล มีแต่คนทุกข์คนจน การเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ได้ขึ้นอยู่กับความมีความจน มันมีอยู่ได้ทั่วๆ ไปทั้งสัตว์ทั้งบุคคล ทีนี้เวลาจำเป็นเข้ามาก็วิ่งเข้าโรงพยาบาล หมอและพยาบาลก็ต้องรักษาเต็มกำลังความสามารถ คนจนเวลาหายแล้วไม่มีเงินอะไรอุดหนุนโรงพยาบาล คนไข้คนไหนก็ต้องวิ่งเข้าไป โรงพยาบาลต้องเลี้ยงดู นี่ที่ว่าครัวโรงพยาบาล อย่างนี้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเราจึงได้เน้นหนักลงในโรงพยาบาล พวกครัวด้วยจำเป็น"

(ขอให้เดินถูกทาง ๒๓ เมษายน ๒๕๔๗)

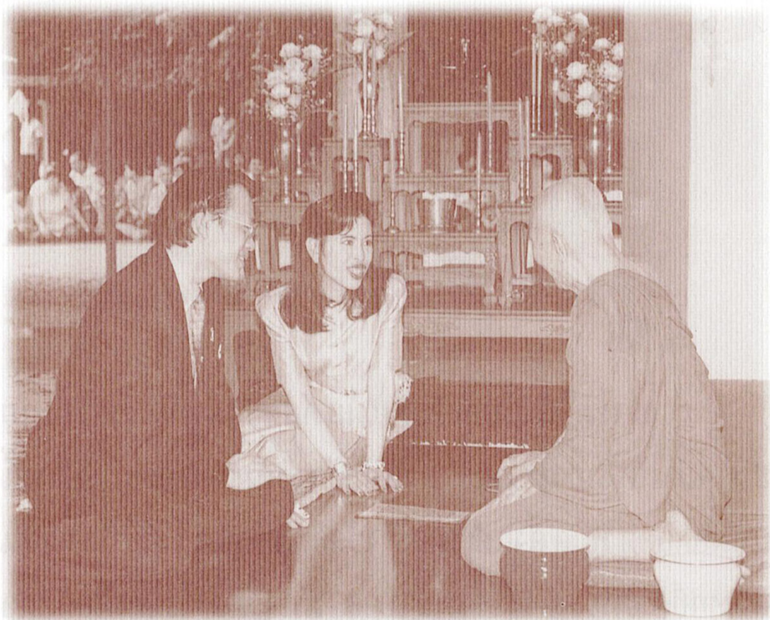
"เราไม่ได้เก็บอะไร แม้แต่สตางค์หนึ่งเราไม่เคยสนใจว่าเป็นของเรานะ ตั้งแต่สร้างวัดมาจนกระทั่งป่านนี้แบมือตลอด หมด ตั้งแต่เริ่มสร้างวัดก็เริ่มแหละ โรงร่ำโรงเรียน คนทุกข์คนจน เข้าสู่โรงพยาบาล มันจะมีอะไรติดเนื้อติดตัว เพราะไม่เคยเกี่ยวข้องกับเงินแต่ไหนแต่ไรมา ยิ่งกรรมฐานด้วยแล้วไม่เลย"

(ขอให้เดินถูกทาง ๒๓ เมษายน ๒๕๔๗)

"เราไม่เคยอ่อนแอ ทุกด้านทุกทาง ไม่ว่าการแนะนำสั่งสอนก็เหมือนกัน เด็ดเหมือนกัน อุบายวิธีการที่จะหาเงินหาทองเข้าสู่คลังหลวง ซึ่งเป็นหัวใจของชาติเราก็เด็ดไปอีกทางหนึ่ง แล้วก็สมมักสมหมายเป็นลำดับ"

(จิตขั้นอัตโนมัติ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

"เราได้ช่วยโลกมาเต็มกำลังความสามารถ เขาจะออกเป็นประวัติศาสตร์แน่นอน ประวัติศาสตร์ก็เราเป็นหัวหน้า หัวหน้าเป็นพระเช่นไร คือพระที่บริสุทธิ์สุดส่วน ได้ช่วยพี่น้องทั้งหลายมานี่ เพราะเราช่วยโลกนี่ช่วยด้วยความพอแล้วทุกอย่าง เราไม่มีอะไรบกพร่องในหัวใจเรา ปล่อยหมดทั้งสามโลกธาตุ พูดให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยตามธรรมที่ปฏิบัติมามากน้อย อิ่มเต็มที่แล้วในหัวใจเรา เราไม่มีอะไรที่จะต้องการสิ่งนั้นสิ่งนี้อีกต่อไปเลย"

(จิตขั้นอัตโนมัติ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

"ที่เราพูดว่าเราจะช่วยชาติ โลกจะมองดูด้านวัตถุเกือบจะว่าทั่วหน้ากัน คือด้านวัตถุช่วยการเงินการทอง เศรษฐกิจต่างๆ ที่เป็นด้านวัตถุฟื้นฟูขึ้นมา ยกชาติไทยขึ้นด้วยด้านวัตถุ โลกเฉพาะเมืองไทยเราจะคิดอย่างนี้มากต่อมาก อย่างน้อยถึง ๙๕% ผู้ที่จะคิดแยกออกเป็นนามธรรมซึ่งเป็นธรรมสอนโลก คือสอนจิตใจ ฟื้นฟูจิตใจนี้มีประมาณสัก ๕% แต่เราคิดไว้หมดแล้ว คราวนี้ธรรมจะได้ออกสู่โลก วัตถุเป็นเพียงนำหน้าเล็กน้อยเท่านั้น ธรรมได้ออกสู่โลกคือเข้าสู่จิตใจ เมื่อธรรมเข้าสู่จิตใจ จิตใจจะรู้เนื้อรู้ตัวฟื้นตัวเองขึ้นมา เป็นจิตใจที่สงบร่มเย็น เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน บ้านเมืองจะสงบร่มเย็นได้ด้วยธรรมเข้าสู่ใจ ไม่ใช่ด้วยวัตถุ ด้วยธรรมต่างหาก"

(ปกครองโดยธรรม ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๙)

"หลวงตาองค์นี้ไม่เหมือนใครนะ ถ้าลงตรงไหน ถ้าลงจุดไหนแล้วขาดสะบั้นไปเลย ด้วยเหตุด้วยผลพร้อมแล้วลงจุดนี้เลย เป็นอย่างอื่นอย่างใดไปไม่ได้ ที่เราทำมานี้กับบรรดาพี่น้องทั้งประเทศนี้ เราไม่เคยได้ตำหนิติเตียนบรรดาพี่น้องทั้งหลายทั่วประเทศไทยเลย ว่าอ่อนแอ ท้อแท้เหลวไหล หรือแสดงความขัดข้อง กีดขวาง ในการดำเนินเพื่อชาติของตนอย่างนี้ไม่เคยมี"

(จิตขั้นอัตโนมัติ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

"เราจึงพูดได้เต็มปากว่าเราบริสุทธิ์เต็มที่ที่ช่วยพี่น้องชาวไทยเรา ไม่ว่าทองคำ ดอลลาร์ เงินบาท จ่ายมากน้อยเพียงไร มีเหตุผลเพียงพอเรียบร้อยแล้ว จ่ายๆ ๆ อย่างงั้น จะไปงุบๆ งิบๆ อย่างนี้เราไม่มี จึงเรียกว่าช่วยโลกโดยธรรมด้วยความเมตตาล้วนๆ"

(จิตขั้นอัตโนมัติ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

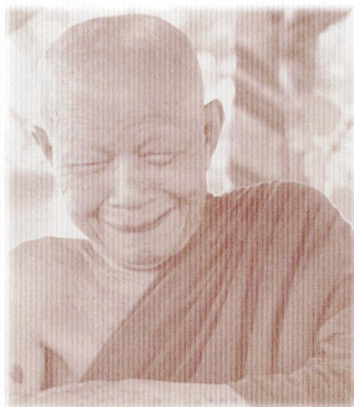

"เราก็เป็นลูกหลานไทย เกิดในท่ามกลางของเมืองไทย เมื่อชีวิตลมหายใจและความคิดอ่านยังมีอยู่ เราจะปล่อยให้พี่น้องชาวไทยพร้อมทั้งเราเองจมไปด้วยกันทั้งหมดเลยเหรอไม่ได้ เพราะฉะนั้นถึงได้ออกล่ะซิว่าจะเป็นผู้นำ ทีนี้พอเป็นผู้นำเอ้า จะเป็นผู้นำ คิดทางด้านวัตถุก็จะฟื้น แต่ประชาชนทั้งหลายจะทราบทางด้านวัตถุก่อน ว่าเป็นผู้นำเพื่อช่วยชาติทางด้านวัตถุ เขาไม่ได้คิดทางด้านอรรถธรรม แต่เรานี้มันพุ่งไปเลยคราวนี้คราวธรรมที่จะได้ออกสู่โลก วัตถุนี้เป็นเพียงเล็กน้อย แต่สายตาของโลกเปิดเผยกันหมดว่าช่วยบ้านเมืองด้วยวัตถุ แต่ด้านนามธรรมที่จะช่วยจิตใจ ฟื้นฟูจิตใจของโลกทั้งหลายให้ได้ฟื้นตัวขึ้นมานี้ไม่ได้คิด เราคิดเต็มหัวใจ"

(สร้างชิความดี ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

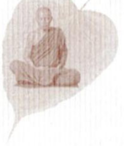
"นี่ก็กำลังพยายามเอาหางทองคำให้เพิ่มเข้าไปๆ ก่อนเราตาย เพื่อให้ได้สมบัติสำคัญที่มีค่ามากในเมืองไทยเรา เข้าสู่คลังหลวงเป็นหัวใจของชาติ เราคิดไว้หมด ไม่ใช่ว่า สั่งอะไรลงไปไม่คิด คิดเรียบร้อยแล้วค่อยออก ออกแล้วไม่ผิดๆ"

(ฤทธิ์คำสัตย์คำจริง ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙)

ชาติไทยอยู่ได้ ศาสนาก็อยู่ได้
ชาติไทยจม ศาสนาก็จม

"นี่เราจะพยุงทั้งชาติไทยทั้งศาสนาของเราให้ขึ้นใน ระยะเดียวกันขออย่าได้มากีดมาขวางเป็นอันขาด อย่าให้ เห็นเลยนะ"

(พระพุทธศาสนารักษาชาติไทย หน้า ๑๒)

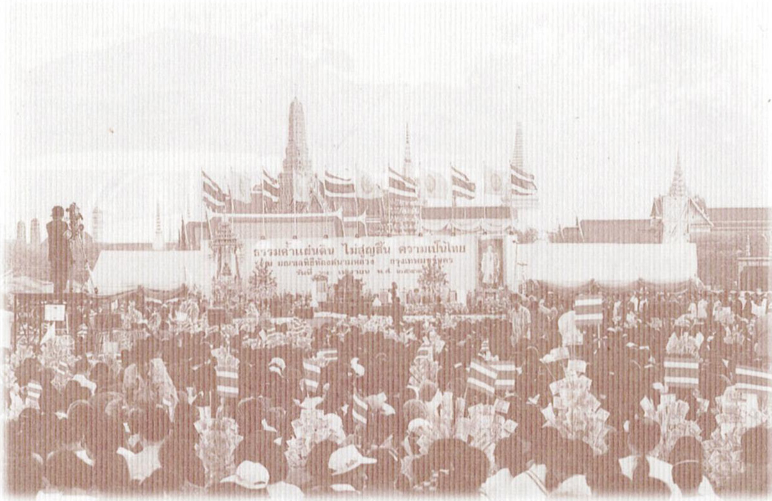

"ชาติมีคุณค่ามากที่สุดเต็มแผ่นดินไทยของเรา เราเป็นชาติไทย คุณค่าของชาติไทยเราเต็มประเทศ เงินในกระเป๋าของเรานี้ไม่มีคุณค่า เพียงอยู่ในกำมือเท่านั้นมีคุณค่าอะไร เมื่อเราเสียสละออกไปเพื่อชาติไทยของเรา ชาติไทยของเราสง่างามไปหมดทั่วประเทศเพราะฉะนั้นจึงต่างคนต่างแบ่งสันปันส่วน เสียสละซึ่งกันและกันแล้วออกเพื่อหนุนหลักใหญ่ของเราคือชาติไทยให้มีความหนาแน่นมั่นคง"

(พระพุทธศาสนารักษาชาติไทย หน้า ๒๑)

"การปกครองชาติก็เหมือนเรารับผิดชอบอวัยวะของเรานั้นแหละ มันบกพร่องตรงไหนๆ เราดูแลตลอดเวลาร่างกายของเรา ชาติก็เหมือนกัน มีความบกพร่องตรงไหนๆ ก็ช่วยกันดูแล สมมุติว่าได้งบประมาณจากไหนก็โอนออกไปๆ เพื่อจุดบกพร่องๆ ทั่วกันทั้งประเทศไทย นี่เรียกว่าบำรุงอวัยวะของตัวเองคือชาติของตัวเองให้สมบูรณ์พูนผล บ้านเมืองก็สงบร่มเย็น"

(ธรรมปกครอง กิเลสปกครอง ๒๒ เมษายน ๒๕๔๗)

"หลวงตาบัวนำหน้าพี่น้องทั้งหลายออกสนามรบ ความทุกข์ความจนของบ้านเมือง ท่านทั้งหลายได้เห็นไหม สะทกสะท้านอะไรไหม สามแดนโลกธาตุหลวงตาไม่มีอะไรเลย เหยียบไปเลย พูดตรงๆ อย่างนี้ ท่านทั้งหลายฟังเสีย"

(สำนักสังหารพุทธศาสนา ๑๕ เมษายน ๒๕๔๗)

"ในชีวิตนี้เราทำสุดขีดกับบรรดาพี่น้องทั้งหลาย โดยเราไม่เอาอะไรเลย ฟังซิ ไม่เอาอะไรเลย ติดเนื้อติดตัวเลย ที่ช่วยพี่น้องทั้งหลายมาเป็นเวลา ๖ ปีนี้ คิดดูบาทเดียวเรา ไม่เคยไปแตะเลย ท่านทั้งหลายจะหาที่ไหน สมบัติทั้งประเทศรวมมาหาเราคนเดียวเป็นผู้รับผิดชอบ ธรรมดามันต้องรั่วไหลแตกซึมตลอด เราไม่มี"

(ธรรมปกครอง กิเลสปกครอง ๒๒ เมษายน ๒๕)

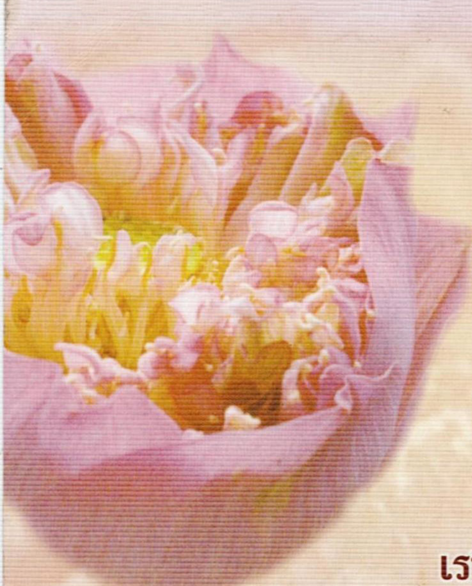
พินัยกรรมหลวงตา เพื่อชาติไทย

พระมหาบัว ญาณสัมปันโน.

“เวลาเรามีชีวิตอยู่เราก็ช่วยโลกอย่างนี้
เต็มกำลังความสามารถ
เวลาตายไปแล้วสมบัติเงินทองข้าวของ
ที่พี่น้องชาวไทยมาบริจาค เพื่อเผาศพเรานั้น
เราจะเอาเงินจำนวนนี้ไปซื้อทองคำเข้าสู่คลังหลวงทั้งหมด
สำหรับตัวหลวงตาเองนั้นจะเผาด้วยไฟ
ไม่ได้เผาด้วยเงิน เงินเอาไปทำประโยชน์อย่างอื่น
ไฟเป็นประโยชน์จะเผาเรา เอามาเผาเรา”

" เราเอาธรรมมาประกาศ
เพื่อประโยชน์แก่โลก
เราเอาธรรมมานำพี่น้องทั้งหลาย
เพราะฉะนั้นเรื่องชีวิตของเราจึงไม่มีความหมาย
ใครจะมาขู่เข็ญเอาชีวิตจิตใจของเราไปอะไร
เราบอก เราเรียนจบแล้ว
จะให้เรากลัวกับอะไร กล้ากับอะไร
เราเรียนจบแล้วเรื่องความเกิด
ความตาย เราบอกอย่างนี้
เราจึงไม่มีคำว่ากล้าว่ากลัว
เราจะเดินตามอรรถตามธรรม
เพื่อเป็นประโยชน์แก่โลก
โดยถ่ายเดียวเท่านั้น..."

(จากหนังสือ ปาฏิหาริย์ของพุทธศาสนา หน้า ๓๕)

ญาณสัมปันโนวาท